

SZAKMÁR KÖZSÉG ÓVODÁJA ÉS SZOCIÁLIS ÉTKEZŐJE PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

**Készítette: Szakmár Község Óvodája és Szociális Étkezője
nevelőtestülete**

Hatályos: 2025

KÜLDETÉSNYILATKOZAT

„A gyermekszem: virág, csillag, oltalom, csupa játék, csupa mosoly, izgalom.

A gyermekszem: tág világ és kikelet, ha reád néz, földeríti szívedet.

A gyermekszem: ablak, forrás, dombtető, erdőzugas tisztította levegő.

A gyermekszem: a legfurcsább hatalom, próbáld ki csak másokon vagy magadon,
mert amikor a gyermekszem kérve kér, abba minden vágy és csoda belefér.

A gyermekszem: szirmát nyitó kék virág, tőle fordul szebbre, jobbra a világ.

A gyermekszem: fényesség és bizalom, vezéreljen téged is ez az utadon.”

(Szűcs Imre: A gyermekszem)

Közös célunk, hogy a szülőkkel együttműködve a lehető legjobb feltételeket biztosítsuk a 3-7 éves kisgyermeknek érzelmi biztonságának megteremtéséhez, felhőtlen, örömteli gyermekkoruk megóvásához, képességeik kibontakoztatásához.

Legfontosabb értékeink a szeretet, az egyéni bánásmód, az élménynyújtás és a játék.

Hisszük, hogy óvodáskorban a kisgyermeknek legfőképpen arra van szüksége, hogy minél többet mozogjon, kommunikáljon és minél többféle módon érzékelje a világot.

Mindezekhez olyan otthonos és esztétikus környezetet teremtünk, melyben a kisgyermek és felnőtt egyaránt jól érzi magát.

Tartalomjegyzék

A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE.....	5
BEVEZETŐ	6
1. HELYZETKÉP AZ INTÉZMÉNYRŐL	6
1.1 Az intézmény jellemző adatai.....	6
1.3. Az intézmény személyi feltételei	7
1.4. Az intézmény tárgyi feltételei.....	8
2. PEDAGÓGIAI PROGRAM	9
2.1.A program rendszerábrája.....	9
2.2. Az intézményünk alapelvei: Óvodakép.....	10
2.3. Gyermekkép	13
2.4. Pedagóguskép, Pedagógiai asszisztens, Dajka, Szülőkép, ...	14
3. AZ ÓVODA NEVELÉSI FELADATAI	17
3.1. Az egészséges életmód alakítása.....	17
3.2. Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	21
3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés	24
4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	27
4.1. A csoportok alakítása	28
4.2. Napirend	29
4.3. Hetirend	32
5. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE	32
5.1. Az óvoda és a család kapcsolata	32
5.2. Szülői szervezet	34
5.3. Az óvoda és az iskola kapcsolata.....	34
5.4. Kapcsolattartás a könyvtárral, művelődési házzal.....	34
5.5. Az óvoda és fenntartó	34
5.6. Pedagógiai Szakszolgálat	34
5.7. Gyermekjóléti, Családsegítő Szolgálat, Gyámhivatal.....	35
5.8. Gyermekorvos, Védőnői szolgálat.....	35
5.9. Egyház.....	35
5.10. Oktatási Hivatal.....	35
6. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI.....	36
6.1. Játék.....	36
6.2. Verselés, mesélés.....	41
6.3. Ének, zene, népi játék, tánc	44
6.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	47
6.5. Mindennapos mozgás.....	50
6.6. Külső világ tevékeny megismerése.....	53

6.7.	Munka jellegű tevékenységek.....	56
6.8.	A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	58
7.	A HAGYOMÁNY MEGJELENÉSE AZ ÓVODAI NEVELÉSI FOLYAMATBAN	61
7.1.	Óvodánk speciális nevelési területei	62
8.	SAJÁTOS FELADATOK AZ ÓVODÁBAN.....	75
8.1.	Gyermekvédelem.....	75
8.2.	Az esélyegyenlőséget szolgáló nevelési feladatok	79
9.	PEDAGÓGIAI MUNKA TERVEZÉSE, MÉRÉSE, ÉRTÉKELÉSE	108
9.1.	Az óvodában használt dokumentumok.....	108
9.3.	Az óvodába és iskolába lépés feltételei	112
9.4.	A pedagógiai munka ellenőrzése	116
10.	ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK	118
	LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK.....	120
	MELLÉKLETEK.....	121

A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- 363/2012.(XII.17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról.
- 77/2025 (IV.15) Kormány rendelet
- 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 326/2013. (VIII.30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. tv. köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról és a hozzá tartozó 401/2023. (VIII.30.) számú végrehajtási rendelet
- 2003. évi CXXV. tv. az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, valamint a 15/1998. (IV.30) NM rendelet módosítása
- Az 1998. évi XXVI. tv. a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- az Óvoda hatályos Alapító Okirata

BEVEZETŐ

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve – meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Pedagógiai Programunk „Az óvodai nevelés országos alprogramjára” épül, szem előtt tartva a 2011 évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről irányelveit, figyelembe véve a helyi sajátosságokat, igényeket. Fontosnak éreztük, hogy intézményünk önállóan dolgozza ki nevelési programját, mert az általános célok és feladatok mellett meg kívánjuk őrizni hagyományainkat, eredményeinket, és megtartani azt a sokszínűséget, amely jellemzi óvodánkat.

1. HELYZETKÉP AZ INTÉZMÉNYRŐL

1.1 Az intézmény jellemző adatai

Az intézmény neve	Szakmár Község Óvodája és Szociális Étkezője
Az intézmény alapító neve és címe	Szakmár Község Önkormányzata 6336 Szakmár, Bajcsy-Zs. u. 24.
Az alapítás éve	2013.07.01.
Az intézmény típusa	óvoda
Az intézmény alaptevékenysége	óvodai nevelés
Az intézmény OM azonosítója	202548
Az intézmény fenntartója	Szakmár Község Önkormányzata
Az intézmény székhelye, elérhetősége	6336 Szakmár, Mátyás k. u. 33/A

Az intézmény egy telephellyel működik:

Telephely megnevezése	Konyha, Ebédlő és Szociális Étkező
Telephely címe	6336 Szakmár, Bajcsy-Zs. u. 20.

1.2. Intézményünk földrajzi, társadalmi, szociokulturális környezete

Szakmár község Bács-Kiskun Megyében, Kalocsától keletre, vízerekkel szabdaltn magas ártéren, a Sárköz északi peremén fekszik. Kalocsától 11,5 km, a Szelidi-tótól 9 km-re található. Területe:8419 ha, ebből belterület 272 ha. Lakosság száma: 1240 fő. Községünk a kalocsai népművészet egyik alapító központja, híres hímző- és pingáló asszonyok szülőhelye.

Községünk sajátos településszerkezettel rendelkezik. A bel község mellett öt szálláson él a lakosság. (Kistény, Alsóerek, Gombolyag, Öregtény, Felsőerek). Községekben egy óvoda működik három csoporttal. Az intézményünkbe felvett gyermekek nemcsak a faluból, hanem a környező szállásokról is érkeznek. A gyermekek összetétele vegyes.

Arra törekszünk, hogy a gyermekek tiszteljék az életet, a természetet, ápolják a hagyományokat, s őrizzék meg a jövő számára. Tudjanak rácsodálkozni az esztétikus, szép dolgokra, mindarra, amit a természettől kaptunk ajándékba. Hangsúlyozzuk a nyelvhez, a környezethez, a társakhoz való érzelmi viszony megalapozását, a családokkal való együttműködést.

1.3. Az intézmény személyi feltételei

Intézményünk rendelkezik a törvény által előírt személyi feltételekkel. Az óvoda teljes nyitva tartásában óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel, a Pedagógiai Programunk alapján.

Óvoda	Fő
Óvodapedagógus	4
Dajka	3
Pedagógiai asszisztens	1
Konyha, Ebédlő és Szociális Étkező	
Élelmezés vezető	1
Szakács	2
Konyhai kisegítő	az aktuális létszámtól függ

Óvodapedagógusok szakirányú végzettsége

Közoktatási vezető	1
Fejlesztő pedagógus	1

Az alapító okiratban megjelölt, maximálisan felvehető gyermeklétszám: 60 fő

A fenntartó távlati koncepciója az óvodával kapcsolatban: Szakmár Község Önkormányzata továbbra is biztosítani kívánja a községben élő családok számára az óvodai nevelést, mint alapfeladatot.

1.4. Az intézmény tárgyi feltételei

Tárgyi feltételeink megfelelnek az eszközjegyzékben megjelenő előírásoknak. Az óvodában a mindennapi szabad játék, mozgás feltételek maximálisan adottak. A gyermekek óvodai életének színterei otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt. Lehetővé tesszük a mozgás- és játéki igényük kielégítését. Büszkék vagyunk a gyermekek fejlődését, tanulását támogató környezetünkre.

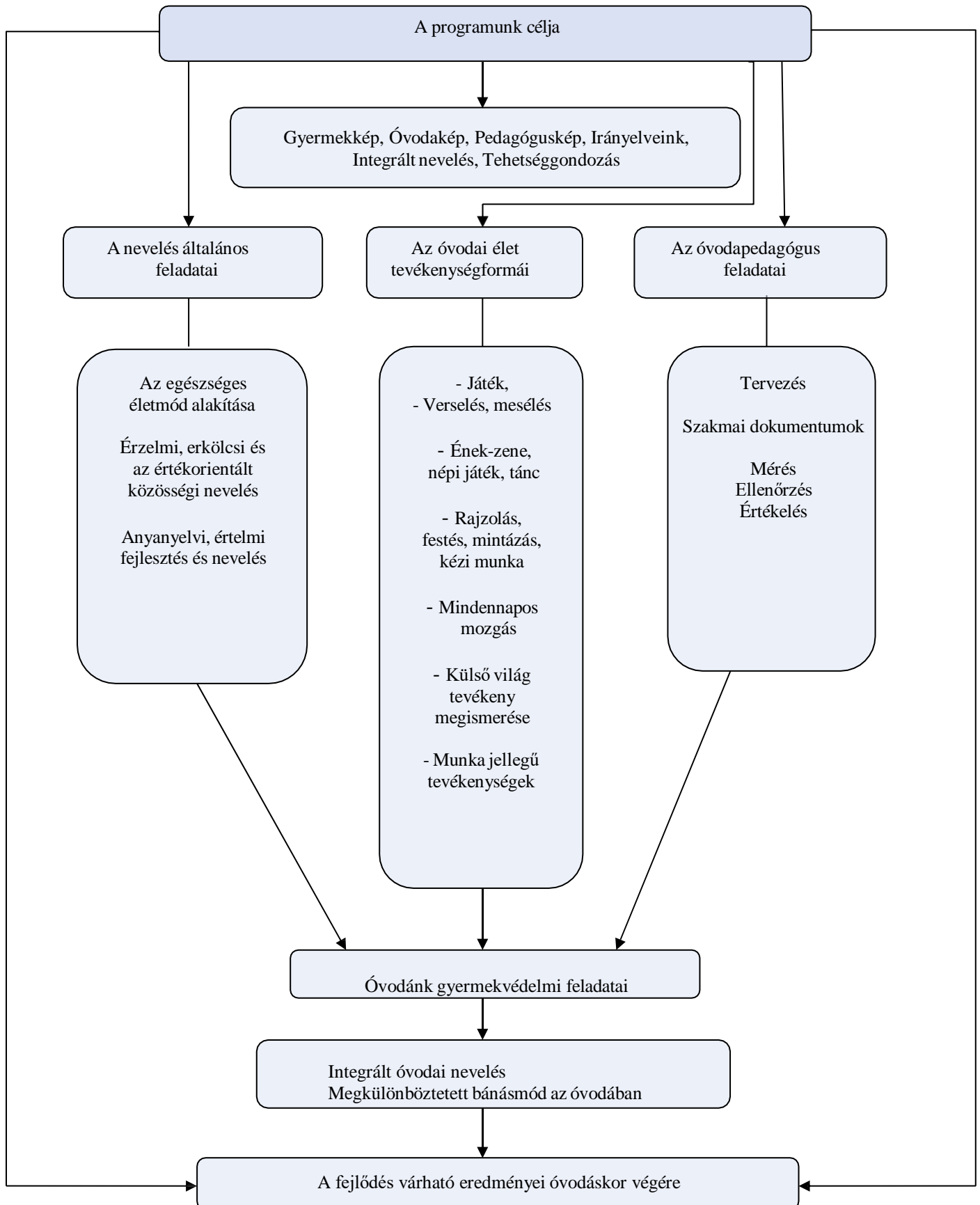
Kiemelkedő tényezőnek tartjuk a gyermekeket körülvevő környezetet. Ezért egységes, harmonikus színvilág és stílus alkalmazásával egészítjük ki a barátságos szeretetteljes légkört, valamint törekszünk a természetes anyagok felhasználására. Gyermekeink részére három csoportszoba, a hozzá tartozó kiszolgáló helyiségek, fejlesztőszoba és játékdvar áll rendelkezésükre.

Meleg, nyugtató színek, puha, ízléses textíliák, értéket közvetítő képek, illusztrációk, praktikus bútorok, egyszerű, áttekinthető tájékoztatások, melyre törekszünk mindhárom csoportunkban. Eszközeink, játékaink gondos válogatással a gyermekek játék tevékenységét, mozgás fejlődését és a spontán tapasztalatszerzést, tanulást is segítik. Fontosnak tartjuk azt is, hogy aki óvodánkba belép, érezze, és ezáltal tudja, hogy akik itt dolgoznak igényesek a szépre, a jóra, a gyermekek esztétikus környezetére is.

Óvodánk épületét, udvarát, kertjét, berendezését úgy alakítottuk ki, hogy azok szolgálják a gyerekek biztonságát, kényelmét, feleljenek meg változó testméretüknek, biztosítsák egészségük megőrzését, fejlődését. Az udvarunk tágas, jó lehetőséget biztosít a gyermekek számára a kint tartózkodás ideje alatt. A gyermekek által használt tárgyi felszerelések számukra hozzáférhető módon és biztonságosan kerülnek elhelyezésre.

2. PEDAGÓGIAI PROGRAM

2.1.A program rendszerábrája

2.2. Az intézményünk alapelvei:

Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:

- a) a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
- b) a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
- c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

A felekezeti, illetve egyházi óvodai nevelésben szükséges, hogy az intézmény teljes szellemisége biztosítsa a hit megélésének lehetőségét a nevelési és tanulási folyamatokban.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, a nemzeti identitás erősítését, ápolását a nemzetiségi hagyományok átörökítését, nemzetiségi gyermekek nyelvi nevelését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció

lehetőségét.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Óvodai nevelésünk az elfogadó, befogadó, bátorító nevelés irányzatához áll legközelebb, ezért ezen elvek mentén végezzük munkánkat. Minden elv felett legfontosabb: olyannak fogadjuk el, és úgy szeretjük a gyermeket, hogy majd önmagát is szeretni tudja. Alapelv megismerni és megérteni a gyermeket, magatartását, és azt a környezetet, amiben megjelent ez a viselkedés. Figyelembe vesszük, hogy magatartása nem csak viselkedés, hanem helyének megteremtését jelenti a világban.

- ◆ A gyermek, fejlődő személyiség, ám közösségi lény is, ezért óvodánkban alapelv, hogy mi felnőttek, pedagógusok, szeretetteljes gondoskodással fordulunk, mint egyéniség felé minden tevékenység közben, és segítjük őt az óvodai közösségbe való beilleszkedésben. (individualizálva szocializálás)
- ◆ Különleges védelem, testi-lelki gondozás illeti meg az óvodásokat életkori és egyéni sajátosságaikból eredően, az óvodai nevelés teljes időtartamában. Ezt elsősorban az óvodapedagógus személyes szakértelme biztosítja, egyéni esetekben speciális szakember, gyógypedagógus, logopédus, gyermekvédelmi támogatásával kiegészítve.
- ◆ Családias, biztonságot nyújtó légkörben folyik a nevelés.
- ◆ A gyermekek kíváncsiságára építve gazdag, változatos tevékenységek biztosítják az egyénre szabott fejlesztést.
- ◆ Mivel a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvoda, mint intézmény, kiegészítő, megerősítő, hátránycsökkentő szerepet tölt be.
- ◆ Az óvodás gyermek elsődleges tanulási formája az utánzás, a szociális tanulás a cselekvéses, spontán játékos tapasztalatszerzés, s a kérdéseire adott válaszok, a kísérletezés, felfedezés, próbálgatás, és a gyakorlati problémamegoldás.
- ◆ Az óvodapedagógus mindezeket figyelembe véve tudatosan készül a fejlődés támogatására, vagy a fejlesztés, tanulás kezdeményezésére, s mindeközben személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a folyamatot.
- ◆ A differenciálás érvényesül a célokban, feladatokban, a munkaformákban, módszerekben, az eszközökben, segítségnyújtásban, az elsajátítás idejében, tempójában.
- ◆ Pedagógiai tevékenységünk során arra törekszünk, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel vehessen részt az óvodai tevékenységekben, természetesen az életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vétele mellett. (Hátránykompenzáció, differenciálás)

- ◆ Figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelveit.
- ◆ Intézményünkbe járó gyermekeket személyes példa adásával neveljük a környezet szeretetére, az élővilág tiszteletére, hogy alkalmassá váljanak a környezettudatos magatartásra és életvitelre.
- ◆ Célunk, hogy az óvodánkba járó gyermekek egy sok örömmel megélt, teljes gyermekkor után kezdjék meg az iskolai tanulást.
- ◆ Arra törekszünk, hogy óvodásaink önmagukat és másokat szeretni tudó, örömorientált, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkező, jellemes egyénekké váljanak.

A kompetencia fejlesztés fókuszja

Intézményünkben törekszünk a céljainak megvalósítását szolgáló egészséges, gyermekbarát környezet kialakítására, változatos tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítására, a projektpedagógia, kooperatív tanulási technikák alkalmazására, a kompetencia alapú nevelés, bevezetésére. A kompetenciák fejlesztésének megalapozása az óvodában történik, komplex tevékenységrendszerével segítjük mindazon kompetenciák megalapozását, amelyre az iskola építeni tud.

Az intézmény jövőképe

Olyan intézménnyé szeretnénk válni:

- ◆ ahol közvetlen kapcsolatokra építve, partnereink igényét kielégítve, a kihívásokhoz rugalmasan alkalmazkodva pedagógiai céljaink megvalósításához folyamatosan jó minőségű nevelő munkát végzünk,
- ◆ ahol a szervezeti és szakmai kultúra egymás elfogadásán alapszik,
- ◆ ahol széleskörű kapcsolatrendszer épül ki az intézmény saját fejlődése és a gyermekek fejlesztése érdekében,
- ◆ ahová a szülők a programokkal kapcsolatos sajátos arculat miatt, célirányosan hozzák gyermekeiket,
- ◆ ahol a gyermekek személyisége olyan képességekkel gazdagodik, amelyekkel alkotó tagjává válik csoportjának, családjának és a társadalomnak,

- ◆ ahol dolgozóink közösséget formálnak oly módon, hogy egyéniségük feladása nélkül összetartanak, önmaguk építése mellett kollégáik csiszolásában is részt vesznek és nyitottan fogadják a segítő szándékú kritikát,
- ◆ ahol a fenntartó a színvonalas szakmai munkát anyagilag ösztönzi, s erkölcsileg elismeri.

Fejlesztési céljaink intézményünk valamennyi dolgozójára érvényesek, minden munkafolyamatra, a nevelő munka összes tevékenységére. Hisszük, hogy a jövőben is lesz igény a sajátos arculatunk megőrzésére, a közösségünk által képviselt értékek továbbadására.

2.3. Gyermekkép

„Akkor jó a világ, ha jó benne gyerekeknek lenni.”

(Véghelyi Balázs)

Minden ember egyszeri és megismételhetetlen csoda, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Az óvodás „kisember” fejlődő személyiség, akit szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illet meg.

Fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyéneenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

Személyiségének szabad kibontakozásában az őt körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van.

Alapelv: minden gyermek magas színvonalú, szeretetteljes nevelésben részesül, úgy, hogy kiemelkedő adottságaira építve képességei fejlődjenek, a meglévő hátrányi csökkenjenek.

Nevelőmunkánk során nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A gyermekek „mindenekfelett álló érdekét” figyelembe véve, olyan gyermekek nevelésére törekszünk, akik itt az óvodában egymással együttműködve, örömmel, önfeledten tudnak tevékenykedni.

Ehhez az életkorukból és egyéni sajátosságaikból adódó szükségleteikhez igazodva biztosítjuk:

- ◆ szeretetre való igényük megélését,

- ◆ biztonságot, keretet, eligazodást adó norma és szabályrendszert (napirend, hetirend, kevés számú óvodai és csoportszabályok),
- ◆ mozgásigényük kielégítését,
- ◆ egészséges életvitelük és környezettudatos magatartásuk megalapozását,
- ◆ egyetemes, és hazai kultúra értékeinek megismerését,
- ◆ szenzitivitásuknak megfelelően biztosítjuk a megfelelő műveltségtartalmakat: ének, mese, alkotásvágy, kíváncsiság – valamint kreativitásuk, és lelki szükségletüknek megfelelően a semmi mással nem helyettesíthető szabad játék feltételeit.

Az óvodáskor szenzitív időszak a különbözőségek elfogadásában, az inkluzív, a játék elsődlegességét, az élmények feldolgozását támogató környezetben felnövő gyermek maga is befogadóvá, együttműködővé, segítőkészé válik. Az óvodáskor végére a gyermek a különbözőségekkel természetes módon együtt él, korának megfelelően empátikus, szolidáris játszótárs, csoporttárs.

2.4. Pedagóguskép, Pedagógiai asszisztens, Dajka, Szülőkép,

„Jót, s jó! Ebben áll a nagy titok.”

(Kazinczy Ferenc)

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Nevelő – fejlesztő munkáját az Óvodai nevelés országos alapprogramjának és az intézményünk pedagógiai programjának figyelembe vételével végzi. Az ideális óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje mintát jelent a gyermek számára. Fontos a „belső” és a „külső” összhangja, az érzések, gondolatok és a viselkedés „kongruenciája” (megfelelése). Ez biztosítja a nevelői magatartási megnyilvánulások hitelességét. Alapelvei az elismerés, a dicséret, az elfogadás. Körülötte a légkör oldott, bizalom teli, barátságos.

A nevelőtestület közös értékek fogadja el a toleranciát, empátiát, egymás segítségét, együttműködést, egymás véleménye iránti megértést, az emberi méltóság tiszteletben tartását, az esztétikus óvodai környezet jelentőségét, a nevelői tevékenység rugalmasságát, a helyzethez és a gyermek egyéni jellemzőihez történő alkalmazkodást, felelősségtudatot, az önművelési – önfejlesztési igényt. Támogatjuk és segítjük az óvodapedagógusok módszertani szabadságát.

Óvodapedagógusaink:

- ◆ Rendelkeznek a pedagógiai munkájukhoz szükséges korszerű módszertani tudással, folyamatosan fejlesztik ismereteiket, részt vesznek a kötelező minősítéseken.
- ◆ Egymás szeretetére és tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre nevelik a gyermekeket.
- ◆ Nevelő és oktató munkájuk során gondoskodnak a gyermek személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról.
- ◆ A gyermekek egyéni képességeit, igényeit figyelembe véve differenciálnak, előnyben részesítik a megtapasztaláson alapuló módszereket.
- ◆ A PP cél-, feladat-, tevékenységrendszerét szem előtt tartva, a belső tartalmat igazítja nevelési gyakorlatához, a helyi értékek és a hagyományok beépítésével.
- ◆ Jól ismerik a tanulási, képességfejlesztési segédanyagokat, eszközöket, melyeket céljaiknak megfelelően, tudatosan alkalmaznak a gyermekek érdeklődésének felkeltésére, ismeretszerzés fejlesztésére.
- ◆ A gyermekek fejlesztése érdekében felhasználják a szabad játék nyújtotta lehetőségeket.
- ◆ Figyelemmel kísérik a gyermekek erkölcsi fejlődését, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását, és törekednek azok betartására.
- ◆ Gondoskodnak a gyermekek értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi képességeinek felméréséről, az egyéni fejlesztések biztosításáról, az eredmények rögzítéséről.
- ◆ A különleges bánásmódot igénylő gyermekek mindenek felett álló érdekének szem előtt tartására, integrált nevelésre törekszenek.
- ◆ A nevelés során a bátorítás módszerét alkalmazzák, feltétel nélküli bizalmat mutatnak a gyermekkel szemben, pozitív megerősítést alkalmaznak az értékelés során.
- ◆ A pedagógiai folyamatokat figyelemmel kísérik, tudatosan terveznek, hosszútávon átgondolják azok hatásait és az elért eredményeket elemezve képesek a változásra, korrekcióra. A mérési, értékelési eredményeket beépítik a napi tevékenységeikbe, pedagógiai munkájukba. A tervezett és a megvalósult tevékenységek közötti különbségeket elemzik, értékelik, majd a kitűzött cél elérése érdekében beavatkoznak.
- ◆ Biztosítják az elmélyült tevékenységhez, tapasztalatszerzéshez szükséges feltételeket.
- ◆ Tudatosan, tervszerűen, naprakészen vezetik az óvodai dokumentumokat.
- ◆ A megbeszéléseken, értekezleteken szakmai felkészültségük révén határozottan, jól felépített gondolatmenettel rendszeresen nyilvánítanak véleményt.

- ◆ Pedagógiai tevékenysége során olyan módszerek alkalmazására törekszik, amelyek elősegítik a gyermekek pozitív önértékelési készségeinek megalapozását, fejlesztik énképük alakulását, önkifejező törekvéseiket.
- ◆ A gyermekek testi – lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával betartják és betartatják a munka és balesetvédelmi előírásokat.
- ◆ A gyermekek és a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartják, javaslataikra, kérdéseikre érdemi választ adnak.
- ◆ A hivatali titkot minden esetben megőrzik.

Pedagógiai asszisztens:

Minden esetben együttműködik az óvodapedagógussal, segíti a csoportos és egyéni munka megvalósítását. Egyénileg segíti a gyermekek fejlesztését az előre megbeszélte módszerekkel és eszközökkel. Az átlagostól eltérő fejlődésű gyermek egyéni fejlesztését a szakemberek támogatásával végzi. Közreműködik a dokumentációk, a díszítések, a szabadidős tevékenységek és az óvodai rendezvények sikeres lebonyolításában.

Dajkánk:

Az óvoda működését segítő, nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia a kiváló óvodai neveléshez.

Az óvodai csoportokban zajló gondozó – nevelő tevékenységet gyermekszeretettel, türelemmel, elfogadással, empátiával, elkötelezetten, gyermekközpontú szemlélettel végzi és segíti. Vigasztal szavaival, gyengédségével teszi könnyeddé a gyermekek lelki nehézségét. Kerüli a kihívó magatartást, megjelenést, diktatórikus megnyilvánulásokat.

A szülőkkel való együttműködés során betartja a megfelelő kompetencia határokat.

Szülők:

Szeretnénk együtt nevelni a gyermekeket a szülőkkel, hogy segíteni tudjuk a gyermekek személyiségének fejlesztését. Törekszünk az együttnevelésre, hatékony és a jó kapcsolat kialakítására, hogy a programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulhassanak. Kölcsönös tiszteletre törekszünk.

3. AZ ÓVODA NEVELÉSI FELADATAI

Az óvodai nevelés általános feladatai:

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermekek testi és lelki és értelmi fejlesztése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

3.1. Az egészséges életmód alakítása

„Az egész gyermek olyan, mint egyetlen érzékszerv, minden hatásra reagál, amit emberek váltanak ki belőle. Hogy egész élete egészséges lesz-e vagy sem, attól függ, hogyan viselkednek a közelében.”

(Rudolf Steiner)

Az egészséges életmódra nevelés célja:

Az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése, életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.

Az egészségnevelés ebben az életkorban, melyet erőteljes testi fejlődés jellemez, kiemelt jelentőségű. A növekedés és a fejlődés üteme jellemző egyéni adottságokat mutat, melyeket a gondozás során nagyon fontos figyelembe venni. Az egészséges életmód a személyi- és környezet- higiénét, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásait, valamint a pszichohigiénét is magában foglalja. Az egészséges személyiségfejlődés egyik legfontosabb feltétele az óvodai alkalmazottak és a gyermek, illetve a gyermekek közötti jó kapcsolat.

Feladataink

- ◆ A helyes életritmust fokozatosan, az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelelően, a családdal együttműködve alakítjuk.
- ◆ A célszerűen beosztott napirenddel, a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só-

- ◆ és telítetlen zsír-tartalmú ételek és italok fogyasztásának csökkentésével, a kiegészítő zöldség és gyümölcsfogyasztással, elősegítjük a gondozáshoz kapcsolódó és az arra épülő egészséges életmód kialakítását a helyes táplálkozás fontosságát, mint az egészség megtartás fontos eszközét, őrzését
- ◆ Óvodába lépéskor a szülők anamnézis lapot töltenek ki a gyermekükről, és folyamatosan tájékozódunk az otthoni körülményekről, szokásokról, életvitelről és igény szerint segítséget nyújtunk.
- ◆ Derűs, megértő, bensőséges együttlétet, érzelem- gazdag légkört igyekszünk teremteni, amelyben a mindennapok cselekedetei szokásalakító gyakorlattá válhatnak, ahol a gyermek jó közérzettel, örömmel végezheti tevékenységeit.
- ◆ Megfelelő helyet, elegendő gyakorlási lehetőséget biztosítunk a testápolás, öltözködés, étkezés szokásainak elsajátítására.
- ◆ Az alvás illetve a passzív pihenés biztosítása az idegrendszeri fejlődés alapfeltétele, ezért nagy gondot fordítunk a pihenéshez szükséges kiegyensúlyozott, feszültségoldó légkör kialakítására. A gyermekek különböző alvásigényét figyelembe vesszük.
- ◆ Az egyes cselekvések vagy cselekvéssorok megtanulása, azok beépülése a kívánt szokásrendszerbe, attól függ, hogy mennyire vagyunk képesek a kialakítandó szokásokat gyermek közelivé tenni. A szabályok játékos tudatosítása és gyakorlása a legcélravezetőbb, melynek mozzanatai: a szabályismertetés, szemléltetés, a gyermek és az óvónő együttes próbálkozása, játékos hangulatú gyakoroltatás, aktivitás fokozása.
- ◆ Személyre szóló segítséget nyújtunk a gyermek fejlettségének, igényének, kérésének megfelelően, öltözködésben, tisztálkodásban.
- ◆ Érjük el a szülők segítségével, hogy a gyermekek ruházata, kényelmes, célszerű és biztonságos legyen.
- ◆ A gyermekek életkor sajátosságaihoz és egyéni érzésükhöz igazodóan várjuk el tőlük az önálló öltözködést, ruháik/cipőjük rendben és helyén tartását.
- ◆ Kialakítjuk annak az igényét, hogy a gyermekek az időjárástól függően önállóan változtassanak öltözködésükön.
- ◆ A személyi higiéné szokássá alakításához az alapvető feltételeket biztosítjuk - egyszemélyi használati eszközök (jellel ellátott törölköző, fogkefe, fogmosó pohár, egyéni tornafelszerelés, ágynemű, alvóruha, váltóruha, cipő)
- ◆ Napközben megbetegedett gyermek szüleit értesítjük.
- ◆ A higiénés szabályokat a gyermekekkel megtanítjuk és betartatjuk: kézmosás, szappan használat, kéztörlés, WC papír használat, WC leöblítése, fogmosás. - Kiemelten figyelünk a tisztálkodási eszközök rendben tartására.

- ◆ Juttassuk el őket arra a szintre, hogy a gondozottság igénye kialakuljon náluk
- ◆ A tisztálkodási tevékenységek során biztosítjuk a gyermekek számára az igényüknek megfelelő intimitást.
- ◆ Odafigyelünk, hogy a csoportszobában a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés megtörténjen.
- ◆ A gyermekek egészségmegőrzése érdekében biztosítjuk a mindennapos levegőzést, mozgást, testedzést.
- ◆ Minden gyermeknél, de különösen a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél, komplex példaadásra (bemutató és magyarázat), az utánzói kedvük felkeltésére, fenntartására törekszünk.
- ◆ Alakítsuk ki a gyermekekben környezetvédelmi és- megóvói szokásaikat, a környezettudatos magatartást.

Feladataink SNI-s gyermekek nevelésében:

A sajátos nevelési igényű gyermek, ugyanúgy, mint társai, a napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon, amennyi feltétlenül szükséges, hogy később önállóan tudjon cselekedni. A feladatok elvégzéséhez a számukra elegendő idő biztosítása, nagy türelemmel, pozitív példaadással, dicsérettel, biztatással.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére (sikerkritériumok)

- ◆ Igényükké válik a tisztálkodással és a tisztálkodás eszközeivel gyakorolt szokások betartása
- ◆ Szükség szerint használják a zsebkendőt
- ◆ A különböző tisztálkodási eszközöket és az evőeszközöket készségszinten használják, és kulturáltan étkeznek.
- ◆ A számukra elvégezhető feladatokat észreveszik, segítenek társaiknak, a felnőtteknek.
- ◆ Önkiszolgálást teljes önállósággal látják el.
- ◆ Igényük van közvetlen környezetük rendjének és tisztaságának megtartására.
- ◆ Igényük van az életkoruknak és egyéni fejlettségüknek megfelelő napirendre, pihenésre, mozgásra és egészséges étkezésre (egészséges ételek, gyümölcsök, zöldségek és sok folyadék fogyasztása).
- ◆ Meg tudnak nevezni néhány egészséges táplálékot.

- ◆ Étkezésnél önállóan kiszolgálják magukat, a tényleges igényüknek megfelelő, mennyiséget szednek.
- ◆ A számukra ismeretlen ételeket is megkóstolják.
- ◆ Képesek az öltözködés helyes sorrendjének betartására, az időjárásnak és alkalomnak megfelelő ruhák kiválasztására.
- ◆ Cipőjüket befűzik és megkötik.
- ◆ Ruhaneműjüket rendben tartják.
- ◆ Környezettudatos magatartás. Belülről fakadó igényük van környezetük védelmére és megóvására. Viselkedésükben megjelennek a környezettudatos magatartás elemei (környezet óvása, figyelése, víz, villany takarékoság, állatok, növények szeretete gondozása, kiskertgondozás, udvartakarítás)
- ◆ Testi képességeik életkoruknak megfelelően fejlettek, mozgásuk harmonikus, egyre összerendezettebb.
- ◆ Tudják, miért fontos a mozgás, a vízivás, a jókedv, a lazítás, a csend.
- ◆ Fejlődnek önvédő, és önellátó képességeik- egészség, önállóság - fizikai önkiszolgálási képességek.

Az óvoda egészségvédő programja - lásd 2. sz. melléklet

3.2. Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

„Az a feladatunk, hogy a gyermek környezetében olyan hatást fejtsünk ki, hogy egészen a gondolatokba és érzületekbe menően a jót, az igazat, a szépet és a bölcsét utánozó lényvé lehessen.”

(Rudolf Steiner)

Az óvoda gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék, otthonosság, derűs, szeretetteljes légkör vegye körül (inkluzív pedagógia). Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására, ezáltal meghatározó szerepet tölt be a személyiség fejlődésében is. Az óvoda pszichés klímája alakítja az óvodapedagógusok és minden, a gyermek környezetében dolgozó óvodai alkalmazott személyiségét, ezáltal nagyban befolyásolja a nevelőmunka minőségét. Az érzelmi, erkölcsi és a közösségi nevelés folyamatában, a gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi dolgozójának kommunikációja, bánásmódja, viselkedése modell értékű szerepet tölt be. Az óvodai nevelés során az egyéni és a közösségi nevelés szervesen összefonódik. A csoport hatása annál erősebb, minél gazdagabb lehetőséget biztosít az egyének a sokszínű tevékenységre, a társas együttműködésre, szerepvállalásra, élményszerzésre. A gyermekek maguk is alakítják a közösségi szokásokat. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Célunk

- ◆ Az óvodában minden gyermeket érzelmi biztonság, állandó értékrend, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegyen körül, ahol élmény együtt lenni, tevékenykedni.
- ◆ A szocializáció folyamatában a gyermekek szociális érzékenységének, képességeinek, tulajdonságainak, egyéni érdekeinek kibontakoztatása a közösségen belül.
- ◆ A bővülő tapasztalatok, a szélesedő kapcsolatok által az érzelmek differenciálódásának megnyilvánulása, erősítése.
- ◆ A természeti-, emberi-, tárgyi környezet esztétikájának, értékeinek felfedeztetésével, a környező világgal való pozitív töltésű érzelmi viszony megalapozása.
- ◆ Az óvoda a gyermekek nyitottságára építve értéket közvetít a nemzeti identitástudat, a kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődéshez.

Feladataink

- ◆ Érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmas, közvetlen, nyugodt, családi légkör megteremtése.
- ◆ Érzelmi intelligencia fejlesztése, óvodába lépéskor, a befogadás időszaka alatt kedvező érzelmi hatások biztosítása, az érzelmi biztonság megalapozása és fenntartása az óvodáskor végéig.
- ◆ Feszültségoldó módszerek alkalmazása a félelmek, szorongások oldására, a gyermekek lelki egészségének tudatos megőrzése.
- ◆ Viselkedési szabályok megismertetése és tiszteletben tartása, társas kapcsolatok alakítása, pozitív érzelmi töltésű kapcsolatok alakítása gyermek-gyermek, gyermek-óvónő, gyermek-dajka között.
- ◆ Kompetenciák (együttműködés, önállóság, segítőkészség, önkifejezés, önérvényesítés, önfegyelem, a közös értékek óvása, védelme, kitartás, akarat, feladat, szabálytudat, együttérzés, önzetlenség, figyelmesség stb.) fejlődéséhez, a szokások gyakorlásához szükséges tevékenységi és értékelési rendszer biztosítása az értékrend megalapozása érdekében.
- ◆ Az óvodapedagógus és a munkáját segítő dolgozó elsőszámú modell, leghatásosabb példa, ezért fontos számunkra az esztétikus megjelenésünk, az utánzásra alkalmas viselkedéskultúránk, beszédstílusunk, kommunikációnk és bánásmódunk.
- ◆ Közös, örömteli élményekre épülő tevékenységek megszervezésével biztosítjuk a közösségi magatartás fejlődését, a másokra figyelmet, különbségek elfogadása tisztelete, a segítségadás és segítség elfogadását. Jelentős szerepe van ebben a (születésnapok megünneplésének), a csoport hagyományok és az óvodai hagyományok ápolásának.
- ◆ Természetes társas szükségleteikre építve megismertetjük őket a társas érintkezési formákkal és konfliktuskezelési módokkal. Igyekszünk kialakítani bennük a toleráns viselkedés alapjait, a különbözőség elfogadását, tiszteletét.
- ◆ Minden gyermek találja meg a helyét a közösségen belül, az eltérő ütemben fejlődő, kiemelt figyelmet igénylő gyermek is.
- ◆ A gyermekek megismertetése a szűkebb és tágabb környezettel, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- ◆ Kialakítani a szülőkkel olyan partneri kapcsolatot, hogy a felmerülő problémákat egymásban bízva próbáljuk megoldani.

Feladataink az SNI-s gyermekek nevelésében:

Kiemelt feladatunk, hogy az óvodába érkezés pillanatától pozitív érzelmi hatások ériék a gyermekeket, olyan légkört teremtsünk, ahol a gyermekek megnyílnak, ahol kialakul bennük a bizalom mind a felnőttek, mind a gyermekek iránt. A rendszeresen szervezett közös élmények kiemelkedően fontosak a sajátos nevelési igényű gyermekek közösségi, szocializációs nevelése terén, hiszen egy zenés foglalkozás vagy az óvodai műsorban való szereplés közben, elmosódnak a gyermekek közötti különbségek.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére (sikerkritériumok)

- ◆ Szeretik óvodájukat, elfogadják, tisztelik társaikat és a felnőtteket.
- ◆ Egészséges, korukhoz mért önkontrollal rendelkeznek, önbizalmuk, tartásuk van, korukhoz mértén reálisan értékelik magukat.
- ◆ Ragaszkodnak a csoporttársaikhoz és a csoportban dolgozó felnőttekhez, számon tartják társaik hiányzását.
- ◆ Érdeklődnek társaik iránt, meghallgatják őket, elfogadják, tolerálják a különbözőségeket, a sajátos tulajdonságokat.
- ◆ Igényükké válik a kialakult szokás-és szabályrendszer betartása és betartatása.
- ◆ Konfliktus helyzetben önállóan próbálnak egyezkedni, kompromisszumokat kötni, dönteni, megoldást találni.
- ◆ A közös tevékenységekben aktívan és szívesen vesznek részt, örülnek az együtt elért közös sikereknek.
- ◆ Elfogadják az adott tevékenység által megkívánt magatartásformát, követik a felnőtt utasításait, kéréseit, értik a metakommunikatív jelzéseket.
- ◆ Kialakult szabálytudat, feladattudat, önállóság, önfegyelem jellemezi őket.
- ◆ Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés

„Hipnotikus hatása van a szónak.

A gyermekeknek mindegyik szimbólum.

Ami a felnőtteknek eszköz, az neki varázsos játék.”

(Kosztolányi Dezső)

Az anyanyelvi nevelés az óvodai élet minden egyes mozzanatában meghatározó szerepet játszik, hiszen a társas kapcsolatok nem képzelhetők el a beszéd, a nyelv segítségével nélkül.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az anyanyelv elsajátításának első színtere a család, mely döntően befolyásolja a gyermekek anyanyelvi kultúrájának kialakulását. Az óvodába lépő gyermekek már rendelkeznek bizonyos fokú kommunikatív képességgel, ami minden kisgyermeknél más és más szintű. A gyermeknek az óvodai társas környezetre, társas kapcsolatokra is szüksége van ahhoz, hogy létrejöhessen a teljes értékű emberi beszéd. Gyakori mondókázással, mindennapos meséléssel, énekléssel, hagyományápolással, - népi dalos játékokkal a gyermekek intenzívebben részesülnek az anyanyelv élményében. A nyelv segíti a környezetbe való beilleszkedésben, az életformák, a viselkedési szabályok megismerésében, így a szocializáció folyamán az anyanyelv a környezettel való érintkezés, az önkifejezés, a gondolkodás legfőbb eszközévé válik. Az értelmi nevelés feladatai a gyermekek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző élethelyzetekben való gyakorlása. Másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség – fejlesztése.

Célunk

- ◆ Önmagát, gondolatait, érzelmeit kifejezni és megérteni, másokat meghallgatni tudó gyermekek nevelése.
- ◆ Beszédük legyen érthető, tiszta, megfelelő tempójú és hangsúlyú kommunikáció.
- ◆ Rendelkezzenek az életkoruknak megfelelő verbális és nonverbális eszköztárral.
- ◆ Ismerjék meg a magyar nyelv kifejezőerejét, szépségét.
- ◆ Alakuljanak a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára építve olyan készségek, képességek, kompetenciák, melyek alkalmassá teszik őket az iskolai tanulásra.

Feladataink

- ◆ Az anyanyelvi fejlesztés mindennapos, mindent átható jellegének biztosítása. A nevelés megjelenése az óvodai tevékenységek egészében, az anyanyelv gazdagságának megismertetése, verbális és nem verbális jelzések, interakciók megjelenítése, használatának gyakorlása.
- ◆ Modell szerep nyújtása a kommunikáció, a szókapcsolatok, nonverbális jelek tekintetében, mely a gyerekek számára érthető, világos.
- ◆ A gyermekek biztonságos önkifejezésének, kommunikációjának megalapozása, a beszédkezdés fenntartása.
- ◆ A gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére való odafigyelés.
- ◆ Nyelvi képességek felmérése, fejlesztése (mondókával, verssel, mesével, bábozással stb.) a szókincs gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása, folyamatos bővítése.
- ◆ Lehetőség biztosítása a kultúrával való ismerkedésre, népi hagyományaink megismertetése.
- ◆ Az egyéni képességeknek megfelelő, differenciált foglalkozás a nyelvileg hátrányos helyzetű, a fejlesztendő és kiemelkedően fejlett gyerekekkel.
- ◆ A beszédhibák kiszűréséhez, javításához logopédus segítségének kérése, együttműködés vele és a családdal a megelőzés és a korrekció területén.
- ◆ Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, kreativitás, gondolkodás, alkotóképesség) az egyre pontosabb, valóság-hű észlelés, a problémamegoldó, a kreatív és az alakuló fogalmi gondolkodás fejlesztése.
- ◆ A tanulási zavar, a kiemelkedő képességű, esetleg korai tehetség jeleit mutató gyermekek korai szűrése és differenciált fejlesztése.
- ◆ A gyermekek érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődésének segítése.
- ◆ Kihasználjuk a játékban rejlő összes fejlesztési lehetőséget.

Feladataink az SNI-s gyermekek nevelésében:

Olyan nyugodt légkör kialakítása, ahol fejlődik a gyermek beszédkezdve, beszédértése. Szakemberek bevonásával az anyanyelvi készségek, képességek fejlesztése. A kommunikációs készség fejlesztésére tudatosan felhasználjuk a játékot, megőrizve annak spontán jellegét. A hétköznapi beszédhelyzetekkel, az élményszerző alkalmakkal, a környező világ felfedeztetésével és anyanyelvi játékokkal gazdagítjuk a gyermekek aktív és passzív szókincsét,

fejlesztjük a helyes mondatszerkesztést, a beszédészlelés és beszédértés képességét. A fejlesztő anyanyelvi játékok szervezésekor ügyelünk arra, hogy szórakoztatóak, játékosak legyenek, s ne váljanak unalmas nyelvhasználati gyakorlattá.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére (sikerkritériumok)

- ◆ Képesek élményeik, gondolataik, kérdéseik megfogalmazására, következtetések levonására.
- ◆ Képesek egymásra figyelni, kapcsolatot teremteni, a társaik és felnőttek beszédét megértik, önmagukat megértetik.
- ◆ Érthetően, folyamatosan, összefüggő mondatokkal képesek kifejezni önmagukat, beszéd tempójuk, hangerejük megfelelő.
- ◆ Képesek a szavak mondattá fűzésére, egyszerű és bővített mondatok alkotására, a mondat jelentéstartalmának, szerkezetének megváltoztatására (bővítés, tömörítés). Kommunikációs helyzethez igazodó helyes mondatalkotásra (kérdés, felszólítás, kérés). A mondatfonetikai eszközöket alkalmazzák (hangsúly, hanglejtés).
- ◆ Képesek a nonverbális eszköztár (mimika, testbeszéd, gesztusok, tekintet) észlelésére, megértésére.
- ◆ Képesek térbeli viszonyokat felismerni, megnevezni.
- ◆ Képesek egyre intenzívebb figyelemkoncentrációra, képesek az aktív hallgatói szerep gyakorlására.
- ◆ Emlékezetük, képzeletük megfelelően fejlett, ok-okozati összefüggéseket felismernek.
- ◆ Képesek személyes élmények elbeszélésére, szövegalkotásra konkrét helyzetekben (képek, tárgyak, konkrét szituációk alapján).
- ◆ Képesek az irodalmi alkotások hősével azonosulni, élmények, érzelmek, hangulatok, benyomások érzékelésére.
- ◆ Képesek erkölcsi ítéletek megfogalmazására az irodalmi alkotások hatására.

4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez. Tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyerekeknek. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki. A napirenden belül a legtöbb időt a játék kapja, mert ez a gyermek legfőbb tevékenysége.

A gondozás és a szabad levegőn való tartózkodás jól illeszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést végző munkatársakkal. Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, élősztavas mese és közösségi játékelmény biztosításával.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt. A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység

tervezése érdekében.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

4.1. A csoportok alakítása

A csoportszervezés alapja a biológiai életkor, a csoportonkénti közel azonos létszám. A nehezen nevelhető vagy speciális fejlesztési igényű gyermek csoportbeli elhelyezésénél alapvető szempont a pedagógusok arányos terhelése. A csoportok létszáma az alapító okiratban meghatározottak szerint alakulhat. **A csoportba sorolás szempontjai:** a mindenkori gyermeklétszám, a gyermekek életkori megoszlása, a gyermekek egyéni adottságaiban mutatható főbb eltérések, a HH, HHH és az SNI-s gyermekek arányos elosztása, szülői igények, óvodai szempontok függvénye. A helyi adottságok és lehetőségek alapján szervezünk homogén, heterogén, és részben heterogén életkorú csoportokat. Lehetőség szerint törekszünk a csoportok arányos létszám elosztására.

Homogén csoport: azonos életkorú gyermekek csoportja. Előnye, hogy közel azonos pszichés és fizikai érettségű gyermekek nevelése miatt, az életkori sajátosságoknak legmegfelelőbb pedagógiai munka hatékonyabb és eredményesebb.

Részben osztott: újonnan érkező, korcsoportját ismétlő gyermekek csoportja,

Vegyes (heterogén) csoport:

- a család mintájára különböző korú gyerekek vannak együtt, életszerűbb az összetétel,
- a kialakult szokásrendszer, hagyományok növelik a kicsik biztonságérzetét, így a beilleszkedésük is hamarabb megtörténik,
- az utánzás, a mintakövetés feltételei adottak (a kisebbek tanulnak a nagyoktól).

4.2. Napirend

A csoportok napirendje folyamatos, rugalmas, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez.

Kialakításakor az óvodapedagógusok figyelembe veszik:

- ◆ a gyermekek életkorát, szükségleteit, tempóját,
- ◆ a különféle tevékenységformákat,
- ◆ az évszakok adta lehetőségeket,
- ◆ a csoport és az óvoda sajátosságait.

Kiemelt szerepet kap a játék, mint az óvodások alaptevékenysége. A napirendben az étkezések, a pihenés és a szervezett tevékenységek időpontja behatárolt, minden más kötetlen.

A napirend összeállításánál a következő szempontokra figyelünk:

- ◆ biztosítsa a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg,
- ◆ biztosítsa a szabad játék alapját képező élményszerzési lehetőségeket (séták, kirándulások, ünnepek, hagyományápolás)
- ◆ ügyelünk arra, hogy az elmélyült, hosszantartó, tartalmas játékhoz elegendő idő álljon rendelkezésre,
- ◆ figyelünk arra, hogy a gondozási tevékenységek végzése során minden gyermek a saját tempójában, elegendő időt kapva végezhesse el a tevékenységet, Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést végző munkatársakkal. Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, élőlávásos mese és közösségi játékélmény biztosításával.
- ◆ érvényesüljön a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét,
- ◆ biztosítsa a gyerekek biológiai, pszichikai szükségleteinek kielégítését, az aktív és a passzív pihenés megfelelő váltakozását,
- ◆ lehetőség szerint biztosítjuk a délelőtti és a délutáni időszakban is a szabad levegőn való tartózkodást.

Nyaranta a lecsökkent gyermeklétszám következtében összevont csoportokkal dolgozunk. Igyekszünk olyan nyári életet szervezni, hogy azok a gyermekek is szívesen járjanak óvodába, akiknek az óvónőjük a szabadságát tölti. A gyermekek az étkezés és az alvás kivételével lehetőség szerint az egész napot az udvaron töltik. A szabad levegőn való tartózkodásnál természetesen figyelembe vesszük az egészségvédelmi szempontokat (folyadékpótlás, a kritikus időszakokban a gyermekek nem tartózkodnak a napon).

NAPIREND	
Tevékenységek, és kezdő időpontjuk	Egyéb tevékenységek, foglalkozások
<p>7-től Gyülekezés, szabad játék</p> <p>8-tól – 11.45-ig SZABAD JÁTÉK, azon belül bármikor az óvodapedagógus által helyesnek vélt időpontban, tevékenység, foglalkozáskezdeményezés, szervezett tanulás, mindennapos mozgás komplex módon kötött és kötetlen formában, (a kezdeményezések és a játék egy része az időjárásnak megfelelően a szabad levegőn, természetes környezetben, az óvoda udvarán történik) <u>Kötetlen, kötött tevékenységek:</u> Verselés, mesélés Ének, zene, népi játék, tánc Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Mindennapos mozgás A külső világ tevékeny megismerése Munka jellegű tevékenységek A tevékenységekben megvalósuló tanulás</p> <p>11.45-től – 12 óráig testápolási tevékenységek, előkészület az ebédhez</p> <p>12 órától Ebéd</p> <p>12.35-től -13 óráig testápolás, öltözködés</p> <p>13 órától altatás mesével, altatódallal, dúdolás vagy lazítást segítő zene, pihenés, alvás</p> <p>15 órától folyamatos felkelés, öltözködés, testápolás, uzsonna</p> <p>15.40-től 17 óráig játék, egyéb szabadon választott tevékenység, tanulási helyzetek kihasználása, folyamatos hazabocsátás</p>	<p>Néptánc, logopédia, gyógypedagógia, egyéb fejlesztő foglalkozások, hittan.</p>

4.3. Hetirend

A hetirend a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezésében. A hetirend, különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. A beszoktatás idején figyelünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirendet állítsunk össze, később, az iskolai életmódra való felkészítés feladatai a hetirend és a napirend pontosabb betartását helyezik előtérbe.

Figyelünk arra, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös végrehajtására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek észrevétlen szabályozója legyen. A hetirend kialakítása az óvodapedagógus feladata. Számtalan variációval az adott óvodai csoport és gyermek igényeinek, képességeinek figyelembevételével nemcsak a komplex foglalkozások helyei, de az időkeretek is megváltoztathatók.

A hetirend nem napokhoz kötött tevékenységet jelent, hanem egy-egy környezeti téma köré csoportosítva, - projekt, jeles nap, témahét - azt körbejárva dolgozza fel az élményeket, tapasztalatokat, ismereteket a különböző foglalkozási területeken keresztül. Kivételt képez a testnevelés sajátos feladatai, céljai, speciális eszköz és helyigényei miatt.

5. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

5.1. Az óvoda és a család kapcsolata

A gyermek személyiségének alakulásában meghatározó, hogy milyen nevelési hatások érik a családjában. Alapelveinkkel összhangban, saját nevelési céljainkat és feladatainkat a családi nevelés kiegészítéseként tervezzük meg, mert tiszteletben tartjuk, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Az óvoda folytatja és kiegészíti a családi nevelést. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. A megfelelő módon kialakított szokások és viselkedési formák a gyermek számára megkönnyítik az óvodai közösségbe való beilleszkedést. Ezért nagyon fontos a családok nevelési szokásainak a megismerése, közelítése az óvodai nevelési szokásokhoz. Óvodánk nevelési céljainak sikeres megvalósításához feltétel a szülők egyetértése, támogató beleegyezése. Vállaljuk, hogy mi a gyermeket gondozzuk, szeretjük, képességeihez mérten megtanítjuk mindarra, ami életkori sajátosságainak megfelelő. Az odavezető út, a módszerek a szervezeti formák megválasztása az óvodapedagógus dolga. A kompetencia alapú szemlélet alapján feladatunk a családokkal való együttműködés, a családok

segítése, erősítése. Az óvodapedagógusok napi kapcsolatban állnak a szülőkkel, ezáltal az együttnevelés, az együttműködés érdekében a folyamatos párbeszéd feltételrendszere biztosított. Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családi hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti a családközpontú intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Az igazolatlan hiányzások elkerülése érdekében a szülőket tájékoztatjuk az ebből adódó jogkövetkezményekről és a hátrányos helyzetből adódó támogatási lehetőségekről, a családlátogatások számát növeljük (szükség szerint). A családok felé nyitottak vagyunk. Partnerkapcsolat kialakítására törekszünk.

Célunk

- ◆ Kölsönös bizalmon, elfogadáson alapuló kapcsolat kiépítése a családdal.
- ◆ A családi nevelés hatékony kiegészítése.

Feladataink:

- ◆ bátorítás a családoknak, hogy megosszák velünk gondolataikat, céljaikat, örömeiket, gondjaikat,
- ◆ lehetőség biztosítása a privát beszélgetésre,
- ◆ az információk bizalmas kezelése, a pedagógusok és a családok szabadon kommunikáljanak a gyerekekről és élményeiről,
- ◆ az óvodapedagógus tájékoztassa a szülőket az óvodában történekről, ugyanakkor ismerje meg a családok életmódját, a gyermek helyét a családban (környezettanulmány, családlátogatás,)
- ◆ a gyermeket érintő probléma megbeszélése, a gyermek jelenléte nélkül történjen,
- ◆ az óvodapedagógus tájékoztatást nyújt arról, hogy fontosnak tartjuk a másságot elfogadó, inkluzív viselkedést, és törekszünk arra, hogy az óvodánkba járó minden gyermek és szülő is befogadó legye, ismerje az integráció pozitív hatásait.

Kommunikáció a kiemelt figyelmet igénylő, SNI gyermekek szüleivel:

A sajátos nevelési igényű gyermek családjával speciális kapcsolatot igyekszünk kialakítani, mely fontos alapja az együttműködésnek. A családokkal való kommunikáció alapelvei itt fokozatosan kell, hogy érvényesüljenek. Az empátia, az elfogadás, a befogadás fontos eleme a kapcsolatnak. A családokat segítenünk kell azon az úton, melynek különböző fázisain keresztül jut el arra a pontra, hogy gyermekét elfogadja és mindent megtegyen annak érdekében, hogy fejlődjön önmagához képest. Ösztönözzük a sérült gyermek szüleit, hogy a többi szülő közeledését elfogadják, közös programokban ők is részt vegyenek.

5.2. Szülői szervezet

Képviseli a szülőket és a gyermekeket a köznevelési törvény által biztosított jogaik érvényesítésében. Figyelemmel kíséri a nevelőmunka eredményességét. Megállapításairól tájékoztatja a nevelőtestületet és a fenntartót. A gyermekek nagyobb csoportját érintő bármely kérdésben tájékoztatást kérhet a nevelési intézmény igazgatójától, az e körbe tartozó ügyek tárgyalásakor. Képviselője tanácskozási joggal részt vehet a nevelőtestületi értekezleten.

5.3. Az óvoda és az iskola kapcsolata

A helyi általános iskolával jó kapcsolatot alakítottunk ki. Közös hospitálásokkal ismerjük meg egymás munkáját, célkitűzéseit. A leendő elsős osztályfőnök tájékoztatja az iskolába készülő gyermekek szüleit a beilleszkedés fontosságáról és az iskola elvárásairól. A leendő elsős tanítónő április és május hónapban rendszeresen látogatja a nagycsoportosokat. A nagycsoportos óvodapedagógus az első osztályban meglátogatja volt nagycsoportosait. Ezekkel a látogatásokkal nyomon kísérjük az óvodások iskolába kerülésének átmeneti nehézségeit, hogyan történik beilleszkedésük. A szerzett tapasztalatokat igyekszünk a következő év munkatervébe beépíteni, ezzel is elősegítve a leendő elsősöket munkájukban.

5.4. Kapcsolattartás a könyvtárral, művelődési házzal

A könyvtár látogatásával szeretnénk elérni, hogy a gyermekek megkedveljék a könyvet, mint az információszerzés, a szórakozás egyik lehetőségét. A könyvtár által szervezett rendezvényekre, - kiállításokra, gyermekszínházi és bábelőadásokra- a gyermekekkel szervezeten, rendszeresen megjelenünk.

5.5. Az óvoda és fenntartó

A helyi önkormányzattal való kapcsolat munkánkból eredően mindennapos és partneri kell, hogy legyen. A jó kapcsolat alapja a rendszeres kommunikáció, melynek megvalósítása a legfőbb feladat. Segítik intézményünket a működés, működtetés összefüggő feladatainak ellátásában. Munkánkat hatékony együttműködés jellemzi. A ránk bízott eszközökkel takarékosan gazdálkodunk.

5.6. Pedagógiai Szakszolgálat

- ◆ Speciális fejlesztést igénylő gyermekek érdekében (SNI) folyamatos együttműködés.
- ◆ év eleji KOFA felmérés (3 évesek)
- ◆ év eleji logopédiai szűrés (5 évesek)

- ◆ A gyermekek anamnézis feltárásában jelentős szerepet töltenek be, hiszen a korai fejlesztésben részesülő gyermekekről korrekttájékoztatót kapunk.
- ◆ A tanácsadó által szervezett szakmai napokon való részvétel.
- ◆ Szakmai tanácsadás.
- ◆ Az integráció, mint pedagógiai feladat hatékony teljesítése a szakszolgálat szakembereinek segítségével.
- ◆ Az egyéni fejlesztéseken túl a prevenciós feladatok ellátásában is nagy szerepet vállalnak – gyógytestnevelés, logopédiai ellátás, egyéni fejlesztés, óvodapszichológiai ellátás, nevelési tanácsadás, tehetséggondozási munka támogatása.

5.7. Gyermejköléti, Családsegítő Szolgálat, Gyámhivatal

Az óvoda vezetője, gyermekvédelmi felelőse folyamatos kapcsolatot tart a gyermejköléti szolgálattal, az óvodai szociális segítő szakemberrel. A kapcsolattartás kiterjed a gyermekvédelmi rendszerekhez kapcsolódó feladatokat ellátó más személyekkel, intézményekkel, hatóságokkal.

5.8. Gyermekorvos, Védőnői szolgálat

A kapcsolattartás célja: a nevelés egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtése, a rendszeres egészségügyi vizsgálatok megszervezése.

5.9. Egyház

Az óvodás gyermekek részére a történelmi egyházak által nyújtott hittan, szülői igény szerint, szakképzett hitoktatóval szervezhető, akit az egyház és szülők bíznak meg. Az óvoda biztosítja a vallási neveléshez szükséges helyet és az eszközöket. A hit és vallásoktatás idejének és helyének meghatározásához be kell szerezni a szülői szervezet írásos véleményét. Szülői írásos igény alapján lehetővé tesszük a fakultatív hit-és vallásoktatást.

5.10. Oktatási Hivatal

Az Oktatási Hivatal által megbízott szakemberekkel folyamatos kapcsolatot tartunk a szaktanácsadói látogatások, tanfelügyeleti ellenőrzések, pedagógus minősítések előkészítése és lebonyolítása kapcsán. Az érintett pedagógusok egyénileg is tartják a kapcsolatot a hivatallal.

A Kárpát –medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

6. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

6.1. Játék

„A játék köt és old. Leköt.

Elbűvöl, vagyis elvarázsol.

Tele van azzal a két legnemesebb emberi tulajdonsággal, amit az ember a dolgokban érzékelni

és ki fejezni képes:

tele van ritmussal és harmóniával.”

(Huizinga: Homo ludens)

A játék az óvodáskorú gyermek elemi pszichikus szükséglete, belső világából eredő benyomásainak tükré. Alapvető, legfontosabb, legfejlesztőbb tevékenysége és személyiségformálója, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

A játék minden külső kényszerítő körülményt nélkülöző, szabad cselekvés. Kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység.

A gyermek játékában életkorára és aktuális állapotára jellemző legdominánsabb szükségletei nyernek kielégítést. Játék közben megismerik önmagukat, korlátaikat és lehetőségeiket, alakul énképük. Megismerik a játékokhoz kapcsolódó szokásokat, szabályokat. Felfedezik, megtapasztalják a tárgyak tulajdonságait, a valóság jelenségeit, pozitív értelemben birtokolják környezetüket. Erősödnek társas kapcsolataik, megélik az alá, fölé, mellérendelt szerepet, fejlődik kommunikációs készségük (gyermek-gyermek; gyermek-felnőtt viszonyában). A játék során mélyül a közösséghez tartozás érzése, formálódik a csoportok közösségi élete. A közös élményszerzés lehetőséget és elegendő alapot ad arra, hogy a gyermekek játékukban újra élhessék, újra alkothassák tapasztalataikat, szerzett ismereteiket, tudásukat, pozitív és negatív élményeiket. A játék az óvodai napirend alappillére, minden tevékenységi formát a játék jellemez.

Célunk

- ◆ Legyen a játék szabadon választott, külső kényszerítől mentes, a gyermek vágyainak, önállóságának, kreatív ötleteinek kibontakoztatása.
- ◆ A játék keretei közt bontakozzanak ki a fejlettebb tevékenységek (munka, tanulási folyamatok)

A jó játék feltételei:

A gyermek és óvodapedagógus közötti bizalom, az érzelmi biztonság. A megalapozott következetes, egymásra tekintettel lévő szokás- és szabályrendszer kialakítása alapvető feltétele a vidám, nyugodt, aktivitásra készítő légkör kialakulásának. Ez a légkör biztosítja, hogy a gyermekek bátran mernek játékot kezdeményezni, képesek játékukban elmélyülni.

Megfelelő hely:

Fontos, hogy a gyermekek otthonosan, szabadon mozoghassanak játék közben a csoportszobában és az udvaron egyaránt. Lehetőséget kell biztosítanunk arra, hogy a gyermekek egyéni elképzelésük szerint saját játszóhelyet hozhassanak létre maguknak, ha a játék megkívánja. A csoportszoba lehetőségeit úgy használjuk ki, hogy mindenki nyugodtan tevékenykedhessen, de alkalomadtán könnyen át lehessen váltani egyik tevékenységi formáról a másikra. Az udvaron a gyerekek játéktere lényegesen megnövekedik, ezért ösztönözzük őket arra, hogy minél több mozgásos tevékenységet végezzenek.

Elegendő idő:

A játék az egész nap folyamatát végigkíséri. Fontosnak tartjuk, hogy legyen idejük elképzeléseik megvalósítására, és így képesek legyenek az elmélyült játéokra. Törekvésünk, hogy minél több időt biztosítsunk a szabad levegőn történő játéknak.

Élménynyújtás és tapasztalatszerzés biztosítása:

Ahhoz, hogy a tapasztalatból élmény legyen, szükséges, hogy a gyermeket érzelmileg ragadja meg. A játék témáját és tartalmát a környezetből szerzett benyomások, tapasztalatok adják, melyet többféleképpen lehet megvalósítani. Élményszerzési alkalmak biztosítása: séták, kirándulások, gyermeki élmények feldolgozása közös beszélgetések során, az évszakok, jeles napok, ünnepek, stb. jó alapot adhatnak a játék kigondolásához. A játék kiteljesedését segíti, ha zenei vagy vizuális tevékenység, mozgás, irodalmi élmény vagy matematikai felfedezés társul hozzá.

Fontos, hogy átgondoljuk:

- ◆ Milyen eszközökre lehet szükség, hogy a játék még érdekesebb legyen?
- ◆ Mivel mit lehet játszani?
- ◆ Milyen természeti jelenség vagy történet jellemző az adott időszakra?
- ◆ Mit gyűjtünk? Miből mit lehet készíteni?

JÁTÉKFORMÁK

Gyakorlójáték:

A gyerekek játékaiban keverednek a különböző játékfajták. A gyakorló játék során ismerkednek a környezetük anyagaival, eszközeivel, ezek tulajdonságaival, forma, felület, méret, térbeli kiterjedés, szín, egymáshoz való viszonyuk. Így a véletlen cselekvéshez örömezés társul, ez ad alapot a cselekvés többszöri megismétléséhez, amely szinte ritmikusan jelentkezik. Biztosítjuk a gyakorló játékhoz szükséges eszközöket, s tevékenységeinkkel adunk mintát a játékok helyes használatához. A gyakorló játék közben bontakozik ki a szerepjáték, mely nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta. A gyermek fejlődésében lemaradásra utaló jel, ha a fő tevékenység a gyakorlójáték marad.

Szerepjátékok:

A szerepekkel bővült fantáziajáték a megismerés szempontjából számtalan lehetőséget kínál: a vállalt szerepeken keresztül megjelenítik a valóság számukra lényeges elemeit. Eljátszhatják örömeiket, félelmeiket, vágyaikat, haragjukat. Eközben sokoldalúan megnyilvánulnak és alakulnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok (együttműködés, viselkedési formák, alá-fölérendeltség, fejlődik akaratuk, önállóságuk, beszédképességük, gondolkodásuk stb.).

Szabályjátékok:

Tartalmuk szerint lehetnek mozgásfejlesztő, (pl: fogócska, bújócska, labdajáték) vagy értelmi képességeket fejlesztő (pl: memória, kirakó, logikai) játékok. Ezek a játékok meghatározott szabály szerint folynak. A szabálytudat kialakulása közben fejlődik a figyelem, emlékezet, önfegyelmzés, a saját lehetőségeik megtapasztalása. A reális énkép kialakításához nagy szükség van az esetleges sikerek és kudarcok megélésére és feldolgozására is.

A gyerekeknek megadjuk azt a lehetőséget, hogy ők is hozzanak létre szabályokat, legyenek a játék vezetői ők maguk is.

Építő és konstruáló játékok:

Az „én alkottam”, „mi csináltuk” élménye, a létrehozás öröme kerül előtérbe.

Kisebb gyerekeknél a gyakorlójáték fejlettebb formájaként jelentkezik, nagyobbak már tudatosan konstruálnak. A játék sokfélesége az eszközök és az anyagok változatosságát igényli. Csoportszobáinkban változatos játékeszközökkel ösztönözzük a gyermekeket egyszerűbb vagy bonyolultabb építmények létrehozására (pl: lego, műanyag és fa építőeszközök, java stb.).

Bábozás és dramatizálás:

A gyermekek belső világának egyik legkifejezőbb eszköze. A gyerekeket ösztönzi a meseélmények, hogy részesei legyenek, és újra átéljék a történetet saját elképzeléseik alapján. Fejleszti mozgásukat, ritmusérzéküket, beszédüket, és elősegíti érzelmi, esztétikai életük alakulását. A bábozás szoros összefüggésben van a dramatizálással, ami a mozgáson és a beszéden alapszik. Dramatizálás közben fejlődik alkalmazkodóképességük, önismeretük és önértékelésük, szervezőképességük. Gyarapszik szókincsük, árnyaltabbá válik kifejezőképességük, a felidézett párbeszéd használata közben.

Feladataink

- ◆ Változatos, élményt adó játékos tevékenységek, játékok szervezése, amelyben a gyermekek ismereteinek bővítése, kreativitása, értelmi képességeinek fejlesztése, érzelmi élete gazdagítása a cél, figyelembe véve az életkori sajátosságait.
- ◆ Az óvodapedagógus folyamatos jelenléte, ami lehetővé teszi a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását. A tudatos jelenlét, amely biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását, amit feltételteremtő tevékenysége mellett, a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióval ér el.
- ◆ A játékhoz szükséges feltételek biztosítása.
- ◆ Játék közben feladatunk a gyermekek megfigyelése, s a megfigyelés tapasztalatainak tudatos és célirányos felhasználása, arra épülve a gyermek egész személyiségének fejlesztése.

Feladataink az SNI-s gyermekek nevelésében:

- ◆ Beszéd fogyatékos gyermekek esetében a kommunikációkészségek fejlesztésén túl a társakkal való együttműködés intenzív támogatása, felnőtt személyes közreműködésével (együttjátszás).
- ◆ Mindig rendelkezésre áll a gyermekkel való kommunikáció segítésére. A társak elfogadó attitűdjének erősítése.
- ◆ Pszichés zavarral küzdő gyermekek esetében elsősorban az eszközök használatát ismertetjük meg, együttjátszással segítjük a játéktevékenységek alakulását, társak elfogadását, együttműködés és társas kapcsolatok formáinak saját szintjén történő kialakulásának segítése.

- ◆ A játékhelyek kialakításánál fokozottan ügyelni kell szükség esetén nyugalmas elvonulás lehetőségének biztosítására.
- ◆ További kiemelt feladat a megfelelő mennyiségű és minőségű érzékszervi és mozgás ingerek biztosítása, testi épségének védelmében.
- ◆ A pedagógus attitűdje elfogadó, mely segíti a gyermek közösségbe való beilleszkedését.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére (sikerkritériumok):

- ◆ játékok témájukban, tartalmukban gazdag, színes, elmélyült;
- ◆ a maguk által létrehozott tartalmas szerepjátékban tudnak társaikhoz alkalmazkodni, a szerepeknek megfelelően viselkedni;
- ◆ le tudnak mondani egy-egy kedves játékszerről;
- ◆ játékokban igénylik a társakat, bekapcsolódnak a közös játékba;
- ◆ bonyolult alkotásokat hoznak létre maguk elképzelése, vagy minta alapján;
- ◆ a tevékenységek közben figyelnek egymásra, a játékeszközökre és az alkotásokra is vigyáznak;
- ◆ elemi szinten kezdik használni a gondolkodásfejlesztő játékokat;
- ◆ képesek kitartóan, több napon át egy játéktémában együttesen részt venni.

6.2. Verselés, mesélés

„A gyermekkorok két tündérvilága van: cselekvés síkján a játék, és szellemi síkon a mese.”

(Kádár Annamária)

A mindennapos mesélés, verselés, mondókázás a gyermekek egészséges lelki fejlődésének elmaradhatatlan eleme, hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdolók, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

A gyermek nyelvén leginkább a mese szólal meg: a világról alkotott képüket megjelenítve a legalkalmasabb közvetítőeszköz a világ megismerésére. A mese és a vers örömforrás, derű, esztétika, társas élmény, nyelv/gondolat, amely nagy belső energiákat mozgósít. A mesék utat mutatnak a gyermeknek, hogy hogyan fedezze fel önmagát. A játék és a mese a gyermek anyanyelve: segítségükkel kapcsolódik az őt körülvevő világban, általuk szerzi meg az életről szóló tudást.

Kiválasztásuknál a csoport életkori összetételét tartjuk szem előtt, meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására. Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi –népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van. Mondóka, dramatikus, szöveges gyermekjáték minden nap előkerül. A népköltészet verses anyaga eleve mozgásos játék is. Párban, csoportokban, közösen, a játéköröm kedvéért számtalan önkéntes ismétléssel jegyzik meg a gyerekek.

Az irodalmi művek szókészlete, a szójelentések megértése, a mesék fordulatai ösztönzik a gyermeket a szóbeli kifejezésre. Hozzásegítik őket szorongásaik leküzdéséhez, gátlásaik oldásához, képzeletük erősödéséhez, önbizalmuk „én" képük alakulásához.

Célunk

- ◆ A magyar nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetése. A helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel az önkifejezés megalapozása.
- ◆ A beszédkedv, a szóbeli emlékezet fejlesztése, az irodalmi fogékonyság megalapozása, különbségek csökkentése, egyenlő esély biztosítása. Az erkölcsi értékek közvetítése, a közösséghez tartozás élményének erősítése.
- ◆ A felhasznált irodalmi anyag igényes összeállításakor figyelünk, hogy érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság.

A gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi-, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

- ◆ A beszédprodukciónak tartalmi és formai oldalát is fejlesszük:
  - tartalmi bővítés: szókincs és grammatika fejlesztése, mondat- és szövegalkotás segítése
- ◆ formai bővítés: beszédtechnika (tiszta beszéd kialakítása: légzéstechnikai, artikulációs és fonémahallást, ejtést segítő játékok)
- ◆ SNI, BTM, HH, HHH, különböző szociokulturális környezetből érkező gyermekek beszédfejlesztése a különböző fejlődési szakaszokban, kommunikációs helyzetekben.

Feladataink

- ◆ Nyugodt, kényelmes érzelmi biztonságot nyújtó körülmények megteremtése az irodalmi művek befogadására.
- ◆ Törekedjünk új mesés és verseskönyvek bemutatására, a könyvtárhasználat tudatosítására. Teremtünk lehetőséget a könyv iránti érdeklődés kibontakoztatására és a könyvvel való bánásmód helyes elsajátítására.
- ◆ Az óvodapedagógusi előadásmód tükrözze anyanyelvünk hangzásvilágát, ritmusát, dallamát. A metakommunikációs eszközök alkalmazása legyen érzékletes, de ugyanakkor természetes, a mese képei világának megjelenítését szolgálja.
- ◆ Ölbéli játékok, versek gyakori ismételtetése egyénileg és mikrocsoportban.
- ◆ A fantázia működésének segítése.
- ◆ Önkifejezés, önismeret elősegítése.
- ◆ A gyermek látókörének bővítése, a világ sajátos megismerésének biztosítása érték közvetítés.
- ◆ A belső képteremtés képességének kialakítása, fejlesztése.
- ◆ A mesék, történetek által a kulturális sokszínűség, a „máság” és a „közös” bemutatása.
- ◆ A mese és versélmény komplexitásának kibontása: más művészeti ágak, tevékenységek együttes, egymás kiegészítő hatásának érvényesítése az irodalmi nevelésben (pl. dramatizálás, bábozás, élményfestés, kreatív zenei játékok, szimulációs gyakorlatok, mozgás-utánpótlás).
- ◆ A mondókázást mindig mozgáshoz, játékhoz kapcsolni.
- ◆ A versek mondogatását spontán helyzetekhez, emlékeztető élmény együttesekhez fűzni, az utánpótlási, ismétlési kedvet felkeltve.
- ◆ Az irodalmi anyag tartalma legyen szituációhoz és a gyerekek életkorához, érdeklődéséhez kapcsolható. Forrásai a magyar és a világirodalom, népi, klasszikus és kortárs, gyermekek számára készült alkotásai.
- ◆ Kihhasználjuk az IKT adta lehetőségeket.

Feladataink SNI-s gyermekek nevelésében:

Az irodalmi anyag összeállításánál figyeljünk arra, hogy a gyermekek életkori sajátosságai mellett az egyéni fejlettséget, képességeket, készségeket is vegyük figyelembe. Adjunk lehetőséget, hogy a gyermek megnyíljon, juttassuk sikerélményhez.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére (sikerkritériumok)

- ◆ Igénylik, szívesen és türelmesen hallgatják a mondókákat, verseket, meséket, egyénileg is vállalkoznak azok elmondására.
- ◆ A mesekönyveket önállóan nézegetik, kezelik a könyvespolc könyveit, vigyáznak rájuk.
- ◆ Össze tudják fűzni a folytatásos mesék szálait.
- ◆ Beszélnek az elhangzottakról, megjegyzik az érdekes mese-és szófordulatokat.
- ◆ Képesek az irodalmi alkotások hőseivel azonosulni, élmények, érzelmek, hangulatok, benyomások érzékelésére, megélésére a befogadás folyamatában.
- ◆ Szókincsük, kifejezőmódjuk gazdagodik az irodalmi élmények hatására.
- ◆ Vannak kedvenc mesehőseik, a velük történetek megjelennek játékaikban (bábozásban, dramatizálásban, szerepjátékban).

6.3. Ének, zene, népi játék, tánc

„A zene végtelenül fontos az emberi életben. Olyan helyen érint meg minket, ahol semmi más.”

(Rose Tremain)

A zene olyan emberformáló erővel bír, amely kihat az egész személyiségre, fogékonyá teszi a szép befogadására, formálja ízlését és emberi magatartását. Az óvodában a környezet hangjainak a megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

A rendszeres zenei nevelés fejleszti a gyermek megfigyelőképességét, emlékezetét, bővíti szókincsét.

Óvodánkban a zenei felkészítés kiegészül az óvodai hagyományápolás- népszokások körével, a zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik. Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú érték közvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

A zenehallgatási célú éneklés a meséhez hasonlóan csendet kíván, hogy hangulatot teremthessen, érzelmeket kelthessen.

A rendszeres zenei nevelés fejleszti a gyermek megfigyelőképességét, emlékezetét, serkenti gondolkodását.

Célunk

- ◆ Szerezzen az éneklés örömet a gyerekeknek, a közös ének és zene alapozza meg a zenei anyanyelv kialakulását, zenei ízlés formálását.
- ◆ A gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, a személyiség formálása a zene eszközeivel.
- ◆ Fejleszteni a zenei alapkészségeket: a zenei hallást, a ritmusérzéklet, megszerettetjük az éneklést.
- ◆ A zenei tevékenységet segítő mozgáskultúra, a mozgásanyanyelv megalapozása.
- ◆ Zenepedagógiai módszerek, ritmikus mozgás, tánc, ének nevelő hatásának érvényesítése.
- ◆ Az SNI, BTM, HH, HHH, gyermekek komplex, egyéni ütemű személyiségfejlesztése a dallam, ritmus, mozgás és beszéd összekapcsolásával.

Feladataink

- ◆ A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés, népi játékok, néptánc a gyermek mindennapi tevékenységének részévé váljon.
- ◆ A zenei nevelés anyagát elsősorban a magyar mondóka és dalkincsből válogatjuk, de megismertetjük a gyermekeket más népek dalaival és igényes kortársalkotásokkal is. Hangsúlyt fordítunk a hagyományápolásra, az énekes népi játékok, mondókák, ölbeli játékok alkalmazására.
- ◆ A megfelelő légkör kialakításával kellő motiváltságot teremtünk, ezzel felkeltjük a gyermek éneklési kedvét.
- ◆ A zenei fejlesztést változatos módszerekkel, a gyermekek aktív részvételére támaszkodva szervezzük meg.
- ◆ Hozzászoktatjuk a gyermekeket a szép, tiszta énekléshez.
- ◆ Megismertetjük a gyerekeket a ritmushangszerekkel, valamint zörej- és dallamjátszó hangszerekkel.
- ◆ A dalok, mondókák kiválasztásában figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait és egyéni képességeiket (pl. hangkészlet, terjedelem, ritmikai vonatkozások).
- ◆ A mondókákkal, zenei képességfejlesztő játékokkal fejlesztjük a gyermekek nyelvi képességeit.
- ◆ A kiolvasók, kiszámolók a dalos játék szövegeiben előforduló mennyiségek, számlálások segítségével serkentjük a matematikai gondolkodást, a táncban használt térformai alakzatokkal pedig fejlesztjük a térbeli viszonyítást.
- ◆ Alkalmanként élő zenei művészi előadás biztosítása.

Feladataink SNI-s gyermekek nevelésében:

- ◆ Segítjük a felszabadult, örömteli éneklést.
- ◆ Fejlesztjük az együttműködést a közös éneklés kapcsán.
- ◆ Zenével formáljuk, fejlesztjük személyiségét.
- ◆ Mozgásukat fejlesztjük ritmikus mozgásformák gyakorlásával.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére (sikerkritériumok):

- ◆ a gyermekek önként, szívesen énekelnek, élvezettel játszanak dalos játékokat, hallgatnak zenét,
- ◆ játékokban önállóan használják a mondókákat, kiolvasókat,
- ◆ tudnak néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni,

- ◆ a gyermekek képesek differenciálni és felismerni a zenei hangokat, a tárgyi és természeti környezet hangjait,
- ◆ sikeresen kapcsolják össze a dallamot, ritmust, mozgást,
- ◆ egyszerű ritmusmotívumokat – kettőt-émlékezetből visszatapsolnak,
- ◆ az egyszerű játékos, táncos mozgásokat szépen megformálják (pl. dobantás, átbújás, párválasztás, forgás, köralakítás),
- ◆ a mondókákat - az egyenletes lüktetést kiemelve - a magyar beszéd ritmusának megfelelően mondják,
- ◆ tudnak társaikkal térformákat alakítani,
- ◆ tudnak néhány – korosztálynak megfelelő – néptánclepet, mozdulatot.
- ◆ felismerik a halk-hangost, és tudnak halkán, hangosan énekelni, beszélni,
- ◆ felismerik a magas és a mély éneklés közötti különbséget, maguk is tudnak magasabban és mélyebben énekelni, dalt kezdeni,
- ◆ néhány ismert dalt hallás alapján szöveg nélkül is tudnak énekelni dúdolva, zümmögve.

6.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

„Ujjammal rajzolok az égre kéket,
majd rá felhőt is - fehéret,
s a szép világra koronának
nyalábjait a napsugárnak.”

(Havas Éva)

A rajzolás, a festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A befogadás, kifejezés, ábrázolás, alakítás során fejlődnek értelmi képességeik, vizuális érzékelésük, észlelési emlékezeti képességeik, térbeli tájékozódó képességük, fantáziájuk, képi gondolkodásuk, alkotóképességük, esztétikai érzékenységük. Az ábrázoló tevékenység célja nem maga a tevékenység során létrejövő bármiféle alkotás, vagy annak esztétikai értéke, hanem maga az örömteli cselekvés. Minél több egyéni és közös élménynyújtásra törekszünk, mert az intenzív élmény emeli a gyermeki munka kifejezésének szépségét. A vizuálisan érzékelhető szépség világát a gyermek közvetlen környezetében is megteremtjük, mert a mindennapi tárgyak, berendezések, a különböző események számtalan és állandóan visszatérő élményhez juttatják.

Célunk

- ◆ A rajzolás, mintázás, festés, kézimunka sokféleségével való ismerkedés, az örömteli kreatív alkotás feltételeinek megteremtése.
- ◆ Hozzásegíteni a gyermekeket az alkotás élményéhez, egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően.
- ◆ Hozzájárulni belső képeik gazdagításához, formálni esztétikai érzékenységüket, igényességüket.
- ◆ A gyermeki személyiség fejlesztése népművészeti elemekkel, esztétikus tárgyi környezettel.
- ◆ Fejleszteni a vizuális észlelést – érzékelést (tér, forma, és színeképzetek gazdagítása), a rövid- és hosszú távú emlékezetet, valamint a képi gondolkodást és kreativitást.

Feladataink

- ◆ Előterbe helyezzük a természetes anyagok, termékek felhasználását.
- ◆ Új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.
- ◆ Az esztétikai nevelés feltételeinek megteremtése, az ábrázoló tevékenységekhez szükséges megfelelő hely, idő, eszközök biztosítása (ábrázoló polc, szabadon használható eszközökkel).
- ◆ Megismertetni a gyermekeket a különféle anyagokkal, eszközökkel, technikai eljárásokkal. Lehetőséget nyújtani a vegyes technikák alkalmazására.
- ◆ A tevékenységek megvalósításánál és az azokhoz alkalmazott eszközök használatánál az életkori és az egyéni fejlettségi szint, valamint a képességekhez szerinti differenciálás érvényesítése.
- ◆ A kisebbeknek nagy felületet, vastag ceruzát, marok krétát biztosítani, mert először így különül el a kar, csukló mozgás, majd ezt követi az ujjak finomabb mozgása.
- ◆ Olyan élmények biztosítása, amelyet örömteli megvalósítás követ, a szándékos képalakító tevékenységhez segítsük a gyerekeket élményekhez kapcsolódó témajavaslatokkal.
- ◆ Egyéni sikerélményekhez juttatni a gyermekeket, az alkotás szubjektív, nem az eredmény a fontos, hanem a tevékenység öröme.
- ◆ Törekednünk kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.
- ◆ Megismertetni a gyermekeket a népi kultúra, hagyományaink, gyökereink ápolásával, a multikulturális javakkal.
- ◆ Lehetőséget teremteni kollektív munkák készítésére, személyiségfejlesztő szerepe miatt.
- ◆ A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilvánulásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése (pl: megszólítás, kérés, tudakozódás, aktív és passzív szókinccs bővítése, az ábrázoltak szóbeli elmondása, formák, színek magyarázata stb).

Feladataink SNI-s gyermekek nevelésében:

Feladatunk, hogy felkeltsük a gyermekekben a cselekvési, alkotási vágyat. Egyéni képességeikhez igazodó differenciált fejlesztést, sikerélményt biztosítunk. A vizuális ábrázolás által fejleszthetjük a kreativitást, szem-kéz koordinációt, az ingerek feldolgozásával segíthetünk a környezet pontosabb felfogására, a valóság megismertetésére.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére (sikerkritériumok)

- ◆ Örömmel, saját kezdeményezésükre rajzolnak, szeretnek alkotni.
- ◆ Elképzelés után, hangulatot kifejezve, változatos formákkal, színekkel rajzolnak, festenek.
- ◆ Téralakításban, építésben bátrak, ötletesek együttműködők.
- ◆ Tudnak egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani, bátran kipróbálják és alkalmazzák a különböző technikákat.
- ◆ Jártassak az eszközök helyes használatában.
- ◆ Észreveszik környezetükben a szépet, szívesen gyönyörködnek művészeti alkotásokban.
- ◆ Ceruzatartásuk, ceruzafogásuk fejlődő, vonalvezetésük határozottabb.
- ◆ Tevékenységében kitartó, egymás munkáit értékeli.
- ◆ Ember ábrázolásában megjelennek a részformák, próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével is.
- ◆ Formákat, tárgyakat mintáznak elképzelés és megfigyelés alapján.

6.5. Mindennapos mozgás

“Ha nem repülhetsz, fuss! Ha nem futhatsz, menj!

Ha nem mehetsz, csússz! De bárhog is legyen: mozogj!”

(ifjabb dr. Martin Luther King)

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.

A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- szervezett mozgásos tevékenység.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltogatás és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek fejlődésére (különösen az erő és az állóképesség), amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. A mozgásnak fontos szerepe van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában.

A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – az együttműködés, problémamegoldó gondolkodás, kommunikáció, önkontroll, pozitív énkép, szabálykövető társas magatartás – érzelemszabályozás – fejlődésére.

Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

A mozgásos játékok a természetes mozgásokból építkeznek. Az ugrás, ugrándozás, járás, futás, bújás, labdával való ügyeskedés, az állatok és mesealakok mozgásának utánzása sok olyan hagyományos népi és testnevelési játék nélkülözhetetlen eleme, ami a legtermészetesebb mozgásbiztonsági erősítő, önként és örömmel végzett gyakorlás.

Célunk

- ◆ A mozgás megszerettetése, tudatos mozgásigény kialakítása, mozgáskedv fokozása.
- ◆ A mozgásos játékok segítségével a gyermekek egyéni szükségleteinek, természetes mozgásának (járás, futás, ugrás, függés, támasz, dobás, egyensúlyozás) és testi képességeinek (erő, állóképesség, gyorsaság, ügyesség) fejlesztése.
- ◆ A rendszeres mozgás által a légző, keringési szervek – teljesítőképességének növelése, a csont és izomrendszer teherbíró képességének fokozása, a mozgásügyesség fejlesztése.
- ◆ Pozitív kompetenciaérzet kialakítása: „Meg tudom és meg is akarom csinálni!”
- ◆ A gyakorlással tanulható és fejleszhető elemekre, funkciókra való koncentrálás, teljesítmény-és versenykényszer nélkül.

Feladataink

- ◆ Napi rendszerességgel a csoportban vagy szabad levegőn mozgásos játékok, tevékenységek, mozgáslehetőségek biztosítása.
- ◆ A kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlesztése, a gyermeki szervezet teherbíró képességének erősítése.
- ◆ A helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakítása, tartáshibák megelőzése.
- ◆ Az óvodai élet minden tevékenységébe be kell építeni a komplex testmozgást, melyek együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére,
- ◆ Differenciált feladatok adásával a nagy- és finommozgások, egyensúlyérzék, testséma, fizikális erőnlét, rugalmasság, testséma, szem-kéz-láb koordináció fejlesztése, lateralitás erősítése.
- ◆ Pozitív megerősítéssel, a helyesen kivitelezett mozdulat kiemelésével

összerendezett, harmonikus mozgás kialakítása, a sikeres mozgásos feladatok elvégzésével önbizalom, és önértékelés növelése.

- ◆ Az egészséges versenyszellem megerősítése, szabálytudat kialakítása.
- ◆ Figyeljen a fokozatosságra, és az egyes gyermekek terhelhetőségére.

Feladataink SNI-s gyermekek nevelésében:

A nehezebben szocializálható, lassabban fejlődő gyermekek neveléséhez, fejlesztéséhez szükség esetén szakemberek segítségét kérjük. Elegendő helyet, időt biztosítunk mozgásigényük kielégítéséhez.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére (sikerkritériumok)

- ◆ Szívesen vesznek részt mozgásos tevékenységekben, igénylik a mozgást.
- ◆ Mozgásuk összerendezett, egyensúlyérzékük, téri tájékozódásuk kialakult.
- ◆ Mozgásukat szándékosan tudják irányítani, teherbírásuk, állóképességük fokozatosan nő.
- ◆ Képesek a menet közbeni irányváltásra, ütemtartással járni, futni.
- ◆ Kialakult testsémájuk, dominanciájuk.
- ◆ Megértik, betartják a szabályokat, kialakul egészséges versenyszellemük.
- ◆ Kialakulnak és megerősödnek a személyiség akarati tulajdonságai (kitartás, fegyelmezettség, stb.)

6.6. Külső világ tevékeny megismerése

„A környező világ iránti érdeklődésünk velünk születik. Születésünk pillanatától egy bonyolult és elkápráztató világ felfedezői vagyunk.”

(Gerald Durrell)

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti- emberi-tárgyi viszonyairól. Lehetővé tesszük, hogy a természet felfedezése közvetlen érzékelés, észlelés útján történjen. Kiemelt szerepet kap az érzékszervek érzékenyítése, a tapintás, látás, hallás, szaglás, ízlelés képességének fejlesztése szenzitív játékokkal. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükséges. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét. Megismertetjük, megtapasztaltatjuk a levegő, a víz fontosságát, a talaj, a föld jellegzetességeit és különbözőségeit.

A matematikai fogalmakkal való ismerkedés, tapasztalatszerzés – számlálgatás, méricskélés, a tér alakítása, az irányok megnevezése, hasonlítgatások, összegyűjtése és szétválasztás, párosítás, időbeliség felfedezése, megnevezése – játék közben olyan természetes, mint a mondókázás, dúdolgatás.

Célunk

- ◆ A természetet szerető, az élő- és élettelen környezet iránt érdeklődő gyermekek nevelése, akik pozitív attitűddel, aktív cselekvésre motiváltak.
- ◆ Változatos, sokszínű tapasztalatszerzés feltételeinek biztosítása azért, hogy elemi ismeretekkel rendelkezzenek önmagukról, és környezetükről (mennyiségi, alaki, nagyságbeli, és téri tájékozódási ismeretek).
- ◆ A matematikai tapasztalatszerzés során a felfedezés, a kutatás, a keresés, kísérletezés, a problémamegoldás.
- ◆ A gyermekek matematikai tapasztalatainak elősegítése, a mindennapi életben szerzett ismeretek tudatos rendezése.
- ◆ A természet szeretetére, tisztaságára, szépségére, óvására nevelés.

Feladataink

- ◆ Biztosítjuk a környezet tevékeny megismerését, segítjük a gyermekek véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket biztosítunk a spontán és szervezett tapasztalat –és ismeretszerzésre, az életkori sajátosságok és az egyéni képességek figyelembevételével.
- ◆ A környezeti kötődés kialakításánál kihasználjuk a szűkebb környezetünk adta lehetőségeket, a természetben történő tapasztalatszerzést.
- ◆ A természet, az időjárás változásait napi szinten megfigyeljük a gyerekekkel, megláttatjuk az ok-okozati összefüggéseket (öltözködés és időjárás összefüggése).
- ◆ Séták, kirándulások alkalmával tudatosítjuk a biztonságos közlekedés szabályait.
- ◆ Elősegítjük a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá hangsúlyt helyezünk a fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.
- ◆ Felkeltjük a gyermekek matematikai érdeklődését, felismertetjük az elemi ok-okozati összefüggéseket, pozitív viszonyt alakítunk ki a problémahelyzetek megoldásához, megalapozzuk a logikus gondolkodást, ítélőképességet.
- ◆ Megismertetjük őket az alaki, nagyságbeli, téri viszonyokkal, a mennyiségi relációs fogalmakkal.
- ◆ A szervezett matematikai tanulás során lehetőséget teremtünk a tudatos, egyéni képességfejlesztésre, a gyermekek egyéni fejlettségének figyelembevételével.
- ◆ Az eddig kialakult hagyományok, ünnepek, jeles napok hagyományainak megőrzése és további ötletekkel való bővítése.

Feladataink SNI-s gyermekek nevelésében:

Tevékenyen bevonjuk a gyermekeket a közös programokba. Építünk kíváncsiságukra, a gyermekek egyéni fejlettségéhez, gondolkodási szintjéhez igazodó tevékenységeket tervezünk. Az eszközök megválasztásánál, az aktuális feladatnál arra törekszünk, hogy minél többször sikerélményhez juttassuk a gyermekeket.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére (sikerkritériumok)

- ◆ Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, tisztelik társaikat, a felnőtteket, és az időseket.
- ◆ Ismernek olyan magatartási formákat, szokásokat, amelyek a természet és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek – környezettudatos magatartás (pl. nem szemetelünk, lekapcsoljuk a villanyt, elzárjuk a csapot).
- ◆ Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről (tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását stb.).
- ◆ Ismerik környezetük növényeit, állatait, a növény és állatgondozás egyszerűbb feladatait.
- ◆ Megkülönböztetik, felsorolják az évszakokat, a hét napjait, felismerik a napszakokat.
- ◆ Ismerik az öltözködés és időjárás közötti összefüggéseket, megfelelően alkalmazzák azt.
- ◆ Ismerik az elemi közlekedési szabályokat, a közlekedési eszközöket.
- ◆ Ismerik a színeket és azok sötétebb, világosabb árnyalatait.
- ◆ Felsorolják testrészeiket, tudják mi a funkciójuk.
- ◆ A térben jól tájékozódnak, megkülönböztetik a jobbra - balra irányokat.
- ◆ Kialakul a számfogalom 10-es számkörben.
- ◆ Egyszerűbb ok - okozati összefüggéseket, mennyiségi viszonyokat felismernek.
- ◆ Elő tudnak állítani különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- ◆ Tudnak számlálni, összehasonlítani, szétválogatni, sorba rendezni mennyiség, méret, forma, szín szerint.
- ◆ Ismernek jeles napokat, népi kultúrából eredő szokásokat.

6.7. Munka jellegű tevékenységek

„Sok kis ember sok kis helyen, miközben sok kis dolgot megtesz, megváltoztathatja a világ arcát.”

(Mandinka szólásmondás, Afrika)

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység – az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése.

Nevelő értéke felbecsülhetetlen (önállóság, segítőkészség, felelősség, céltudatosság, kitartás stb.). a gyermeki munka jellegű tevékenység a közösségi kapcsolatok a kötelesség –és felelősségvállalás alakításának eszközei, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő pozitív értékelést igényel.

Célunk

- ◆ Feladatok, munkafolyamatok aktív végzése során élje meg a gyermek a közösséget való tevékenykedés örömét.
- ◆ Örömmel és szívesen végezzék ezt az aktív tevékenységet.
- ◆ A gyermeki munka megszerettetésén keresztül alapozódjon meg a munka iránti tisztelet, eredményének megbecsülése, fontosságának, hasznosításának értelme.
- ◆ Olyan tulajdonságok alakuljanak ki, amelyek pozitívan befolyásolják a közösségi kapcsolatot, kötelesség teljesítést.

Feladatunk

- ◆ Tudatos pedagógiai tervezéssel megfelelő időt, helyet, eszközt biztosítunk a gyermeki munkavégzéshez.
- ◆ Állandó megerősítéssel a munkához való pozitív viszony kialakítása, mely során megtanulják tisztelni a munkát végző embert.
- ◆ A gyermekkel való együttműködés és folyamatos konkrét, reális, a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelés.
- ◆ Igényt kialakítani a gyermekekben a rend és a rendezett körülmények megtartására.

- ◆ Fejleszteni az akarati tulajdonságaikat: önállóságukat, kitartásukat, önzetlenségüket, felelősségtudatukat.
- ◆ A gyermeket a saját személyükkel kapcsolatos teendőkkel megismertetni: testápolás, öltözködés, önkiszolgálás, majd a társakért végzett tevékenységek önként vállalásának bevezetése, figyelembe véve az egyéni és az életkori sajátosságokat.
- ◆ Megtanítjuk az eszközök célszerű, balesetmentes használatát.
- ◆ Segítsük a szülőket, hogy vegyék komolyan, tartsák tiszteletben gyermekük munkáját, megbízatását, legyenek segítségére annak elvégzésében.

Fajtai: Önkiszolgáló munka, önellátás (öltözködéshez, étkezéshez, testápoláshoz kapcsolódó feladatok), naposi feladatok, csoportszoba rendben tartása, alakítása (játékok elrakása), gyümölcs-zöldségsaláta készítése, süteménykészítés, kertrendezés, ültetés, öntözés, madáretetés, madáritatás, az óvodapedagógusok, felnőttek munkájának segítése.

Feladataink SNI-s gyermekek nevelésében:

- ◆ Kialakítjuk benne a közösséghez, csoporthoz való érzelmi kötődést.
- ◆ Tapasztalatot biztosítunk a munka értékéről, meggyőzzük saját személyének jelentőségéről.
- ◆ Erősítjük önbizalmát, kialakítjuk benne a saját magához viszonyított értékelés fontosságát.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére (sikerkritériumok)

- ◆ Erejükhöz mértén részt vesznek a rend fenntartásában.
- ◆ Képesek az önkiszolgálásra.
- ◆ Örömmel segítenek társaiknak és a felnőtteknek, szívesen vállalnak a közösségért feladatokat.
- ◆ Képesek a kompromisszumra, együttműködésre, munkamegosztásra, társaik igényeinek figyelembevételére.
- ◆ A munka elvégzésében kitartóak, türelmesek.
- ◆ A munkát és a munka eredményét megbecsülik.
- ◆ Az eszközöket célszerűen, rendeltetésszerűen képesek használni, vigyáznak saját személyük és környezetük rendjére, tisztaságára.

6.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

„Mondd el és elfelejtem!

Mutasd meg és megjegyzem!

Engedd, hogy csináljam és megértem!”

(Kung Fu-Ce)

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját.

Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésben valósul meg. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakoztatását.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, több érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségeinek biztosítása, kreativitásának erősítése.

Óvodás korban a tanulás és a játék nem különíthető el egymástól. A veleszületett kíváncsisága a játékban folyamatosan jelen van. Abban legnyitottabb és legbefogadóbb. Tapasztalatokat szerez, figyel, utánoz, ami a teljes személyiségfejlődését támogatja. A spontán játék mellett beléphet az általunk kezdeményezett, irányított játék, amely intenzíven magán viseli a tanulás jegyeit. A játékban tehát az óvodás gyermek alapvetően tanul, elsősorban önmagát, önmagán keresztül a környező világot. A „tanulás” során megszerzett ismeret nagy része csak később kerül felszínre.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása, a spontán játékos tapasztalatszerzés,

- a játékos, cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati problémamegoldás.
- projekt módszer

Célunk

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, kompetenciák fejlesztése, építve a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire az egyéni sajátosságok figyelembevételével.

Feladataink

- ◆ Tanulást támogató környezet megteremtése, építve a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.
- ◆ A tanulás folyamatában prioritást élvezzen a játék.
- ◆ A közvetlen tapasztalatra, mozgásra, élményre épülő képességek, részképességek fejlesztése.
- ◆ Változatos, cselekedtető tevékenységek felkínálása, spontán adódó helyzetek kihasználása.
- ◆ Lehetőségek teremtése minél több érzékszervvel való tapasztalatszerzésre, felfedezésre, vizsgálódásra, cselekvő aktivitásra, kreativitásának erősítésére, ami a gyermeket önálló ítéletalkotásra, következtetések levonására, megfogalmazására ösztönzi.
- ◆ Kötött és kötetlen tanulási formák kialakítása során a komplexitás alkalmazása.
- ◆ Érzelmi-akarati tulajdonságaik erősítésével feladattudatuk, feladattartásuk alakítása.
- ◆ A „tanulás” irányítása során a gyermek pozitív, személyre szabott értékelése, mely segíti a gyermek személyiségének kibontakoztatását, reális önértékelését.
- ◆ Interaktív tanulási-tanítási módszerek segítségével, az egyéni és életkori sajátosságok figyelembe vételével a gyermek teljes személyiségének fejlesztése.

Feladataink SNI-s gyermekek nevelésében

- ◆ Egyéni bánásmóddal a meglévő kompetenciákra építve segítjük az ismeretszerzést.
- ◆ Biztosítjuk a rendszeres gyakorlási lehetőséget, szükség esetén szakember bevonásával.
- ◆ Speciális egyénre szabott feladatok, eszközök adásával segítjük a gyermekek fejlődését.
- ◆ Biztosítjuk az egyénre szabott eszközök megismerését, használatának kipróbálását, folyamatos gyakorlást. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére (sikerkritériumok)
- ◆ Örömmel vesznek részt a felfedező tevékenységekben, érdeklődőek, kíváncsiak.

- ◆ Sokrétű, jól használható tapasztalatokkal, ismeretekkel rendelkeznek az őket körülvevő világról, azok alkalmazására képesek.
- ◆ Törekednek a problémamegoldó gondolkodásra.
- ◆ Együttműködnek a megoldások keresésében, kooperatívak.
- ◆ Kialakultak a tanuláshoz szükséges készségek, képességek, akarat tulajdonságok (önállóság, feladattudat, kitartás, monotonia tűrés, ítélőképesség).
- ◆ Gondolataik megfogalmazására képesek.
- ◆ Megjelenik a szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme.
- ◆ A közvetlen felidézés mellett megjelenik a tudatos bevésés és felidézés.
- ◆ Az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- ◆ Érdeklődők, kíváncsiak, él bennük az iskola, a tanulás iránti vágy.

7. A HAGYOMÁNY MEGJELENÉSE AZ ÓVODAI NEVELÉSI FOLYAMATBAN

„Üzenetünk van, melyet tovább kell adnunk szomszédainknak, városainknak, az egész világnak.

Örökségünk van, melyet át kell élnünk, és hirdetniünk kell minden újonnan születőnek.”

(Biblia, Károly Gáspár fordítása)

Valljuk, hogy egy nép jövőjének szempontjából nélkülözhetetlen múltjának ismerete és ebbe beletartoznak a néphagyományok és népszokások is. Fontosnak tartjuk, hogy mindent megtegyünk azért, hogy az általunk nevelt gyermekek minél többet tudjanak népünk értékeiből, megismerve, megszeretve ez által, a magyar nép gazdag hagyományvilágát. Tervezőmunkánkban az évszakok váltakozásához kapcsoltuk a jeles napokat, népszokásokat és mindazokat a tevékenységeket, melyek erősítik a szokásokat, hagyományokat, őrzik kulturális értékeinket, mindezek az éves munkatervünkben részletesen megjelennek. A néphagyományok és szokások követése szoros kapcsolatban áll a gyermekek nevelésével.

Célunk

A világ megismerése, a népi kultúra maradandó értékeinek átadása, azok őrzése, éltetése, a magyarságtudat formálása.

Feladatunk

- ◆ A gyermekek megismertetése a népi kultúra maradandó értékeivel.
- ◆ A népszokások eredetének megismertetése.
- ◆ A jeles napokhoz, ünnepekhez fűződő népszokások, mondókák gyűjtése, átadása a gyermekek életkori sajátosságát figyelembe véve.
- ◆ A népdalok, népzene, néptánc iránti fokozott érdeklődés felkeltése.

Személyiségfejlesztő hatása

A tevékenységek folyamán a gyermek felfedezi a világot, megismeri a múltat, a régi világ életét, értékeit, szépségét, nehézségeit, kultúráját. Különbséget tesz múlt és jelen között. Megtanulja tisztelni és őrizni az értékeket, erősödik a szülők iránti tisztelete, szeretete. Alapozódik benne a kultúra, a környezet, a haza iránti tisztelete.

7.1. Óvodánk speciális nevelési területei

A néphagyomány megjelenése az óvodai nevelési folyamatban

(Az alábbi anyag, ajánlás a tervezéshez.)

Az alábbi módon rendszereztük az óvodai tevékenységformákat gazdagító jeles napokat, hagyományokat:

- ◆ Az óvodában ünnepelhető néphagyományőrző jeles napok.
- ◆ A gyermeki élet „sorsfordulóihoz” kapcsolódó jeles napok, hagyományok.
- ◆ A természet közeli életmód jeles napjai, hagyományai.
- ◆ Nemzeti ünnepünk és kapcsolódó hagyományaink.

Az óvodában ünnepelhető néphagyományőrző jeles napok

Szeptember – Szent Mihály hava

Szeptember 1. – Egyed napja

Ettől a naptól kezdve figyelik az emberek a szőlő érését. Csőszöket választanak, akik vigyáznak a szőlőre és védik a tolvajok, madarak ellen. Egyed napjától játszhatják a gyermekek a csőszválasztó, gyümölcslopó dalokat, mondókákat.

A szőlőhegyeken zárónap. Jóló, rámutató nap: jó vagy rossz a szőlő és a gyümölcsstermés.

Régebben ezen a napon álltak szolgálatba a pásztorok.

Óvodában: Készülődünk a szüreti felvonulásra.

Szeptember 8. – Mária - Kisasszony napja

Az őszi kezdő napja. Szűz Mária születésnapja – búcsújáró nap.

A hit szerint ezen a napon a fecskék sem indulnak útnak.

Az őszi vetés kezdőnapja.

Egyes vidékeken a dióverés kezdőnapja.

Óvodában: Diót verünk az óvodánk udvarában.

Szeptember 29. – Mihály napja

Vető-nap és a tél rámutató napja. E nap után a fű sem nő tovább. Megszűnik a mézélés.

Az ország sok vidékén a nyájak behajtásának, a pásztorok számadásának a napja volt. Mihály-napi vásárt tartottak.

A halak a víz fenekére húzódnak, ezért hidegebb vidéken a téli halászat kezdő napja.

Óvodában: Megfigyeljük a természet változását, gyűjtjük a természet kincseit, amit elrendezünk a természetsarokban, s díszítjük vele a csoportszobát. Megfigyeljük az állatok viselkedését, hallgatunk róluk népmeséket, verseket, mondókákat, szép őszi népdalokat.

Tanulunk névcsúfolókat, vásári kikiáltó rigmusokat. Megismertetjük őket népi hangszerekkel, játszhatnak népi játékokat, népzenere táncolhatnak egyszerűbb lépéseket. Megismertetünk velük néhány ügyességi és sportjátékot, mint pl.: kakasviadal, zsákban futás, stb.

Szeptember vége – Kukoricatörés

Óvodában: Megfigyeljük a természet színeit.

Ismerkedünk a kukorica termésével, gyűjtünk csuhét, csutkát, szárat, hajat, amiket felhasználunk a játékhöz, tevékenységekhez.

Október – Mindszent hava

Október 15. – Teréz napja

A szüret kezdő napja.

Óvodában: Az óvodások részt vesznek a szüreti felvonuláson. Énekeket, dalos játékokat, verseket, mondókákat tanulunk a szüretről. A nagycsoportosok a múzeumi foglalkozáson szőlőt préselnek, mustot kóstolnak.

Október 18. – Lukács napja

A kórházak, fürdők védőszentje, egyben a faluk védőszentje is.

Óvodában: Beszélgetünk a betegek ápolásáról, a segítségnyújtásról.

November – Szent András hava

November 1. – Mindenszentek; november 2. – Halottak napja

A mindenszentekhez és a halottak napjához a halottakra való emlékezés szokásai kapcsolódnak: a sírok megtisztítása, virággal való feldíszítése és gyertyagyújtás.

Óvodában: Az óvodapedagógusok beszélgetnek a gyermekekkel az elmúlásról, de ezt a napot nem szabad agyonmagyarázni.

November 11. – Márton napja

A téli évnegyed kezdő napja.

A e napon vágják le Márton lúdját és kóstolják meg az új bort, amelynek Márton a bírája.

Óvodában: A nap hangulatához hozzátartozó ludas mondókákat, játékokat tanulunk, játsszunk. Libazsíros kenyeret eszünk lilahagymával és saját készítésű lámpással a szülőkkel együtt részt veszünk a Templomtól induló hagyományos Márton-napi felvonuláson, illetve a nagyokkal műsorral készülünk.

November 19. – Erzsébet napja

Szegények, elhagyatottak, kórházak választották védőszentül.

Időjósítás is fűződik ehhez a naphoz: ha Erzsébet napon havazik, azt mondják „Erzsébet megrázta a pendelyét/dunnáját”.

Óvodában: Erzsébet említése a gyermekjátékokban gyakori, ezért dalos játékok tanításával tudunk megemlékezni erről a napról.

November 25. – Katalin napja

Mivel e nap advent kezdete előtti napokra esik, utána már sem lakodalmat, sem táncmulatságot nem tartottak.

Időjósoló nap: „ha Katalinkor kopog, karácsonykor locsog”.

Óvodában: Gyümölcsfaágot teszünk vízbe ezen a napon, s megfigyeljük, hogy karácsonyig kihajt-e?

November 30. – András napja

András apostol és vértanú „égi születésnapja”. A hozzá legközelebb eső vasárnap, advent első vasárnapja.

„Disznóölőnek” is nevezik, mert ezen a napon kezdték a disznóöléseket.

Óvodában: Ismerkedünk az advent jelképeivel, adventi koszorút készítünk.

Adventi naptárt nézegetünk, esetleg készítünk.

December – Karácsony hava

Advent - a karácsonyra való készülődés ideje, az egyházi év kezdete.

Óvodában: Adventi játszóházat, vásárt szervezünk. Elhelyezzük az adventi koszorúkat a csoportszobákban és a folyosón, ezzel megkezdődik a karácsonyvárás időszaka. Beszélgetünk a Kisjézus születésének történetéről, képeskönyveket nézegetünk róla.

Hetente meggyújtjuk az adventi gyertyákat, énekeket, verseket tanulunk a szeretet ünnepével kapcsolatban.

December 4. – Borbála napja

Szent Borbála a bányászok, a tüzérek és a várak védőszentje.

Katalinnal együtt a hajadon lányok pártfogójuknak tekintik. A Borbála napon vízbe tett és karácsonyra kivirágzott cseresznyeág a lány férjhezmenetelét jósolta meg.

Óvodában: Cseresznyeágot teszünk vízbe és megfigyeljük, hogy kivirágzik-e?

December 6. – Miklós napja

Miklós a szüzek, a hajósok, a halászok és a vándordiakok patrónusa. A keleti egyház máig legtiszteltebb szentje.

A Mikulás járás hagyománya az újabb időkben terjedt el.

Óvodában: Az alkalomhoz kapcsolódó mondókákat, verseket, énekeket tanulunk.

Feldíszítjuk az óvodát a gyermekek munkáival.

A Mikulást a gyermekek énekekkel és versekkel köszöntik, aki cserébe megajándékozza őket.

December 13. – Luca napja

E naphoz többféle hiedelem fűződik.

A Lucia név a lux, azaz a fényesség szóból származik. Neve napján meggyfaágot vágtak, vízbe tették és ha kizöldült, a lány a következő esztendőben férjhez ment.

E napon tilos volt a lányoknak, asszonyoknak dolgozni, ha ezt tették súlyosan bűnhődtek.

A fiúk kotyolni jártak. Loptak szalmát, amit magukkal vittek, arra ülve mondták el köszöntőjüket, bő termést, a jószág nagy szaporulatát kívánva, amiért ajándékot kaptak.

Luca széket készítettek kilencféle fából.

Luca búzát ültettek, hajtásából következtettek a következő évi termésre.

Óvodában: Megismertetjük a gyermekeket a Luca napi szokásokkal. Az e naphoz kapcsolódó dalokat és jókívánásokat tanulunk, búzát ültetünk, naptárt készítünk, meggyfaágot teszünk vízbe. A gyerekek Luca napján kotyolnak az óvodában, gyümölcssel jutalmazzuk őket a jókívánásokért cserébe.

December 24. – Ádám és Éva napja, Karácsony estéje

December 25. – Jézus születésének napja

A karácsony előtti estén jártak a betlehemesek, akik a Szent család történetét adták elő dramatikus formában.

A családok ekkorra állítják fel a karácsonyfát, s helyezik alá az ajándékokat.

A fenyő örökzöldje az életet jelképezi.

Óvodában: Az ünnephez kapcsolódó mondókákat, verseket, dalokat tanulunk, zenéket hallgatunk. Az ünnepre való készülődés már az adventi koszorú elhelyezésével elkezdődik, majd folyamatosan díszítjük az óvodát a gyermekek munkáival, fenyőágakkal, karácsonyi jelképekkel.

Megismertetjük a gyermekeket a Szent család történetével, a karácsonyi népszokásokkal, az ünneppel kapcsolatos könyveket nézegetünk, meséket mondunk. A Jézuskáról minden gyermek hallott már és tud valamit. A Betlehem a maga egyszerűségével, történetével ragadja meg a gyermeki érzelmet és képzeletvilágot. Több részletben mesélünk a szálláskeresésről, a pásztorozásról, de legjobban az anya- gyermek kapcsolatát emeljük ki.

Ebben az időszakban ajándékot készítünk a gyermekekkel a szüleik részére, mézeskalácsot sütünk.

Feldíszített fa várja a gyerekeket, alatta az ajándékokkal. Kézfogással, körbeállva, dallal, verssel, zenehallgatással köszöntjük a karácsonyt és egymást, aztán az ajándékokat csodáljuk meg és boldogan játszunk velük. Ezen a napon együtt tízórazunk az ünnepi asztalnál.

Jókívánások közepette a gyermekek e napon viszik haza a Luca napi búzát és a családnak készített ajándékot.

Hétvégén a gyerekek részt vesznek és szerepelnek a falu központjában rendszeresen megtartott Szentcsalád járáson, ahol a falubeliekkel együtt ünnepi hangulatban készülődünk a karácsonyra.

Január – Boldogasszony hava

Január 1. – Újév napja

Hiedelmek: Amit ezen a napon cselekszünk, az egész évről hatással van. Ha nagy pelyhekben hull a hó, akkor rövid lesz a tél. Ha hideg, éles szél fúj, akkor is hosszú és hideg lesz a tél.

Szokás volt kútnál mosakodni, hogy egész évben frissek maradjanak.

Bíztak a szó varázserejében, erre szolgáltak a köszöntők.

Bab, borsó, lencse, kukorica, rizs sok pénzt biztosít.

Óvodában: Újévi köszöntőket tanítunk a gyerekekkel és ezt el is mondjuk a nagyobbakkal a kisebbek részére.

Január 6. – Vízkereszt vagy Háromkirályok ünnepe

A karácsonnyal kezdődő ünnepsorozat utolsó napja, ezen a napon gyújtják meg utoljára a karácsonyi gyertyákat a fákon.

E naphoz fűződik a háromkirály járás népszokás, gyermekek járnak házról házra köszönteni.

Ezen a napon vizet és tömjént szenteltek, innen ered az elnevezés is, hogy vízkereszt.

Szerencsevarázsló és gonoszűző nap.

Óvodában: Utoljára meggyújtjuk az adventi gyertyákat, majd közösen elbontjuk a karácsonyfát. A rajta található édességeket elfogyasztjuk, miközben felidézünk az ünnep hangulatát.

A víz megszenteléséhez kapcsolódik a házszentelés vagy lakásszentelés hagyománya, amikor a lakásokat is megszentelik a szenteltvízzel. A falu plébánosa ellátogat óvodánkba és megszenteli a csoportszobákat. Az ajtófélfára ilyenkor krétával felírja az évszámot és a „Christus Mansionem Benedicat” („Krisztus áldja meg e házat!”) kezdőbetűit.

Ezzel a nappal zárul a karácsonyi ünnepkör és kezdődik a farsang időszaka.

Farsang – vízkeresztől hamvazószerdáig – mozgó nap

A bevonuló tavasz őszi ünnepe. A farsang maszkos alakoskodás, amely húshagyó kedd éjfélig tart. Ekkor kezdődik a báli szezon.

Óvodában: A farsangi mulatságot több hetes előkészület előzi meg. Farsangi mondókákat, verseket, énekeket, bálba hívogató rigmusokat, egyszerűbb tánclépéseket tanítunk a gyermekekkel. Farsangi álarcokat készítenek és díszítenek, amivel aztán játszhatnak is. Együtt díszítjük fel az óvodát a farsangi mulatságnak megfelelően, amihez felhasználjuk a gyermekek munkáit is.

E napon hangulatos zene fogadja az érkezőket. A gyermekek magukra öltik a kiválasztott jelmezeket és összegyűlnek a csoportszobákban, ahol kezdetét veszi a farsangi vigadalom, az alakoskodás, vagy a bolondos lakodalmas játék, játékos ügyességi versenyek, stb. Majd egy jót mulatunk népzéne, s ezt követi a közös eszem-iszom, amihez a segítséget a szülők adják, hiszen ők hoznak farsangi fánkot, különböző süteményeket, üdítőt, stb. A délelőttöt közös játék, tánc zárja, majd ebédre is az ünnephez illő teríték és étel kerül az asztalra.

Február – Böjtelő hava

Február 2. – Gyertyaszentelő Boldogasszony hava

Általában elterjedt időjárás- és természetjósító megfigyelések kapcsolódnak hozzá: ha ezen a napon kisüt a nap, és a medve meglátja az árnyékát, visszamegy a barlangjába és még negyven napig tart a hideg.

Óvodában: Medvetáncoltató énekeket tanítunk a gyermekekkel.

Február 19. – Zsuzsanna napja

Időjósító nap: Zsuzsanna elviszi a havat és megszólaltatja a pacsirtákat.

Óvodában: Természeti megfigyelést végzünk.

Február 24. – Mátyás napja

Ehhez a naphoz is időjóslo megfigyelés fűződik: „Ha Mátyás jeget talál, akkor töri, ha nem talál, akkor csinál.”

Óvodában: Természeti megfigyelést végzünk.

Kiszebáb égetés – télűzés-tavaszwárás

Óvodában: Az óvodás gyermekekkel keresztbe kötött faágra szalmából bábut készítünk, amit fel is öltöztetünk mókásan és elhelyezzük az udvaron. Különböző csörgőkkel, dobokkal, kereplőkkel körbejárjuk a falu központját, hangoskodunk, népi rigmusokat kántálunk. Az óvodába visszaérkezve a gyermekekkel együtt égetjük el a kiszebábot, miközben tavaszi énekeket énekelünk, mondókákat, verseket mondunk. Ezzel űzzük el a telet és hívjuk a meleget, a tavaszt.

Március – Böjtmás hava

Március 18., 19., 21. – Sándor, József, Benedek napja

A tavaszi napéjegyenlőség kezdete. Időjósásra vonatkozó következtetéseket vontak le az emberek: ha ezeken a napokon kisüt a nap, akkor hosszú, meleg nyár várható; ha nem, akkor hosszú lucskos ősze lehet számítani.

Benedek napjához kapcsolódó népi megfigyelések: a mennydörgés szárazságot hoz, ha fúj a szél, akkor az év minden napján fúj; termésfakasztó nap a fűre.

Gyermekmondókák is kapcsolódnak e napokhoz: „Sándor, József, Benedek, zsákban hoznak meleget.”

Óvodában: Természeti megfigyelést végzünk és éneket, verset tanítunk a gyermekeknek.

Április – Szent György hava

Április 1. – A bolondozás napja

Tréfálkozások és beugratások napja. Csúfolódó versikék kapcsolódnak hozzá.

Óvodában: Névcsúfolókat és egyéb mondókákat tanítunk a gyermekekkel.

Húsvét - mozgónap

Régebben az ébredő természet, a tavasz kezdetének ősi ünnepe volt, ma a kereszténység legnagyobb ünnepe. Krisztus feltámadása.

Legfontosabb szerepe a víznek volt. A víz külsőleg-belsőleg tisztító, gyógyító, termékenységvarázsló erejébe vetett hit alapján. Ezt példázza a húsvét hétfő régi elnevezése: vízbevető-, vízbehányó hétfő.

Óvodában: A legnépszerűbb népszokás a locsolkodás és a tojásfestés.

Megismertetjük a gyermekeket a különböző tojásfestési, tojásdíszítési technikákkal. Ezekből az elkészült tojásokból haza is visznek, illetve az óvodát díszítjük velük, tojásfát készítünk.

A fiúkkal locsolóverseket tanítunk, hogy húsvét hétfőjén meglocsolhassák a lányokat, amiért ajándékot kapnak.

Ajándékot, játékokat vásárolunk a gyermekek részére, amit az udvaron találnak meg hosszas keresgélés után, majd dalos játékozunk a tavasz eljövetelének megünneplésére.

Április 24. – Szent György napja

A magyarságnál az állatok kihajtásának a napja.

E naptól számítja a néphagyomány az igazi tavasz kezdetét. Naphívogató gyermekdalok kapcsolódnak hozzá.

Óvodában: Naphívogató és tavaszváró gyermekdalokat tanítunk a gyermekekkel, amiket elsősorban az udvaron játszunk.

Május – Pünkösöd hava

Május 1. - Majális napja

A májusfa a természet ujjá születésének jelképe. A lányok udvarába szokták állítani a legények, ezzel adták tudtára a falunak, hogy kinek udvarolnak. A fát szalagokkal és más ajándékokkal díszítették fel és május végén, vagy pünkösdkor táncolták ki. Ez a majálisok napja. Az emberek kimennek a szabadba, ahol zenével, énekkel és egyéb szórakozással töltik el a napot.

Óvodában: Az óvodaudvaron a fiúkkal közösen feldíszítjük szalagokkal a májusfát, amit a lányok csak a felállítás után láthatnak meg. A feldíszített májusfa a tavasz köszöntését jelképezi. Együtt a májusfa körül, s tavaszi dalos játékokat, dalokat éneklünk.

Május 12. 13., 14. – Pongrác, Szervác, Bonifác napja

Fagyosságok. Természsó nap.

Óvodában: Természeti megfigyelést végzünk.

Május 25. – Orbán napja

Ezen a napon kezdenek a méhek rajzani.

Orbán főpatrónusa a szőlősgazdáknak és vincelléreknek. Szobra megtalálható a keresztutakon és a szőlőskertek kápolnáiban.

Időjóslo mondókák is fűződnek e naphoz.

Óvodában: Természeti megfigyelést végzünk.

Pünkösd napja – mozgónap

Húsvét után 50 nappal kezdődik a pünkösd. Sok helyen ezen a napon versenyjátékokat játszottak. A győztes, vagyis a pünkösdi király uralkodott ezen a napon. Pünkösdi királyságnak nevezik az értéktelen, múló hatalmat. Ehhez a naphoz kapcsolódik a pünkösdi királyné-járás szokása is.

Óvodában: Pünkösdi dalos játékokat, énekeket tanítunk a gyermekekkel.

Versenyjátékok keretén belül kiválasztjuk a pünkösdi királyt a fiúk közül, a lányokkal pedig pünkösdi királyné-járást végzünk.

Nyári évszak, nyári ünnepekör

Nyáron teljes életét éli a természet. Növekednek a kicsi állatok a ház körül, az erdőben és a mezőn. Érik már a gyümölcs a kertekben, erdőkben.

A nyár a nagy munkák időszaka – aratás.

A nyári évszak megfigyeléséhez séták, tájmegismerő kirándulások szervezése.

Kalászgűjtés, búzakoszorú készítés.

Növényi játékok készítése: bogáncsból, útifűből, vízi növényekből.

Nyári gyűjtőmunkák: kamilla, bodza, búza. Gyümölcsszárítás, aszalás.

Kenyérsütés: régen és ma.

A nyári népszokások a legszegényebbek, mivel ebben az évszakban az embereknek a sok munkától nem jutott idejük mulatságra, vígságra.

A gyermeki élet „sorsfordulói”-hoz kapcsolódó jeles napok, hagyományok

Az óvodába érkező gyermekek fogadása

Már az óvodába járás előtt is lehetővé tesszük, hogy a leendő óvodások ellátogathassanak egy-egy délelőtt az óvodába ismerkedés céljából („Bekukucsáló”).

Az új gyermekek szülei részére szülői értekezletet tartunk.

A gyermekek névnapja és születésnapja az óvodában

A névnapok és a születésnapok fontos állomásai az emberi életnek. Dallal, verssel köszöntjük fel a gyermekeket mindkét jeles nap alkalmával. Névnapkor süteményt, születésnapkor tortát szoktak hozni a szülők, s üdítőt, hogy még hangulatosabb legyen az ünnep.

Az óvodapedagógusok valamilyen apró ajándékkal kedveskednek az ünnepeltnek.

Gyermeknap

Május utolsó vasárnapja gyermeknap, ezért az előtte való szombati nap délelőttjén mi is megünnepeljük ezt a faluközösséggel együtt, mint Családinap-gyermeknap.

Évzáró és az iskolába menő nagycsoportosok búcsúztatása

A csoportok műsorral készülnek szüleiknek. A végén, a középső csoportosok rövid kis verssel elbúcsúztatják az iskolába induló gyerekeket, egy-egy tarisznyát akasztva a vállukra. A nagycsoportosok énekkel, verssel búcsúznak a pajtásaiktól, óvó és dadus néniktől.

Kirándulás/”Bátorságpróba”

Év végén a nagycsoportos gyermekeknek kirándulást szervezünk. Próbálunk olyan helyet választani, ahol tapasztalataikat is növelhetjük a környező világ megismerésével kapcsolatban, mint pl.: szegedi vagy a kecskeméti vadaspark.

A „Bátorságpróba” szintén az iskolába menő gyerekek napja, délután ügyességi játékok a szülőkkel, este „rókavadászat” a falu környékén zseblámpával, és a gyerekeknek éjszakai ottalvás az óvodában.

Anyák napja

A csoportokat ünnepivé varázsoljuk a gyermekek munkáival és sok-sok virággal, valamint a gyermekek is ünnepi ruhába érkeznek az édesanyák és a nagymamák köszöntésére, ami délután történik az óvodában. A vendégeket alkalomhoz illő, halk zene fogadja.

Az anyák napja az egyik legszebb és legbensőségesebb ünnep. Saját készítésű ajándékkal és virággal, valamint énekekkel, versekkel köszöntik a gyermekek az édesanyákat, nagymamákat.

A természet közeli életmód jeles napjai, hagyományai

Szeptember 21. – A magyar dráma napja

Drámajátékkal emlékezünk meg e napról.

Október 1. – Zenei világnap; Az idősek világnapja

Ének-zene foglalkozás keretén belül zenehallgatással emlékezünk meg róla, beszélgetünk az idős emberekről.

Október 4. – Az állatok világnapja

Falusi állattartást tekintünk meg.

Beszélgetünk az állatok védelméről.

Október 21. – Földünkért világnap

Egy fát, bokrot, vagy díszcserjét ültetünk az óvoda udvarán.

Az óvoda udvarát rakjuk rendbe a gyerekekkel közösen.

Január 22. – A magyar kultúra világnapja

Egy szép verset, zenei művet, vagy művészeti alkotást hallgatunk meg, az óvodás gyermekek életkori sajátosságainak figyelembe vételével.

Február 2. – A vizes élőhelyek világnapja

Vizes élőhelyek jellegzetességeinek bemutatása, az ott élő állatok megismerése. (vetítés során, vagy séta a közeli halastóhoz)

Február 13. – A betegek világnapja

Beszélgetünk a betegségekről, s a megelőzésről, a vitamindús és változatos táplálkozásról. Vitaminsalátát készítünk.

Március 22. – A víz világnapja

A vízzel végezhető megfigyeléseket, kísérleteket végzünk.

Kirándulunk a Dzsindzsa-partra.

Április 22. – A föld napja

A földgömböt nézegetve beszélgetünk a világ többi nemzetéről. A sokféleség megtapasztalása könyvek segítségével.

Május 5. – Európa napja

A földgömböt és a térképeket tanulmányozva beszélgetünk Európa országairól.

Május 10. – Madarak és fák napja

Séta során amennyire lehetséges megfigyeljük a madarakat, s a természetet. Madáritatót készítünk az óvoda udvarára, s rendszeresen feltöltjük azt.

Fát, bokrot, vagy díszcserjét ültetünk az udvaron.

„Zöldnap”

Az év folyamán hetente visszatérő zöldség-, vagy gyümölcsfeldolgozó nap, amikor is elfogyasztjuk a gyermekek által behozott zöldségeket, gyümölcsöket.

Nemzeti ünnepeink és kapcsolódó hagyományaink

Október 23. – Nemzeti ünnep

Csoportonként megemlékezés a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően.

Március 15. – Nemzeti ünnepünk napja

Az óvodás korú gyermek a nemzeti ünnepekből az eseményt, s nem az eszmét érti meg. A szabadság, a forradalom még nagyon elvont fogalmak az ő részükre, ezért csak érzelmioldalaról közelítjük meg az ünnepet.

Képeket gyűjtünk az eseménnyel kapcsolatban, nemzeti színű zászlót, kokárdát, lobogót, csákót készítünk a gyermekekkel, amivel aztán feldíszítjük az egész óvodát. Kossuth dalokat, népdalokat, s történeteket hallgathatnak az ünneppel kapcsolatban.

”Óvodáskorban a magyarság tudatalatti elemeinek beültetése, lassú fejlesztése a feladatunk.

Magyar mivoltunk épületének mintegy a földalatti alapjait kell itt lerakni.”

/Kodály Zoltán – Visszatekintés/

7.2. Óvodánk ünnepei és rendezvényei

Megteremtjük azt a miliőt, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves része a hagyományápolás. Így a modern világba ötvöződve tovább él a népi kultúra, s a mai gyerekek is megtalálják benne a szépséget, az örömet és a követendőt. Az óvoda természetes közege a hagyományörzésnek. Az óvónő ismerje a népszokások lényegét.

Óvodai ünnepek, megemlékezések:

Advent, Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét, Nemzeti ünnep, Anyák napja, Gyermeknap, Évzáró-ballagás, Gyermekek név- és születésnapja,

Időszakos ünnepek, amelyek az adott alkalomhoz kapcsolódnak, ezek szervezési szintjét az éves munkaterv határozza meg.

Advent: Megismerkedünk Advent jelképével, a koszorúval. Szülőkkel közösen adventi koszorút készítünk az óvoda udvarán, melyen 4 héten át meggyújtjuk a gyertyát, várjuk a karácsonyt.

Mikulás: Hagyomány "kedves Mikulás" várása az óvodában. Rövid kis műsorral készülünk a Mikulás érkezésére, akitől a gyerekek mikulás-csomagot kapnak.

Karácsony: Vallási kitekintés. Beszélnek a gyerekek Jézus születéséről. Tudják az ünnep egyházi jelentését, karácsonyi énekekkel készülnek erre az eseményre. A családi ünnep jelentéséről is beszélgetünk. Szeretet-ünnep, amit a gyerekek összekapcsolnak az ajándékozással. Fenyőfa díszeket közösen készítünk. Rövid kis műsorral ünnepelünk. **Farsang:**

A gyerekek jelmezben tölthetik a napot, zenés vigadalmat tartunk a csoportszobákban.

Nemzeti ünnep: Életkornak megfelelő érzelmi átélés, rövid tartalommal, értelmi szintjüknek megfelelő beszélgetés az ünneppel kapcsolatban. Ünnepi falíújság készítése.

Anyák napja: Anyukákat, nagymamákat köszöntjük, versekkel, dalokkal, bensőséges műsorral. Ajándék készítése ez alkalomból anyukáknak, nagymamáknak.

Évzáró/Ballagó: Nyilvános ünnep, csoportonként műsort adunk és elbúcsúztatjuk az iskolába menő gyerekeket.

Születésnap/Névnap: Az ünnepeltet a gyerekcsoport köszönti születésnapja/névnapja alkalmából. A csoport ajándékkal és zenével is köszönti az ünnepeltet.

Gyermeknap: Az udvaron vidám, szórakoztató nap rendezése, játékkal, tánccal egybekötve.

8. SAJÁTOS FELADATOK AZ ÓVODÁBAN

8.1. Gyermekvédelem

„A gyermek legfőbb joga, hogy gyermekéveit gyermekként élje meg. A felnőttnek pedig legfőbb kötelessége hogy ezeket a gyermeki jogokat felismerje, elfogadja, és saját szülői, nevelői, gondozói minőségében ezeknek az érvényre juttatását teljes erejével támogassa.”

(Gyermeki Jogok Konferenciája, Debrecen, 1993. október 8.)

Óvodásaink változó szociokulturális környezetből kerülnek óvodánkba. Ezt figyelembe véve fontos feladatunk az egyéni sorsokkal való törődés. A gyermekvédelmi munka fő feladatát a prevenció, a segítségnyújtás jelenti, amelyre a humánus, a megértés, a támaszkodás, a szeretetnyújtás jellemző. A gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő feladatkörébe beletartozik.

Alapja

- ◆ Gyermekvédelmi és Köznevelési törvény
- ◆ Gyermeki jogok Chartája

Alapelv

- ◆ Valósuljon meg a gyermek személyiségének, emberi méltóságának és jogainak tiszteletben tartása, minden körülmények között a gyermek első helyen legyen, aki védelmet és segítséget kap.
- ◆ Tiszteletben tartjuk a gyermek gondolati -, lelkiismereti – és vallásszabadságához való jogát.
- ◆ Az óvodai nevelés során bármilyen okból tilos a hátrányos megkülönböztetés.
- ◆ Humánus, megértő, egyéni bánásmód.
- ◆ A család gyermeke iránti felelősségének erősítése.

Célunk: feltárjuk azokat a körülményeket, amelyek óvodásaink családi helyzetét hátrányosan érintik, illetve veszélyeztetik.

Feladatunk: A segítségnyújtás a hátrányok enyhítésére az óvodai keretek közötti kompenzálás biztosítása. Az óvodapedagógus érzelmi biztonságot nyújtson, befogadó legyen, biztosítsa minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.

Az egyéni bánásmód, a családi nevelés gyermek iránti felelősségének erősítése. A tapintatos egyéni, személyes kapcsolattartás alapvető nevelési módszerünk. A szülővel való közvetlen viszony kialakítására törekszünk, személyes törődéssel és fejlesztéssel igyekszünk a gyermek fejlődését segíteni.

Az óvodapedagógus nevelő- fejlesztő munkája során mindig vegye figyelembe a gyermekek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítse tehetsége kibontakoztatásában.

Migráns gyermekeink nevelése során biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Gyermekvédelmi szempontból lényeges meghatározások (1997. évi XXXI. Tv.67/A.§ (1)-(2)):

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, akinek esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége,
- b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága,
- c) a gyermek elégtelen lakóköznyezete, illetve lakáskörülményei

Halmozottan hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll, vagy nevelésbe vett gyermek

Veszélyeztetett gyermek: a veszélyeztetettség olyan magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi, vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.

A gyermek veszélyeztetettségére utaló jelek:

- ◆ Fizikai bántalmazás
- ◆ A gyermek szexuális zaklatása
- ◆ Szülői felügyelet hiánya
- ◆ Elhanyagolt szülői magatartás
- ◆ Hajléktalanság, rendkívüli rossz lakáskörülmények
- ◆ Pszichés bántalmazás
- ◆ Nem megfelelő táplálkozás
- ◆ Indokolatlan hiányzás az óvodából
- ◆ Minimális jövedelmi viszonyok

Célunk

Működjön rendszeresen a gyermekvédelmi törvénynek megfelelő figyelő szolgálat és jelzőrendszer, a hátrányok csökkenjenek, a leszakadást megelőzzük, az esélyegyenlőség biztosítása.

Feladataink a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységekben

- ◆ A gyermekek jogairól szóló törvény betartása.
- ◆ Megakadályozni minden hátrányos megkülönböztetést a gyermekekkel szemben.
- ◆ A szociálisan hátrányos helyzetű (HH) gyerek, a halmozottan hátrányos helyzetű(HHH) gyermekek felvételének biztosítása 3 éves kortól és a rendszeres óvodába járás felügyelete. Ők étkezési térítési díjkedvezményben részesülnek.
- ◆ Évenként feltárjuk azokat a körülményeket, a problémákat feltérképezzük, amelyek óvodásaink családi helyzetét hátrányosan érintik, illetve veszélyeztetik akár szociális, vagy más okból kifolyólag.
- ◆ Jelzési kötelezettség probléma felismerése esetén, a gyermekek és szülők irányítása a megfelelő szakemberhez.
- ◆ A szociális hátrányok kompenzálása, eredményes felzárkóztatás elősegítése egyéni, differenciált fejlesztéssel.
- ◆ Megakadályozni minden hátrányos megkülönböztetést a gyermekekkel szemben.
- ◆ Szülők segítése (nevelési segítség, tanácsadás) fegyelem felhívás.

Gyermekvédelmi felelős feladatai

- ◆ A nevelési év elején megtervezi az adott év gyermekvédelmi feladatait.
- ◆ Az óvónő segítségével felméri a hátrányos és veszélyeztetett gyermekeket.
- ◆ Az óvodapedagógusok jelzései alapján felveszi a kapcsolatot a megfelelő hatósággal.
- ◆ Ezekről a gyermekekről – a személyes adatok védelmét figyelembe véve – nyilvántartást vezet, és ezt ellenőrzi.
- ◆ Kapcsolatot tart a Térségi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal, a gyámhatósággal, egészségügyi intézményekkel, nevelési tanácsadóval.
- ◆ Részt vesz a gyermekjóléti szolgálat által kezdeményezett esetmegbeszélésen.
- ◆ Közös megbeszéléseket kezdeményez az érintett gyermek óvodapedagógusaival, a legmegfelelőbb intézkedések érdekében.
- ◆ Munkája rendszeres és folyamatos, a nevelőtestülettel együttműködő.

- ◆ Szükség szerint családlátogatásokat végez.
- ◆ Közreműködik a nehezen nevelhető gyermekek viselkedésének feltárásánál.

Az igazgató irányítja és ellenőrzi az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát.

A szociális segítő az alábbi tevékenységeket végzi:

- ◆ egyéni segítség, tanácsadás;
- ◆ csoportban végzett tevékenységek (szociális csoportmunka) – előnyük, hogy egyszerre több gyermeket érnek el, és a prevenció hatékonyabban megvalósítható általuk;
- ◆ közösségi tevékenységek – előnyük, hogy e módszerrel is egyszerre több gyermek érhető el, és egyes programokba a szülők is bevonhatók.

A szociális segítő támogatja a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátását is, mivel része az észlelő- és jelzőrendszernek, így rá is vonatkozik a jelzési kötelezettség, amennyiben egy gyermek veszélyeztetettségét tapasztalja, ugyanakkor szociális szakemberként támogatja az óvoda:

- ◆ hátrányos helyzet, halmozottan hátrányos helyzet
- ◆ veszélyeztetettség kialakulásának korai felismerése, felderítése
- ◆ BTMN gyerekek szakemberhez való irányítása
- ◆ észlelő- és jelzőrendszeri tevékenységét: érzékenyítéssel, a veszélyeztetettség tüneteinek korai felismerésében való segítségnyújtással, a jelzés megtételének támogatásával.

A szociális segítő szakmai munkáját támogató munkaformák közé tartoznak az esetmegbeszélések, a szupervízió és az intézményen belüli belső képzések is.

Az óvodai és családi nevelés összhangjának megteremtése érdekében kiemelt feladatunk a családokkal való együttműködés, a megfelelő kapcsolatok kialakítása, felkutatása és mélyítése. Az ehhez szükséges kölcsönös bizalom elvét minden esetben betartjuk. Fontos ehhez a kapcsolat megfelelő kiépítése és kölcsönös ápolása. A hatékonyabb nevelés érdekében fontos, és az együttnevelés szempontjából meghatározó jelentőségű, hogy megismerjük a gyermekek családját, otthoni környezetüket, élettörténetüket, fejlődési jellemzőiket.

Célunk az együttműködés terén:

- ◆ a gyermekek személyiségének megismerése,
- ◆ a családok megismerése a gyermek fejlesztéséhez

- ◆ folyamatos kétoldalú kommunikáció, melyet számos módon elősegít az intézmény, igazodva a család nyelvhasználati jellegzetességeihez
- ◆ a feladatok egységes értelmezése
- ◆ az együttműködés szabályainak betartása
- ◆ együttműködés és az ismeretek, információk rendszeres cseréje
- ◆ a gyermekneveléshez nyújtandó segítségadás koordinálása
- ◆ a kölcsönös bizalom megteremtése szülők aktív közreműködésére történő inspirálás saját gyermekeik óvodai nevelése terén
- ◆ az óvodai és a szülői nevelés kölcsönös megismerése.

8.2. Az esélyegyenlőséget szolgáló nevelési feladatok

*„Az elfogadás olyan, mint a termékeny talaj,
ami lehetőséget ad az apró mag számára,
hogy azzá váljon, amivé fejlődni képes.”*

(Thomas Gordon)

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása nevelési alapelveinkben és értékeinkben rejlik, miszerint minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz. Óvodánkban a gyermekeket vagy hozzátartozóikat hátrányos megkülönböztetés nem érheti származása, vagyoni helyzete, színe, neme, vallása, nemzeti, etnikai hovatartozása, politikai nézete miatt. Intézményünk óvodapedagógusainak alapvető feladata, hogy az ellátott gyermekek hozzájussanak mindahhoz, amely a gyermeki személyiség szabadon történő kibontakoztatásához szükséges.

Az óvodai csoportéletet minden esetben úgy kell megszervezni, hogy minden benne lévő gyermek és felnőtt jogait tiszteletben tudjuk tartani, szükségleteit ki tudjuk elégíteni és fejlődését elő tudjuk segíteni. Ez egyaránt vonatkozik minden gyermekre, a szülőkre és a csoportban dolgozókra.

Programunk felfogása szerint:

- ◆ minden kisgyerek fejleszthető,
- ◆ a gyermek meglévő képességeiből indulunk ki,
- ◆ azon képességeket, amelyeknek fejlődése részleges zavart szenvedett és/vagy késve jelentkezett, szükséges segíteni, támogatni, fejleszteni.

Célunk

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény szellemében a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű, szegregáció mentesség megvalósítása

- ◆ a hátrányok csökkentése,
- ◆ egyéni szükségleteinek megfelelő speciális fejlesztése,
- ◆ az iskolai életmódra való felkészítés.

Pedagógiai munkánk tartalmi elemei:

- ◆ Új nevelési eljárások, módszerek alkalmazására
- ◆ Egyénre szabott, tényleges differenciálás egyéni bánásmód
- ◆ Egyéni fejlesztés tervszerű, hatékony megvalósítása
- ◆ Hagyományos ismeretszerzési, bővítési, mélyítési tér- és időkeretek megváltoztatása

Alapvető elvárások

- ◆ Befogadó (és elfogadó) szemlélet, attitűd,
- ◆ Gyermekbarát, biztonságot nyújtó és szeretet árasztó környezet,
- ◆ Integrációt támogató új ismeretszervezési eljárások és módszerek alkalmazása a nevelés folyamatában,
- ◆ Széleskörű, választható, érdeklődésre épülő tevékenységi és tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása cselekvéses neveléssel,
- ◆ Egyéni bánásmód mindenkire kiterjedő alkalmazása,
- ◆ Aktuális fejlettséget, hozott értékeket is figyelembe vevő optimális fejlesztés, úgy hogy az ismeretszerzés folyamatában a korrekció és felzárkóztatás mellett a harmonizálás orientációs lehetőségét is alkalmazzuk.

Inkluzív pedagógia

Integráció a sajátosságok megőrzésével, az eltérő fejlődési sajátosságokhoz, különbözőségekhez való alkalmazkodással

Értelmezésünkben az inklúzió: az a befogadó légkör- és eljárásrendszer, ahol mindenki más, egymáshoz képest, bárki „belefér” megtalálja a helyét, akkor is inkluzív a légkör és a módszerkombináció, ha van integrált gyermek, akkor is, ha éppen nincs.

Célunk az, hogy érvényesüljön a :

- diszkriminációmentesség,
- szegregációmentesség,
- halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelési- és társadalmi integrációjának támogatása,
- minőségi neveléshez történő egyenlő hozzáférés joga,
- SNI gyermekek nevelési-, és társadalmi integrációjának támogatása,
- az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítése,
- mindazon okok, körülmények feltárása, amelyek a gyermekek testi, szociális, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődését hátrányosan befolyásolják,
- megfelelő információáramlás biztosítása.

Az Európai Unió elvárások alapján feladatunk a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése.

Az esélyegyenlőség biztosítása és előmozdítása nem összemosható, egymással nem helyettesíthető, jól elkülönített fogalmak, amelyek egyben egymást kiegészítő célokat jelölnek meg. Az esélyegyenlőség biztosítása olyan, általában passzív cselekedet, amely valamit kinyit, lehetővé tesz az adott védett csoport számára is.

Az esélyegyenlőség előmozdítása aktív cselekedet, amelynek eredménye, hogy a védett csoport tagjai valóban élni tudnak a számukra is nyitott lehetőségekkel.

Az inkluzív neveléssel kapcsolatos óvodapedagógusi feladatok:

- az életkori sajátosságok ismerete,
- a gyermek, család előítélet nélküli elfogadása,
- a hátrányos és veszélyeztetett, halmozottan hátrányos gyermek rendszeres óvodába járásának szorgalmazása, nyomon követése,

- a szakszolgálat dolgozóival folyamatos konzultáció megszervezése,
- kapcsolattartás a szociális segítővel,
- tisztelet, szeretet, biztonság nyújtása,
- neveléshez, fejlesztéshez szükséges szakmai tudás,
- az értékek átszármasztásához szükséges erkölcsi felelősség megléte, modell szerep, önismereti-, kommunikációs-, kapcsolatteremtő-, kríziskezelő-, készség szinten tartása illetve fejlesztése,
- a lemaradást mutató területek pontos feltérképezése a fejlesztéshez,
- fejlesztés megtervezése, beépítése a nevelőmunkába,
- ismerje fel a tehetségigéreteket, e témában végzett szakember véleményét, illetve segítségét kérve koordinálja a további fejlődésüket,
- dokumentáció pontos vezetése, ellenőrzése,
- együttműködés a szülőkkel, a szülők bevonása a mindennapi életbe, a gyermekek értékeléséről szóló visszacsatolás legyen folyamatos, rendszeres.

Érzékenyítő program

Célja: Az intézményben dolgozó pedagógusok a szülők és gyermekek érzelmi nyitottságának kialakítása, a társadalomban előforduló másság elfogadásának elősegítése.

Az érzékenyítés folyamatos intézményi feladat. A folyamat soha nem lehet egyoldalú, minden esetben több szereplőt feltételez.

Fontos a nyitottság, az önkéntesség és a pozitív hozzáállás.

Fontos, hogy a pedagógusok ismerjék a különböző társadalmi csoportok kulturális értékrendjét, valamint képesek legyenek arra, hogy ezen ismereteiket átültessék pedagógiai gyakorlatukba.

Fontos, hogy az intézmény dolgozói törekedjenek arra, hogy újra gondolják a fennálló oktatási formákat, hagyományokat, meggyőződéseket.

Az érzékenyítés folyamatában nagy szerepe van a cselekedtetésnek, mert a saját élmények bírnak a legjobb fejlesztési hatással. Használhatjuk a résztvevők személyes tapasztalatait, a családi és más közösségi élményeket és ezeket ötvözzük az elméleti tudásunkkal.

Integrálás jelentősége

Az SNI gyermekek az ép gyermekek közösségében megtanulják az együttélés szabályait, normáit, hűzőerőt, követendő példát és mintát látnak a közösségben. A társas érintkezés és együttműködés során megkezdődik reális énképük alakulása, fejlődik szociális érzékük.

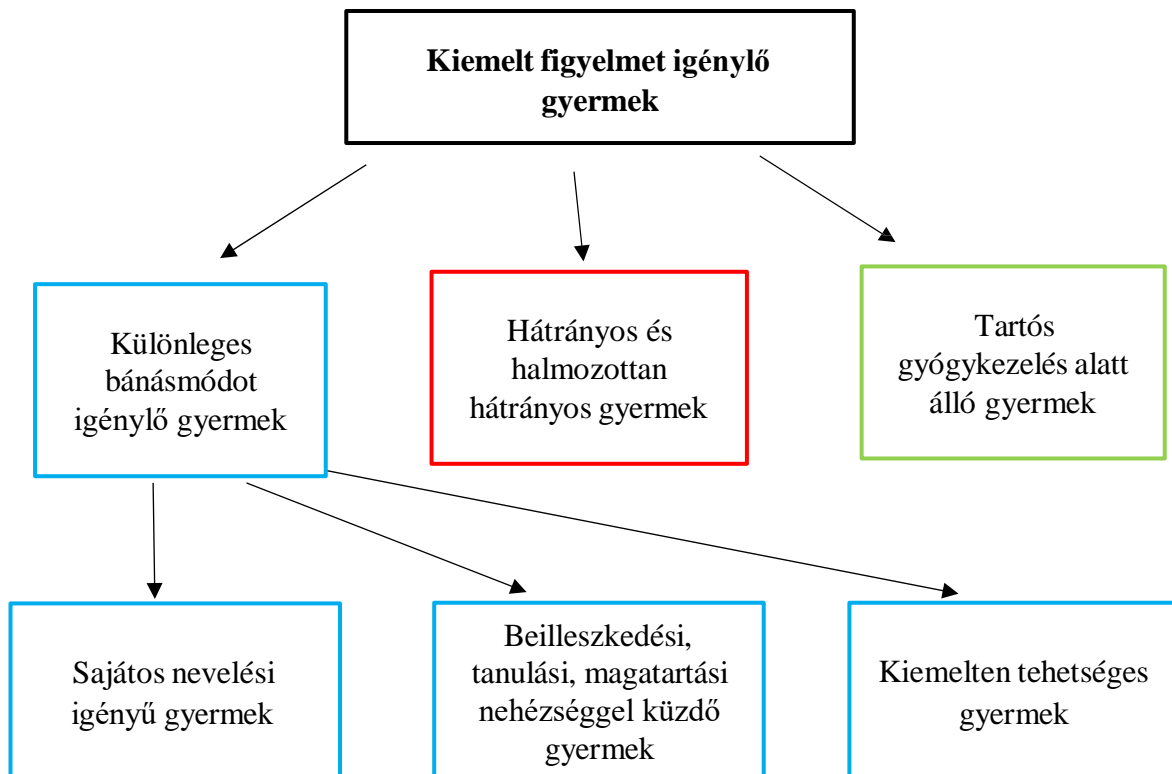
Az óvodai élet adta tevékenységekben való aktív részvételükkel biztosítjuk számukra azt a lehetőséget, hogy elinduljanak képességeik maximális kibontakoztatása felé vezető úton, segítő, támogató, odafigyelésünkkel, speciális szükségleteiket figyelembe vevő módszerek, eszközök alkalmazásával.

Az együttnevelés nem csak a sajátos nevelési igényű gyermekek számára előnyös és fontos, hanem az egészséges gyermek személyiségfejlődésére is pozitív hatással van. A különbözőséggel való korai találkozás hozzásegíti gyermekeinket az egyéni különbségek elfogadásához. Megtanulnak alkalmazkodni egymáshoz, gyakorolják a természetes segítségnyújtást, mely szocializációjuk szempontjából nagy jelentőségű.

Az integrációs nevelés elterjedése egyben eszköz is az előítéletek és társadalmi sztereotípiák felszámolásához, amelyet már kisgyermek korban el kell kezdeni.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek

a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 4§-ának 13. bekezdése alapján

Feladataink

- ◆ Minden gyermek feltétel nélküli elfogadása, személyiségük, képességük, tehetségük kibontakoztatása, elfogadó és befogadó intézményi – és csoportlétkör biztosítása.
- ◆ A gyermekek problémáinak korai felismerése, diagnosztizálása.
- ◆ Folyamatos együttműködés a szakemberekkel.
- ◆ A valamilyen hátránnyal küzdő gyermekek számára speciális személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató programok szervezése.
- ◆ Az elfogadás szemléletét úgy alakítjuk, hogy tartózkodunk mindazon viselkedésminták adásától, amely az átlagtól eltérő gyermekek különbözőségét hangsúlyozza.

1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek:

1.a.) sajátos nevelési igényű az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzd – súlyos tanulási-, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavar).

A sajátos nevelési igényű gyermekek befogadása és fejlesztése

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó, szakképzett, az integrált fejlesztésben, tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, logopédus segíti. Közreműködése kiterjed a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztens, dajkák felkészítésére, folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvodaegyüttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

Az, hogy milyen típusú problémával küzdő gyerekeket tudunk felelősséggel felvállalni, az óvoda Alapító okiratában van meghatározva. Ezt figyelembe véve és ennek ellenére minden egyes esetben alaposan meg kell ismerni a problémát, annak súlyosságát, magát a gyereket és a szülőt. Meg kell tudni, hogy milyen típusú speciális fejlesztésekre, feltételekre (személyi és tárgyi) van szüksége ahhoz, hogy az optimális fejlődése valóban biztosítva legyen és, ha a feltételek biztosítva vannak, lehet vállalni az integrálást. Azt, hogy a sajátos nevelési igényű gyerekek felvétele melyik csoportba történik az óvodavezető dönti el az óvodapedagógusokkal történő megbeszélés után. A döntés előtt mindenképpen tájékozódnia kell az adott csoport tolerancia szintjéről, a benne lévő gyerekek és felnőttek nyitottságáról, a közösség fejlettségi szintjéről. Ez egyrészt az integrálásra szoruló gyerek szempontjából fontos, hiszen az sokat

segíthet, ha együttműködésre érett közösségbe kerül. Másrészt figyelembe kell venni, hogy az adott közösségben élő gyerekek sem kerülhetnek hátrányos helyzetbe. Valamint tisztában kell lennie a csoportban dolgozó felnőttek fizikai (ha szükséges feltétel) és érzelmi terhelhetőségével, hiszen ezek nélkül az integrálás nem lehet eredményes. Minden sajátos nevelésű gyerek integrálásának vállalása során tisztában kell lenni azzal a ténnyel, hogy nem csak a gyerek integrálására, szükségleteinek kielégítésére és fejlesztésére kell ilyen helyzetben vállalkoznunk. Az csak az egyik oldala ennek a sokrétű feladatnak. A másik oldala a szülők segítése, ami sok türelmet, tapintatot, kitartást és sokszor újabb és újabb együttműködési felajánlást igényel, hiszen a problémákkal küzdő gyerekek nevelése sok feszültséggel, felfokozott érzelmekkel és nagyfokú érzékenységgel is együtt járó feladat, melyre nem minden szülő van felkészülve. Segítséget vár és segítséget is kell kapnia tőlünk. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramban meghatározott nevelés, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek, így az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A gyermekek között fennálló különbségeket pedagógiai programunk kialakításakor mindvégig figyelembe vettük.

A sajátos nevelési igényű gyermekek beilleszkedése, önmagához mért fejlődése elősegíthető, ha:

- ◆ az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet és, ha szükséges – specifikus módszertani eljárások alkalmazása.
- ◆ a gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus:
  - szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
  - a foglalkozások során a gyógypedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti,
  - a felmerülő problémák megoldásához alternatívákat keres,
  - alkalmazkodik az eltérő képességekhez, viselkedésekhez,
  - együttműködik a különböző szakemberekkel,
- ◆ ezen együttműködés során a szakirányú végzettségű gyógypedagógus:
  - segíti a diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,

- javaslatot tesz specifikus módszerek alkalmazására, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal, és figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában,
- kapcsolatot tart a szülővel,
- részt vesz a befogadó közösség felkészítésében.

Sérülés specifikus fejlesztés feladatai:

a) Mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek fejlesztésének feladatai

- ◆ a mozgás akadályozottságából eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése, a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és így módon az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés,
- ◆ biztosítani kell a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és életteret (az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket, pl. lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóság elvét,
- ◆ az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció és terápia feladatait, valamint a mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe kell beépíteni,
- ◆ az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövi.

A mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembe vételével az óvodai nevelés valamennyi területén:

Mozgásfejlesztés:

- ◆ megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztésekkel,
- ◆ hangsúlyt kell kapnia a különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszköz szükség szerinti használata kialakításának.

Önellátás, önkiszolgálás fejlesztése:

- ◆ a meglévő funkcióknak, a család igényeinek megfelelően és velük együttműködve szükséges az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés,
- ◆ a sérülés függvényében az egészségüggyel való kapcsolattartás, pl. inkontinencia kérdésének megoldásában.

Játéktevékenység:

- ◆ szükség esetén a játékhoz használt tér átalakítása, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására,
- ◆ a mozgáskorlátozott gyermek aktív bevonása, szerepeltetése, bekapcsolódása a játékba.

Nyelvi fejlesztés:

- ◆ a mozgáskorlátozott gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe,
- ◆ sajátos fejlesztési célok kitűzése esetén logopédussal való együttműködés.

Éneklés, zenei nevelés:

- ◆ a mozgáskorlátozott gyermek fejlesztésébe való beépítése, a mozgásfejlődés pozitív hatása (pl. test ellazulása), a ritmus- és tempóérzékelés fejlesztése érdekében,
- ◆ szükség szerint adaptált eszközök (hangszerek) használata.

Rajzolás, kézügyesség fejlesztése:

- ◆ a kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítségét célzó megfelelő testhelyzet megtalálása, a kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése,
- ◆ szükség esetén adaptált eszközök használata, esetleg az eszközök rögzítése, a finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése
- ◆ minden tevékenység során tapasztalatszerzés biztosítása, a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése,
- ◆ alkalmat kell adni a minél sokrétűbb, mozgásos tapasztalatszerzésre, fejleszteni kell a kognitív funkciókat, különböző észlelési területeket, a figyelmet, emlékezetet, téri tájékozódást, stb.

b) Látássérült gyermek

A látássérült gyermekek a nevelés-oktatás szempontjából lehetnek: vakok, aliglátók, gyengénlátók. A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést.

Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret, a higiéné, különösen a szem és kéz tisztántartása.

Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségre.

A vak gyermek fejlesztésének feladatai:

- ◆ játék közben az ép érzékszervek aktivizálásával a hallás, tapintás, íz-érzékelés, mozgás-ritmus, tájékozódási képesség intenzív fejlesztése,
- ◆ testkultúra kialakítása, a tartáshibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, majd folyamatos fejlesztése,
- ◆ zenei nevelés hangsúlyozása,
- ◆ életkoruknak és sérültségük mértékének megfelelő önállóság kialakítása – önkiszolgálás,
- ◆ a környezet valóságáé megismertetése, sokszíni érékelteéssel, az eszközök tapinthatóságának biztosításával, támpontokhoz kötött téri tájékozódással,
- ◆ akusztikus minták, mozgás és verbális kifejezések használata az ismeretszerzésben,

Aliglátó gyermek fejlesztésének feladatai: Adottságaik szerint tapintó-halló, vagy látó-halló (tapintó) életmódra készíthetők fel, de fontos a látásteljesítmény megőrzése, intenzív fejlesztése is. A fejlesztés területei megegyeznek a gyengén látó gyermekek fejlesztésével.

Gyengénlátó gyermekek fejlesztésének feladatai:

Látásukat sokkal közelebről, kisebb térben tudják használni. Nevelésük speciális optikai eszközök segítségével, vizuális megismerés útján történik, hallási, tapintási ingerekkel kiegészítve.

- ◆ testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása és az ehhez szükséges környezet megteremtése,
- ◆ a környezet vizuális megismertetése,
- ◆ nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság,
- ◆ térbeli tájékozódás fejlesztése,
- ◆ finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése,

- ◆ a látás-mozgáskoordináció fejlesztése, finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt,
- ◆ az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése.

c) **Hallássérült gyermek**

Súlyosan hallássérült –süket és enyhén hallássérült –nagyothalló gyermek esetében a halláskárosodás miatt, az érthető kiejtés elmarad, ennek következtében, a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás korlátozódhat, az egész személyiség megváltozhat. A speciális ellátással a súlyos következmények kialakulása csökkenthető. A hallássérült gyermekek egy része speciális segítséggel részt vehet az óvodai nevelésben. Központi feladat a kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése, amely az egész napi óvodai tevékenységben jelen van.

Súlyos fokban hallássérült –süket- gyermekek fejlesztésének feladatai:

- ◆ a nyelvi kommunikáció rendszerében a hallás és a beszédértés fejlesztése, a hangos beszéd használatának építése, a grafomotoros készségfejlesztés és a diszfáziaprevenció,
- ◆ kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése,
- ◆ fejleszteni kell a beszédértést, szókinccset, szájról olvasási készséget,
- ◆ törekedni kell a beszédérthetőségének kialakítására.

Nagyothalló gyermek fejlesztésének lehetőségei:

- ◆ a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókinccsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása,
- ◆ a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértés és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való

együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Beszéd fogyatékos gyermek esetén az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. A beszéd fogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedési zavarok miatt eltérően fejlődik.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédértés és észlelés nehézségében, a kifejezőkészség nehézségében (szegényes szókinccs, grammatikai fejletlenség), a beszéd szerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszéd szervi működés gyengeségében, abeszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előrejelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavarai mellé társulhatnak részképességzavarok és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyük lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.

Fejlesztési feladatok:

- ◆ komplexitás a fejlesztésben: sokoldalú percepciófejlesztés, kineztiázis, auditív, vizuális, vizuomotoros koordináció, beszéd motorikus mozgások fejlesztése,
- ◆ speciális terápiák alkalmazása: diszlexia prevenció, grafomotoros fejlesztés,
- ◆ báb- és drámaterápia alkalmazása,
- ◆ a mozgás és beszéd műveletek, transzfer (átviteli) hatásának tudatos használata.

Autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul (átlagos, átlagon felüli intelligencia mellett, értelmi sérüléssel együtt járva). Jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést.

Fejlesztési feladatok:

- ◆ kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia,
- ◆ az óvodai nevelés, ill. ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az óvodában eltöltött idő – különösen a természetes élethelyzetek – használandóak a fejlesztésre.
- ◆ a fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva,
- ◆ az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember jelenléte szükséges.

1.b.) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdenek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

- **Tanulási problémákkal küzdő gyermekek**

- tanulási nehézséggel küzdők (pl. lassú, motiválatlan, hosszabb betegség miatt lemaradó, családi, szociális, kulturális, nyelvi hátrányok)

A tanulási nehézségekből kialakulhatnak viselkedési rendellenességek, amelyek valójában stratégiák a kudarcok kezelésére (bohóckodó, nyafogó, szélsőséges érzelmi reakciót adó), de a gyermek testi tüneteket is produkálhat másodlagosan. A tanulási nehézséget általában több ok együttes hatása okozza. Hozzájárulhatnak társadalmi okok, káros szokások, (túl sok televízió nézés), de lehet genetikai háttere is. Az okok között szerepelhetnek lelki eredetűek is: traumák, önértékelési zavarok, szülőgyerek kapcsolatban fennálló, ill. más családi problémák, pedagógussal való konfliktus.

- tanulási zavarral küzdők. Jellegzetes tünete, a figyelem zavarai, ami lehet nehezen rögzíthető figyelem éppúgy, mint letapadó. Előfordul, hogy a figyelem szelektáló funkciója nem működik megfelelően. Zavar keletkezhet az érzékelésben, ill. a motorikum területén, ami szintén tanulási nehézséghez vezet.

(pl. diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, figyelemzavar, súlyosabb beszédhiba)

- **Magatartászavarok miatt problémás gyermekek**
  - Regresszív és depresszív viselkedésű gyermekek (félénk, csendes, visszahúzódó, stb.).
  - Agresszív és inkonzekvens viselkedésű gyermekek (engedetlen, kötekedő, támadó, hiperaktív, stb.)

Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, dicséretet.

Fejlesztési feladatok:

- a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképességzavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával,
- a fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történik,
- megelőzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.

1.c.). Kiemelten tehetségesek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelhető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

- Intellektuális tehetség
- Művészi tehetség
- Pszichomotoros tehetség
- Szociális tehetség

Tehetséggondozás

Az óvodáskorban konkrétan körvonalazható, kimutatható tehetségről nem beszélhetünk, inkább ígéretes képességekkel rendelkező gyermekeket nevelünk. Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a tehetséges óvodás elsősorban gyermek. Az óvoda fontosnak tartja, hogy megteremtse azt a feltételrendszert ahol minden gyermek az egyéni képességeinek, készségeinek megfelelő fejlesztésben részesülhet, figyelembe véve a játék elsődlegességét.

Cél: A kiemelkedő képességű, kiválóan kreatív gyermekek felfedezése, képességeikfejlesztése, személyiségük optimális fejlesztése.

Feladat:

- ◆ felismerni a tehetségcsírát, a kreatív gyermeket és megjelenési formáit,
- ◆ ösztönözni, motiválni kreativitásukat egyéni bánásmód keretén belül, speciálisan fejleszteni,
- ◆ kielégíteni szükségleteiket, megismerési, elfogadási, alkotási, biztonsági és egyéb speciális igényeit,
- ◆ élménydús környezet biztosítása, amelyben szabadon szárnyalhat a gyermeki kreativitás,
- ◆ a gyermekek önkifejező, önértékesítő törekvéseinek erősítése,
- ◆ óvodánkban a kreatív tehetségígéretes gyermekek fejlesztése két síkon történik „óvodai csoportjainkban napi tevékenységekbe ágyazva”, „kiscsoportos fejlesztő tehetséggondozó foglalkozások keretében”.

2. Hátrányos és halmozottan hátrányos gyermek

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek az a gyermek, aki esetében a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 67/A§ (1)- (2). bekezdése alapján a gyámhatóság megállapítja azt.

A hátrányos helyzetű gyermek, meghatározása:

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek (fiatal felnőtt), aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családba-fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba-fogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családba-fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba-fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szociális törvény. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját

megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált városfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmazottan hátrányos helyzetű gyermek:

- a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az fenti a)–c) pontokban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- b) a nevelésbe vett gyermek,
- c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

Alapelvek:

- ◆ Az óvoda nagymértékben hozzájárulhat minden hátrányos helyzetű gyermek esélyének növeléséhez.
- ◆ A társas kapcsolatok kialakulása, a motiváción alapuló tevékenységek, ismeretszerzések, mind-mind elősegítik az egyéni fejlődési utakat, a készségek, képességek kialakulását.
- ◆ Az óvodai közösség, a gyermekek - felnőttek együttélése, egymásra hatása, a szokás-szabályrend kialakítása, a rendszeresség, az érdeklődés felkeltése és fenntartása nagyban hozzásegíti a gyerekeket az érzelmi stabilitás, az együttérzés és elfogadás, a tudásvágy alakulásában, formálódásában.

Célok:

- ◆ Az óvoda körzetében élő valamennyi 3-7 éves HHH gyermek rendszeresen járjon óvodába, ahol megfelelő minőségű óvodáztatással, tudatos óvodai nevelő-fejlesztő munkával biztosítjuk a gyermekek iskolai sikerességét, egyenlő esélyét az iskolakezdéshez.
- ◆ Az intézményen belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése.
- ◆ A gyermekek differenciált fejlesztése egyéni képességeik figyelembe vételével.
- ◆ Együttműködő partneri kapcsolat kiépítése - a szülői házzal, a Gyermekjóléti és

Családsegítő Szolgálattal, Szakmai és Szakszolgálatokkal, Általános Iskolákkal, Nemzetiségi Önkormányzattal, Civilszervezetekkel – annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú fejlesztése, szociális támogatása sikeresen valósuljon meg.

- ◆ Gyermekközpontú, családorientált szemlélet kialakítása.

Feladatok:

- ◆ Elősegíteni minden HH/HHH gyermek beóvodáztatását, aki nem jelentkezik, azt felkeresni.
- ◆ Szegregációmentesség biztosítása.
- ◆ Változatos módszerekkel egyéni, differenciált készség- és képességfejlesztés, egyénre tervezetten, mérések alapján, a gyermek fejlődésének folyamatos nyomon követésével.
- ◆ Hatékony együttműködés kiépítése a szülőkkel, társadalmi és civil szervezetekkel.

Az óvoda biztosítja:

- ◆ a gyermek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- ◆ a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységeket,
- ◆ az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, amelyek a gyermekek óvodai nevelése során a szülőket támogatják, és a gyermekek számára szolgáltatásokat biztosítanak.

A további feladatainkat és tevékenységeinket az óvodai fejlesztő programunk részletezi.

A nemzeti kisebbséghez tartozó és a hazájukat elhagyni kényszerülő családok, valamint a migráns gyermekek nevelése

Migráns gyermek az, akinek a családja nem magyar állampolgár, és munkavállalás, tanulás céljából tartózkodik Magyarországon, illetve menekült státusszal rendelkezik.

Ezeknek a gyermekeknek biztosítani kell az önazonosság megőrzését, a hagyományaik ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Alapelveink:

A migráns gyermekek a magyar gyermekekkel azonos feltételek mellett vehetik igénybe az óvodai nevelést.

Az emberi méltóság elismerése és tiszteletben tartása minden migráns gyermeket megillet.

Az egyéni bánásmód elvét az ő nevelésük során is érvényesítjük.

A migráns gyermekek neveléséből adódó óvónői feladatok

- ◆ Kapcsolatba lépés a szülőkkel és a gyermekkel.
- ◆ Felkészülés a gyermek fogadására
- ◆ Az pedagógusok a gyermek kultúrájával, vallásával, nemzetiségével kapcsolatban információkat gyűjtenek össze. Ezek az ismeretek hozzásegítik ahhoz, hogy jobban megérthessék a gyermek viselkedését, és meghatározzák a pedagógiai beavatkozás lehetséges irányát.
- ◆ Elsődleges feladatuk a gyermek érzelmi biztonságának megteremtése. Az eltérő nyelv, szokások, viselkedési módok, étrend elfogadtatása, értékként való bemutatása a többi gyermek számára.
- ◆ A migráns gyermeket segíteni kell a magyar nyelv elsajátításában, melynek leghatékonyabb eszköze a játék, tere pedig maga a közösség.

3. Tartós gyógykezelés alatt álló gyerekek:

Amennyiben a gyermek tartós gyógykezelése az óvodába járást nem teszi lehetővé, a gyermek szülője, gondviselője kérelmére az intézmény vezetője engedélyezheti, hogy a gyermeket az óvodába járási kötelezettsége alól felmentse.

Az Nkt. értelmében (Nkt. 8. § (1) bekezdés), a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt, azaz tankötelessé válik. A szülő kérelme alapján (általános esetben a tárgyév április 15. napjáig kell benyújtani) a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek a negyedik életévét betölti, különös méltánylást érdemlő esetben, újabb kérelem alapján annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek az ötödik életévét betölti a felmentést engedélyező szerv felmentheti az óvodai foglalkozáson való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, sajátos helyzete indokolja. Ha az eljárásban szakértőt kell bevonni, akkor tartós gyógykezelés alatt álló gyermek esetében az Eütv. 89. §-a szerinti általános járóbeteg-szakellátásban, vagy az Eütv. 91. §-a szerinti általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos rendelhető ki. Fontos, hogy a tartós gyógykezelés alatt álló gyermek esetében a kérelem a tárgyév április 15. napja után is benyújtható. Abban az esetben, ha a tartós gyógykezelés alatt álló gyermeket a felmentést engedélyező szerv az óvodai

foglalkozáson való részvétel alól felmentette, az óvoda a szülő részére tanácsadást, konzultációt biztosít, továbbá terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén tovább irányít a pedagógiai szakszolgálathoz, vagy más szakellátást biztosító intézményhez (Nkt. 75.§ (4) bekezdés).

A szülő számára biztosított kapcsolattartási lehetőségek:

- megbeszélés - tanácsadás
- hozzáférés a gyermek fejlődését elősegítő eszközökhöz (pl. játékok, foglalkoztatók, vizuálistevékenység eszközei, mozgásfejlesztő eszközök stb.)
- személyes, vagy online kapcsolattartás (telefon, email, Facebook, Messenger)

A jogszabály értelmezése alapján megállapítható, hogy tartós gyógykezelés alatt álló gyermek esetén a hatályos törvények az óvodába járás alól felmentés lehetőségét biztosítják.

A differenciálás és a személyes bánásmód fontossága az óvodás gyermek életében.

„ Minden ember egy mérhetetlen csoda, és a hozzá vezető útnak is csodának kell lennie.”

(Erich Fromm)

A differenciálás egy bizonyos pedagógiai szemlélet. Jelent egyfajta érzékenységet a gyermekek különbözősége iránt, és jelent egyfajta bánásmódot is mellyel odafordulunk, viszonyulunk a gyermek másságához, s ennek érdekében fejlesztésükhöz a legmegfelelőbb pedagógiai módszereket választjuk ki.

Az egyéni bánásmódra minden gyermeknek szüksége van! Különösen az eltérő fejlettségű gyermekeknek minden helyzetben joguk van más ütemben haladni!

A differenciálásra azért van szükség, mert minden gyermek más és más, más adottságokat örökölnék a szülőktől, más környezeti ill. nevelő hatások érik őket, s ezek más személyiséggé formálják, alakítják őket. Nincs két egyforma ember, s így joga van minden gyereknek különbözni a többitől.

A gyermekek közötti fejlődésbeli különbségek megnyilvánulnak:

- Eltérő biológiai szükségleteikben (testi, idegrendszeri sajátosságaikban)
- Adottságaikban (értelmi képességeik, kifejezőkészségük terén)
- Tapasztalataikban, egyéni élményeikben
- Mozgásigényükben (túl mozgékony, megülő)
- Társas magatartásukban, kontaktusteremtésükben (visszahúzó, aki mindenkivel rögtön megtalálja a hangot)
- Érzelmekben
- Érdeklődésükben, aktivitásukban
- Pszichés és kognitív fejlettségükben

Ennek alapján a differenciálásra szükség van azért, hogy a gyermek a neki megfelelő nevelésben, oktatásban részesüljön, s ezzel teljesítőképesége maximumát érje el.

Az óvodapedagógusnak biztosítani kell minden gyermek számára a differenciált, egyéni bánásmód elvét. Az egyéni bánásmódot csak akkor lehet érvényesíteni, ha minden egyes gyermek individuális jellemzőit ismeri az óvodapedagógus és ahhoz igazítja bánásmódját, nevelői hatását. Ebben segítségére vannak a szülők, hiszen tőlük kapja a legfontosabb információkat a gyermekről, valamint az óvodai fejlődési dokumentáció vezetése.

A differenciált, egyéni bánásmódra nagyon sok lehetőséget nyújtanak azok a tevékenységek, melyeket nap mint nap végzünk. Mindenképpen a gyerek egyéni fejlettségéhez mérten adjuk a feladatokat.

A differenciálás területei, eljárásai

Tartalomban való differenciálás, ami a gyermek igényére támaszkodik, valamint a gyermek már meglévő ismereteire, tapasztalataira, érdeklődési irányultságára (pl. autók, állatok, stb.) Differenciálhatunk a tartalom mennyiségében, részletezettségében, minőségében.

Célban, szintben való igazodás a gyermek igényeihez, tapasztalataihoz.

A cél az egyes fejlődő képességek fejlettségének elérése, valamint jártasságok, készségek kialakulása. Ennek érdekében azonos vagy eltérő szintű feladatok végzése; más eszközök bevonásával, egyszerűbb vagy bonyolultabb problémák felvetésével;

A **módszerek** használata is igazítható a gyermek igényeihez. Egyes gyermekeknél a beszélgetést, megbeszélést részesítjük előnyben, másoknál, vagy más helyzetben az elbeszélés,

a bemutatás, szemléltetés, magyarázat ... eljárásait választjuk, vagy az értékelés módszerének különféle eljárásait (elismerés, megerősítés, dicséret, jutalmazás, bátorítás, ösztönzés, stb.)

A **munkaformákat** is igazíthatjuk a gyermeki igényekhez. Van olyan gyermek, aki szívesebben tevékenykedik egyénileg vagy párosan (óvópedagógussal vagy a barátjával), csoportban (homogén vagy heterogén csoportban; vagy szimpátia alapján létrejött csoportban...stb.), frontális körülmények között.

A **szervezés módjának** igazítása a gyermeki igényekhez. A szervezés lehet kötött, kötetlen, történhet mikrocsoportban, kooperatívan, stb.

Az **információk átadása** során a közvetítésmód csatornájában való igazodás a gyermeki igényekhez. Auditív, vizuális, audio-vizuális, kinezetikus, komplex, interaktív, tárgyi, síkbeli, makett, manipulatív, kísérleti, természetes, mesterséges eszközök használatával, szimbólumok, technikai eszközök...stb.

Az információ megszerzése, vagy a **tevékenység folyamatának struktúráját**, felépítését is lehet igazítani az egyes gyermekek igényeihez Pl :játékba ágyazottan, játékra építve, komplex tevékenységsorban, integráltan, valamint projekt módon; egy téma körül járásaként, vagy egy probléma megoldásaként, vagy a kis lépések elvét követve, vagy nagyobb lépésekben, stb.

A **nevelés stílusában** is igazodik az egyes gyermekek igényeihez Demokratikus, ráhagyó, diktatórikus, szeretetteljes, családias, elfogadó.

A **munkavégzés ütemében, tempójában** való igazodás a gyermekhez. A feladatvégzés sebességéhez való igazodás: lassú, gyors, időre, egyéni tempóban, kiegészítő feladatok adásával.

A **válaszadás módjában** való igazodás a gyermeki sajátosságokhoz. Szóban, rajzban, megmutatva, megsúgva, megépítve, elkészítve, megalkotva, kiválasztva a helyeset.

A **segítségadás módjában, önállóság fokában** való igazodás a gyermekhez. Önállóan, segítve, magyarázva, utánozva, bemutatva, megmutatva, együtt végezve kis segítséggel, együtt végzéssel, hivatkozással...stb.

Az **egyres gyermekekre fordított idő mennyiségében, minőségében** (segítséget kérve-kapva, ráfigyelve, eligazítva, ölbe véve, mellé ülve, csak ottlétként... stb.)

Az óvónő mindig igyekezzék tetteivel és szavaival kifejezni, hogy a gyermekek közötti különbségek, az eltérő fejlettségi szint, a feladatmegoldásban megjelenő teljesítménykülönbség természetes jelenség. Senki sem kaphat semmiféle „címkét”, megkülönböztető jelzöt vagy elmarasztalást, mert a többitől eltérő külsejű vagy az adott helyzetben másképp gondolkodik, cselekszik, másképp fejezi ki magát, teljesítménye magatartása különbözik a többiekétől.

Integrációt segítő módszertani elemek

Drámapedagógia:

A drámapedagógia eszközeit felhasználjuk arra, hogy a gyermek a környezet értékeit befogadja. Gondolataiban, érzelmeiben egyaránt érzékeny, boldogulni akaró, értéktisztelő, a megtalált harmóniát megtartó, élvező emberré váljon. A drámajátékkal megtanítjuk a gyerekeket önmagukra és társaikra figyelni, fejlesztjük: szociális érzékenységüket, kooperációs készségüket, kommunikációjuk minőségét, társas kapcsolatuk alakulását, kognitív képességüket, szabálytudatuk fejlődését, önismeretük, énképük kiteljesedését.

Projekt módszer:

A projekt fogalma: a projekt egy sajátos tanulási egység, melynek központjában egy probléma áll. A feladat nem egyszerűen a probléma megoldása, hanem annak a lehető legtöbb vonatkozásának feltárása. Így a gyermekek a témát széleskörű összefüggésben dolgozzák fel. A projekt lehetőséget ad egyéni megközelítési módokra, egyéni képességek szerinti haladásra. A projekt segítségével megerősítést kapnak a jó kezdeményezések, lehetőség van különböző eljárások, módszerek megismerésére, tovább gondolhatják a témát. A cél sohasem a tanulás, hanem valamilyen konkrét produktum létrehozása. A főszereplők a produktum elérésére irányuló tevékenységek. A tanulás, mint kísérő eszköz van jelen, indirekt módon valósul meg a tevékenységek tervezése, szokások alakítása, elsajátítása közben.

A projekt módszer a gyermek érdeklődésére, a pedagógus és a gyermek közös tevékenységére épülő módszer.

Műhelymunka – óvodapedagógusok együttműködési formái

Értékelő esetmegbeszélések:

Nevelőtestületünk nyitott, együttműködő, másságot elfogadó kollektíva. Együttműködésünkben a kölcsönös tisztelet, az óvodások iránt érzett felelős gondolkodás a meghatározó. A csoportban dolgozó óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztens és dajkák az esetmegbeszéléseken túl rendszeresen megbeszélnek a csoport, illetve annak tagjainak egyéni fejlődését.

8.3 Hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek integrált óvodai nevelése – Óvodai fejlesztő program

1. Szervezési feladatok

Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás módja	Eredményességimutató
1.1. A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása				
Kapcsolatfelvétel a védőnővel	Óvodavezető	Mindenkori nevelési év március 01-31.hó	Gondozotti névsor	Minden augusztus 31-ig 3 évet betöltő (lehetőség esetén a 2,5 évet betöltő) gyermeket beíratnak az óvodába
Kapcsolatfelvétel a fenntartó önkormányzat jegyzőjével (anyakönyvi nyilvántartó rendszer)	Óvodavezető	Mindenkori nevelési év március 01-31.hó	Anyakönyvi kimutatás	
Az óvodai előjegyzést követően, azon szülők megkeresése, akik nem jelentkeztek óvodai felvételre	Óvodavezető	Mindenkori nevelési év 05.15-06.30.	Levél	
1.2. Integrációt elősegítő csoportalakítás				
Csoportalakítás az integráltóvodai nevelésnek megfelelően	Óvodavezető	Minden nevelési év: 06.01-08.31.	Felvételi és Mulasztási naplók, Kimutatás a HHH gyermekekről	Minden nevelési évben megfelelő a HHH, HH gyermekekarányos elosztása a gyermekcsoportokban
1.3. Az igazolatlan hiányzások minimalizálása				
Érzelem gazdag, családi óvodai légkör kialakítása	Teljes dolgozóikör	Folyamatos	Pedagógiai Program, Jelenléti ívek	A HHH, HH gyermekek rendszeresen járnak óvodába, igazolatlan hiányzás nincs
Nyitott óvodai működés fenntartása: a szülői házzal való nyitott kapcsolat		Folyamatos		
A HHH, HH gyermekek körében a hiányzások folyamatos figyelemmel kísérése, szükséges intézkedések megtétele	Csoportokóvoda-Pedagógusai	Folyamatos	Felvételi és mulasztási napló	
Jelzőrendszer működtetése aszéles körű intézményi				

együtműködés keretében: orvos, védőnő, Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Helyi Cigány Kisebbségi Önkormányzat	Óvodavezető, Gyermekvédelmi felelős	Folyamatos	Jelenléti ívek, írásbeli jelzések	A HHH, HH gyermekek rendszeresen járnak óvodába, igazolatlan hiányzás nincs
1.4. A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása				
Az óvodai nyitvatartási idő meghatározása az óvodavezető javaslata alapján	Fenntartó	Mindenkori nevelési év	Szülői nyilatkozatok A nevelési évre szóló Munkaterv	Az óvoda 10 órás nyitva tartása biztosítja, hogy a szülők munkát kereshessenek, felkészüljenek a munkavilágába, munkát vállalhassanak.

2. Pedagógiai munka kiemelt területei

Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálási módja	Eredményesség mutató
2.1. Az óvodába lépéskor komplex állapot felmérés				
A gyermek egyéni fejlődését nyomon követő napló „anamnézis” fejezetének elkészítése az óvodába lépő HH és HHH gyermekek teljes körében	óvodapedagógusok	Mindenkori nevelési év	Fejlődésnapló	Az egyénre szabott fejlesztés, Differenciált személyiségfejlesztés valamennyi HH és HHH gyermekek körében
2.2. Kommunikációs nevelés				
Pedagógiai programunk tevékenységének megvalósítása, melyben fő hangsúlyt kap a mintaadó óvodai környezet, a HH és a HHH gyermekek élményhez juttatása folyamatosan a tárgyi és humán erőforrás fejlesztésével	óvodapedagógusok	folyamatos	Pedagógiai Program, Csoportnapló, Fejlődésnapló	A HH és a HHH gyermekek szókinccs és nyelvi kifejezőképesség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődése folyamatos.
2.3. Érzelmi nevelés, szocializáció				
Az új HHH, HH gyermekek személyre szabott beszoktatása az óvodai életbe, ennek érdekében a közösség kialakítását, fejlesztését elsegítő pedagógiai módszerek alkalmazása	Azon csoportok óvoda-pedagógusai, akiknek új HHH, HH gyermekeik vannak	Mindenkori nevelési év november 30. illetve folyamatos	Beszoktatási terv, csoportnapló	A HHH, HH gyermekek sikeresen beilleszkednek az óvodai életbe.

2.4. Egészséges életmódra nevelés				
Pedagógiai Programunk tevékenységrendszerének megvalósítása, melyben főhangsúlyt kap a helyes egészségtudatuk és a táplálkozási szokásaik kialakítása	Óvodavezető, Óvodapedagógusok	Folyamatos	Pedagógiai Program Éves Munkaterv Csoportok nevelési tervei Heti tervek	A HHH, HH gyermekek teljes körében kialakul az életkorának megfelelő egészségtudatos szokásrendszer
Sokoldalú mozgás-igény kielégítése				
A gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges óvodai tárgyi és személyi feltételrendszer biztosítása				
2.5. Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése				
Multikulturális tartalmak beépülése a csoportok mindennapi életébe	Óvodapedagógusok	Folyamatos	Pedagógiai Program, Éves munkaterv, Heti tervek, Fejlődésnapló, Egyéni fejlesztési tervek	Az óvodás gyermekek körében az iskoláskor eléréséig kialakul egymás előítéletmentes elfogadása.
A Sajátos Nevelési Igényű gyermekekkel való közös óvodai élet				
Lokálpatriotizmusra nevelés:részvétel a község rendezvényein, ünnepein, értékeink, hagyományaink megismerése, megőrzésére nevelés				
A munkára nevelés során a környezet megóvására, védelmére való nevelés				Az óvodás gyermekek körében az iskoláskor eléréséig szokásrendszerükbe beépül a tudatos környezetvédelem

3. Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka

Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
3.1. Egészségügyi szűrővizsgálatok					
A gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi – fogászat, szemészet, fülészet, ortopédia – vizsgálatának kezdeményezése	Védőnő: egészségügyi szűrővizsgálatai	Évente több alkalommal		Csoportnapló Látogatások feljegyzés	A HHH gyermekek teljes körében az esetleges egészségügyi problémák megállapításra kerülnek, szükség esetén további ellátásuk megvalósul
	Szakorvosi szűrővizsgálatok	Szükség szerint			
3.2. Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás					
A szülők eseti problémáiban segítségnyújtás	Védőnői fogadóóra	Védőnő munkaterve szerint	Védőnő	Védőnő feljegyzései, Védőnői munkanapló	A HHH szülők körében végzett felvilágosító, tanácsadó munka hatására a gyermekek otthoni egészséges életmódja javul
3.3. Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése illetve szervezése					
Családok szociális támogatása.	Kirándulások, programok, szervezése, Rendezvényeken való részvétel biztosítása: szülő-gyermekek	Pályázat függő	Óvodavezető	Jelenléti ívek, fényképek belépőjegyek	A Gyermekjóléti szolgáltatások által a HHH gyermekek szociális hátrányaiból eredő lemaradások csökkennek.
3.4. A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés					
A rászoruló gyermekek óvodai étkeztetése ingyenességének biztosítása	Szülők felvilágosítása az ingyenes étkeztetés lehetőségeiről	Nevelési év kezdetén, utánaszükség esetén	Óvodavezető	Ingyenes étkezéshez szükséges határozatok, szülői nyilatkozatok, igazolások	Egyetlen gyermek sem marad ki az óvodából, nem éheznek a szülők szegénységmiatt

4. Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal

Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálási módja	Eredményesség mutató
4.1. Gyermekjóléti, Családsegítő szolgálat					
Családok szociális, mentális támogatása, segítése	Folyamatos információ és segítségnyújtás a szülők számára a szociális támogatás lehetőségeiről,	Folyamatos	Óvodavezető Óvodai-iskolai szociális segítő Családsegítő	Jegyzőkönyv	A Gyermekjóléti szolgáltatások által a rászoruló gyermekek szociális hátrányaiból eredő lemaradások csökkennek.
	Jelzőrendszer folyamatos működtetése				
4.2. Védőnői hálózattal					
A gyermekek óvodai beíratásának támogatása	Jelzőrendszer működtetése Esetmegbeszélés	Nevelési év elején, majd folyamatosan	Óvodavezető Védőnő	Gondozotti névsor, Feljegyzések	Az óvoda körzetébe járó HH és HHH óvodáskorú gyermekek teljes köre rendszeresen jár óvodába.
4.3. Szakmai szolgáltatók					
A gyermek diagnosztizálásban és fejlesztésében való együttműködés	Esetmegbeszélések Probléma- megoldó fórumok	Szükség szerint	Óvodavezető	Jelenléti ívek	Az óvoda képes akülönböző háttérrel és különböző eltérő fejlettséggel rendelkező gyerekek fogadására, együttnevelésére egyéni, differenciált fejlesztésére.
	Fejlesztési terv közös kidolgozása	Pedagógiai Program szabályozásának megfelelően		Egyéni fejlesztési terv Fejlődésnapló	
	Szakmai- és szakszolgáltatások biztosításának megtervezése és biztosítása	Nevelési év eleje: 10.15-ig, majd a nevelésiév során folyamatos		Vizsgálatkérő lapok dokumentációja	
4.4. Cigány nemzetiségi önkormányzat					
A gyermekek óvodai beíratásában való együttműködés	Konzultációk	Szükség esetén	Óvodavezető Cigány nemzetiségi Önkormányzat Elnöke	Együttműködési Megállapodás Feljegyzések	Az óvoda körzetébe járó HHH óvodáskorú gyermekek teljes köre rendszeresen jár óvodába.
A gyermekek hiányzásának csökkentésében való együttműködés		Folyamatos			

5. Óvoda-iskola átmenet támogatása

Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
5.1. Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka					
A Pedagógiai Program eredményes megvalósítása	A mindennapi óvodai élet tevékenységei	Folyamatos	óvoda-pedagógusok	Pedagógiai Program, Éves Munkaterv, Csoportnapló, Egyéni fejlődési napló,	A tanulási képességek megalapozásával, a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzésével, megoldási késztetés, monotónia tűrés, figyelemkoncentráció, az alkotásvágy szükséges szintjének kialakításával a kudarcmentes iskolakezdés biztosítása
5.2. Iskolaválasztás támogatása					
A HHH, HH gyermekek kudarcmentes iskolakezdése érdekében a gyermekek ismerjék meg leendő elsős tanítókat	Játékos fejlesztő foglalkozások	igény szerint	Óvodapedagógusok Óvodavezető Leendő elsős osztályfőnökök Iskolai igazgató vagy igazgatóhelyettes	Pedagógiai Program, Éves Munkaterv Csoportnapló	A HHH, HH gyermekek kudarcmentesen illeszkednek az iskolai életbe. A gyermekek többsége integrált iskolai környezetben kezdi meg általános iskolai tanulmányait.
	Ismerkedés az iskolával: nyíltórák a gyermekek részvételével	Minden év tavaszában			
	Szülői értekezlet a helyi általános iskola képviselőinek részvételével	Beiskolázást megelőző időszakban egy alkalom			
5.3. Az iskolával: közös óvoda-iskola átmenetet segítő programok kidolgozása					
A HHH gyermekek óvoda-iskola átmenetének zökkenőmentes biztosítása	Tanító látogatása az óvodában	Minden év tavaszában	Nagycsoportos óvodapedagógus, Óvodavezető	Pedagógiai Program, Munkaterv, Csoportnapló,	Zökkenőmentes iskolai beilleszkedés biztosítottá válik
5.4. A gyerekek fejlődésének után követése legalább az általános iskola első évében					
A HH és a HHH gyermekek sikeres iskolakezdésének kontrolálása	Személyes beszélgetés az elsős tanítókkal	Alkalomszerű	Óvónők, Óvodavezető	szóbeli konzultáció a pedagógusokkal, feljegyzések	A HH és a HHH gyermekekteljes körében sikeresen valósul meg az iskolai életbe való beilleszkedés
	Elsősök visszahívása óvodai programokra, szükség esetén szóbeli konzultáció a pedagógusokkal				

6. A HHH gyerekek szüleivel való kapcsolattartás, együttműködés

Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
Személyeskapcsolat kialakítása minden szülővel	Családlátogatás (nem kötelező),	Óvodakezdés előtt, illetve szükség esetén	Óvónők	Csoportnaplók bejegyzései, Gyermek anamnézise, Jegyzőkönyv	A Pedagógiai Programunk nyitott óvodaképeinek megfelelően a családok bevonásának hatékony megvalósításával a Partnerközpontú működés megvalósul, az intézmény párbeszédet alakít ki minden szülővel
	Egyéni beszélgetések	Napi rendszerességgel			
	Szülői értekezlet,	Évente 3-szor			
A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása	Szülővel való konzultáció	Befogadás-beszoktatásideje	Óvónők	Beszoktatási terv	
Rendszeres tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről	Tájékoztatás - beszélgetés a szülőkkel, Gyermekmunkák kihelyezése a szülői tájékoztató táblákra, vagy a szülői messenger csoportba	Igény szerint	Óvónők	Pedagógiai Program Szervezeti és Működési Szabályzat Intézményi éves Munkaterv Csoportnaplók bejegyzései, Gyermekegyéni fejlődésinaplója Képek, videó felvételek, Jelenléti ívek	
Fejlődésnapló alapján a bejegyzések megbeszélése		Évente 3-szor			
A gyerekek alkotásainak megmutatása ,elemzése		Folyamatos			
Gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése		Igény szerint			
A családok szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése,	Egyéni beszélgetések	Óvodakezdés előtt, majd folyamatosan			
Szülői közösségek kialakítása	Csoportos SZMK megválasztása, működtetése	Szülői értekezletek előtt és szükség esetén			
Közös rendezvények szervezése	Családi nap, egyéb programok	Éves Munkaterv szerint			

9. PEDAGÓGIAI MUNKA TERVEZÉSE, MÉRÉSE, ÉRTÉKELÉSE

9.1. Az óvodában használt dokumentumok

A szakmai dokumentációs rendszerünk alapja az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja. Az alapprogram alapján a helyi sajátosságok figyelembe vételével megalkottuk a pedagógiai programunkat. A program megvalósítását az éves munkaterv, az óvodai csoportnaplók, a gyermek fejlődését nyomon követő dokumentumok igazolják. A papír alapú dokumentumainkat 2024 szeptemberétől egységesen a KRÉTA digitális rendszerben vezetjük, melyhez minden óvodapedagógusnak hozzáférési jogosultságot biztosítunk. A Kréta rendszer vezetése: pontos adatkezelést, naprakész nyilvántartást igényel.

Csoportnapló

Az óvodai csoportnapló az óvoda pedagógiai programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál, melyet az oviKréta felületén elektronikusan vezetünk. Az oviKréta rendszernek megfelelően kerülnek rögzítésre azok az adatok, melyek a gyermekek óvodai nevelése érdekében szükségesek. Az óvodák a tervező dokumentumokban továbbra is Óvodai Nevelés Alapprogram által meghatározottak és a sajátos arculatból adódó feladatok figyelembevételével, a Pedagógiai Programban meghatározottak alapján végzik. Az éves tervekből lebontva tematikus terv készül, amelyet komplex módon 1 hétre szóló ütemtervre bontunk. A heti ütemterv tartalmazza az egyes tevékenységi formák anyagát, a hozzá kapcsolódó célokat, fejlesztési feladatokat, módszereket, eszközöket, kiemelt készségfejlesztési feladatokat. A munkaterv mellékletét képező Eseménytervekben rögzítjük a szervezett megfigyeléseket, a csoport egyéb programjait. A nevelési-gondozási tervet fél évre készítjük, tartalmazza az egészséges életmód alakításának, az érzelmi, erkölcsi közösségi nevelés, az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés feladatait, a tevékenység kereteinek, játék, munkajellegű tevékenység, játékban megvalósuló tanulás- feladatait, a szokások kialakítását.

Felvételi-és mulasztási napló

A felvételi és mulasztási napló az óvodába felvett gyermekek nyilvántartására és mulasztásaik vezetésére szolgál. A naplót elektronikusan az oviKréta rendszerében vezetjük, tartalmában eleget téve a pontos adatszolgáltatásnak.

Óvodai felvételi előjegyzési napló

Az óvodai felvételi előjegyzési napló az óvodába jelentkezett gyermekek nyilvántartására szolgál. A dokumentumot az adott nevelési évre szeptember 01-jén nyitja meg az óvoda igazgatója, vezetése az óvodai jelentkezések függvényében folyamatosan történik. A naplót elektronikusan az oviKréta rendszerében vezetjük.

Óvodai törzskönyv

Az óvodai törzskönyv az óvodára vonatkozó legfontosabb adatok vezetésére szolgál.

Kitöltése évente két alkalommal történik, október 01. és május 31. állapotnak megfelelően. A törzskönyvet elektronikusan az oviKréta rendszerében vezetjük.

Digitális eszközök használata

A digitális eszközök valamennyi csoportban rendelkezésre állnak és a tanulás támogatásában eszközei az óvodapedagógusoknak. A laptop, projektor segítségével olyan tartalmakat is el tudnak érni az óvodapedagógusok, melyet a gyermekek számára a szűkebb és tágabb környezetükben nem tudnak bemutatni. A pedagógiai folyamatoknál, a tervezés, megvalósítás, értékelés fázisában tudatos alkalmazásuk beépül az óvodai nevelésbe.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

A gyermekek fejlődésének nyomon követése az óvodapedagógus kötelező és minden területre kiterjedő feladata. Az oviKréta felületén megjelenő nyomon követést alkalmazzunk valamennyi csoportunkban.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza:

- a gyermek anamnéziséit,
- családlátogatás feljegyzéseit,
- a beszoktatás tapasztalatait,
- a gyermek fejlődésének mutatóit (fiziológiai jellemzők, érzelmi, akarat, motoros, értelmi, anyanyelvi képességek, mozgásfejlődés),
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a

- fejlesztést végző pedagógusnak a fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
  - a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

9.2. A gyermek fejlődésének nyomonkövetése, dokumentálása

Alapelv:

Az óvodai élet során a megismerés, a gyermek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése az óvodába lépés pillanatában kezdődik és folyamatos. Egyénileg és folyamatosan nyomon követjük óvodásaink fejlődését, hogy számukra a legoptimálisabb fejlesztő hatásokat biztosítsuk. Minden gyermek „más”, saját kompetenciákkal rendelkezik, a gyermek fejlődését elsősorban saját magához kell mérni. A megfigyelés, mérési eljárás az adott pillanatot értékeli, egy adott állapotot rögzíti. A gyermek folyamatosan fejlődik, változik, az érés (lélektani folyamat) folyamatosan megy végbe.

Célunk

- ◆ Valósuljon meg a gyermek pillanatnyi fejlettségi szintjének, állapotának megismerése.
- ◆ Legyen biztosított a gyermeki szükségletek megismeréséből, az óvodapedagógus megfigyeléseiből, a vizsgálati eredmények elemzésével a fejlesztés irányvonala.
- ◆ Mutasson képet arról, hogy a gyermek önmagához képest mely területen fejlett, hol van esetleges lemaradása.
- ◆ Segítse a nevelőmunkában a fejlesztendő területek, a kimagasló képességek meghatározásával a tervezést, a legmegfelelőbb eljárások kiválasztását.
- ◆ Legyen hatékony az óvodai nevelés, melynek alappillére a gyermek személyiségének, állapotának alapos ismerete, hogy ezzel biztosítva legyen a saját képessége szerinti, saját tempójának megfelelő magasabb fejlettségi szint elérése.

A fejlődést nyomon követő dokumentáció vezetéséhez (méréshez) kapcsolódó feladataink:

- ◆ Az anamnézis adatlap kitöltése.
- ◆ A befogadási- beszoktatási időszak végén az addigi tapasztalatok rögzítése, a fejlődést nyomon követő dokumentáció részeként.
- ◆ A megfigyelésekkel, mérésekkel a gyermeki személyiség képességterületeinek bemutatása (mozgás, testséma fejlettség, téri tájékozódás, értelmi képességek, finommotoros koordináció, nyelvi kifejezőképesség, szociális fejlettség, szociális érettség). A megfigyelés, mérés során keletkezett eredmények rögzítése minden

gyermeknél.

- ◆ Az eredmények ismeretében, a csoport fejlettségi szintjének értékelése után, a fejlesztő – nevelőmunka tudatos tervezése.
- ◆ Amennyiben szükség van rá, az egyéni fejlesztési tervben a fejlesztendő terület meghatározása, az erre irányuló célirányos feladatok, tevékenységek, játékok tervezése, amelyek a hátránycsökkentés érdekében, vagy a kiemelkedő képességek miatt a gyermekek további fejlődését elősegítik.
- ◆ Kizárólag azokra a képességterületekre tervezünk fejlesztést, amelyek konkrét feladatokat igényelnek.
- ◆ Szükség esetén szakember segítségének bevonása az óvodapedagógus kompetencia – határainak ismeretében.
- ◆ A szülők rendszeres és korrekt tájékoztatása gyermekük fejlettségével kapcsolatosan.
- ◆ A gyermek fejlettségét bemutató dokumentáció bizalmas kezelése.

Mérési, megfigyelési folyamatok

Az intézményben zajló, a gyermekekre irányuló mérési és megfigyelési feladatok ütemezése és az ovikréta rendszerben történő rögzítése

óvodába lépéskor	anamnézis: - megfigyelések - beszélgetések - családlátogatás tapasztalatai
a befogadási időszak végén	a beszoktatás tapasztalatai
3-4 éves korban (a megfigyelések elemzése, értékelése: november, február, május)	A gyermek: - motoros, - kommunikációs, - szociális, - önállóságának, - kognitív fejlettsége
4-5 éves korban (a megfigyelések elemzése, értékelése: november, február, május)	A gyermek: - motoros, - kommunikációs, - szociális, - önállóságának, - kognitív fejlettsége

<p>5-7 éves korban (a megfigyelések elemzése, értékelése: november, február, május)</p>	<p>A gyermek: - motoros, - kommunikációs, - szociális, - önállóságának, - kognitív fejlettsége</p>
<p>Bemenő mérés</p>	<p>rövid DIFFER, ha szükséges hosszú DIFFER</p>
<p>Kimenő mérés</p>	<p>rövid DIFER és az óvónő által összeállított mérőssor</p>

9.3. Az óvodába és iskolába lépés feltételei

Az óvodába lépés feltételei

Intézményünkbe a gyermekek felvételét a mindenkor érvényes tanügy-igazgatási feladatnak megfelelően végezzük. Elsődleges szempontunk, hogy a gyermek betöltse harmadik életévét, de óvodai férőhely esetén a 2,5 éves gyermek is felvételt nyer.

A felvételnél az alábbi fejlődési mutatókat vesszük figyelembe:

- kialakult beszédkészség (legalább beszédértés),
- önálló mozgáskészség.
- szobatisztaság

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

Az iskolába lépés feltételei, az óvoda sikerkritériuma

A gyermek egyrészt belső érése folytán, másrészt külső ráhatások (családi és óvodai nevelés), ingerek eredményeként az óvodáskor végére, 6-7 éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges testi, lelki fejlettséget, szociális érettséget. Belépnek a lassú átmenetnek abba a állapotába, amelyben az óvodásból majd az iskolában iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az óvodapedagógusok a gyermeki fejlődés nyomon követését óvodába lépéstől az iskolakezdésig helyi dokumentumban rögzítik. Az iskolába lépéshez szükséges fejlettség meglétét a szülőkkel konzultálva állapítjuk meg. Azoknál a gyermekeknél, akiknél bármely téren lemaradás tapasztalható, a megfelelő szakember vizsgálatára és véleményére alapozunk. A sajátos nevelési igényű gyermekek iskolai érettségét az illetékes szakértői bizottságok állapítják meg.

Programunkban kitűzött célok az optimumot tartalmazzák, melyet a gyermekek változó fejlődési üteme- és az egyéni eltérések miatt nem lehet egységesen megvalósítani.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

Testi fejlődés alakulása

- ◆ Az egészségesen fejlődő hatéves korú gyermek eljut az első alakváltozáshoz.
- ◆ Teste arányosan fejlett, teherbíró lesz.
- ◆ Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás.
- ◆ Mozgása összerendezett, mozgás – koordinációja és finommotoros készsége fejletté válik. Mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését szándékosan tudja irányítani. Ismeri az irányokat, jól tájékozódik a térben.

A lelkileg egészség alakulása

- ◆ Nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre
- ◆ Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

Egészséges életmód szokásainak alakulása

- ◆ Kialakul az igénye az egészséges életmódra, az egészségmegőrzés szokásai iránt.
- ◆ Igényli a tisztaságot, ápoltságot, a rendet.
- ◆ Tisztálkodási, öltözködési teendőit önállóan, szükség esetén segítséggel végzi.
- ◆ Étkezési szokásaira a kulturáltság jellemző.
- ◆ Az önkiszolgálás természetes igényévé válik.

Érzelmi-, akaratni élet, szocializáció alakulása

- ◆ Megfelelő önállósággal, önbizalommal és önértékelő képességgel rendelkezik.
- ◆ Képes önálló problémamegoldásra, az esetleges kudarcélmény elviselésére.
- ◆ Képes kapcsolatot teremteni gyermek és felnőtt viszonylatban egyaránt.
- ◆ Igénye a helyes viselkedési szabályok betartása.
- ◆ A helyes „Én” kép kialakulásával párhuzamosan kifejlődik kritikai érzéke, képes a különbözőség iránti toleranciára.
- ◆ Erkölcsi érzelme fejlett, akarata és kitartása erősödik, megszilárdulnak a pozitív akaratni

tényezők.

- ◆ Társadalmi szerepkészítetése sokrétű.
- ◆ Az egyén sikere közös élménnyé válik, a közösség sikere büszkeséggel tölti el az egyént. Alkalmassá válik az iskolai élet elfogadására.

Az egyes tevékenységi területek fejlődési mutatóinak alakulása

Játék

- ◆ A játék segítségével pontossá válik érzékelése, észlelése, kialakul szándékos figyelme.
- ◆ Képes konstrukciókat előre megtervezni, majd játék végén produktumot felmutatni.
- ◆ Megérti és alkalmazza a játék szabályait, képes egyszerűbb szabályok alkotására.
- ◆ Igényli a társakkal való együttjátszást, képes szerepet vállalni.

Mozgás

- ◆ Mozgásigénye, mozgáskedve életvitelének részévé válik.
- ◆ Kialakul testsémája.
- ◆ Biztonságosan mozog, mozgását képes irányítani.
- ◆ Ismeri a téri irányokat.
- ◆ Finommotoros fejlettsége révén felkészül az írás tanulására.
- ◆ Akarata, bátorsága, önuralma, figyelme és egyéb jellembeli tényezői megerősödnek.
- ◆ Betartja a szabályokat, kialakul egészséges versenyszelleme.
- ◆ Mozgásos játékokat önállóan kezdeményez, esetleg szervez is.

Anyanyelv, kommunikáció, vers, mese, bábjáték, drámajáték

- ◆ A vers, mese igényéhez kapcsolódik a bábozás, dramatizálás, improvizálás, stb. ezeket önállóan kezdeményezi, szervezi.
- ◆ Műalkotásokra érzékeny, befogadó, beleélő, érzelmeket-, képzeletet működtető.
- ◆ Képes szorongásait feloldani, belső élményeit kiadni.
- ◆ Önmagát képes jól kifejezni, gazdag szókinccsel rendelkezik, szituatív.
- ◆ Anyanyelvi fejlettsége révén képes gondolatait, érzelmeit kifejezni.
- ◆ A kommunikatív jeleket értve és használva képes a folyamatos beszédre.
- ◆ „Beszédes” mozgáskultúrával rendelkezik.
- ◆ Művészeti értékekre érzékenyen reagál.
- ◆ Életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal fejezi ki magát.
- ◆ Minden szófajt használ, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat.
- ◆ Végig hallgatja és megérti mások beszédét.

Rajzolás, mintázás, kézi munka

- ◆ A vizuális eszközöket, technikákat készség szintjén kezdi alkalmazni.
- ◆ Képesé válik mondanivalóját képi megjelenítésben kifejezni.
- ◆ Környezete iránt igényessé-, a szép iránt nyitottá válik.
- ◆ Kialakult esztétikai érzéke alapján képes a szép meglátására.
- ◆ Formagazdagon építkeznek, változatos eszközöket használ.
- ◆ Képes szóban kifejezni véleményét a látott alkotásokról.

Ének – zene, énekes játékok

- ◆ Felfedezi a hangok szépségét, képes másokkal együtt énekelni, dalos játékokat játszani. Kifejlődik zenei képzelete, alkotókedve alapozódik.
- ◆ Felismeri a ritmusváltozásokat, megkülönbözteti a hangszínek árnyalatait, felismeri és megnevezi a környezet hangjait, zörejeit.
- ◆ Esztétikusan, egy ütemben képes együttmozogni, változatos térformában „táncolni”.
- ◆ Önállóan használja a ritmushangszereket.
- ◆ Szívesen hallgat zenét és fakad dalra.

Külső világ tevékeny megismerése

- ◆ Pontos ismeretekkel rendelkezik önmagáról és a családjával kapcsolatos alapvető adatokról. Képes esztétikusan hatni környezetére.
- ◆ A természetes környezethez való viszonyulását pozitív attitűd jellemzi.
- ◆ Szereti és védi a természetet, növényeket, állatokat.
- ◆ Rendelkezik a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez és megóvásához szükséges magatartási formákkal és szokások ismeretével.
- ◆ Képes felismerni elemi matematikai ok-okozati összefüggéseket (mennyiség, nagyság, tér, forma, szín, számfogalom tekintetében).
- ◆ Megkülönbözteti az irányokat, érti és helyesen használja a névutókat (alá, fölé, közé, stb).

Munka

- ◆ Örömmel végez munkát minden olyan területen, ahol arra szükség van.
- ◆ Munkavégzése igényessége tükrözi.
- ◆ Kialakul feladattudata, munkavégzésében kitartó.
- ◆ Segít önmagán, észreveszi, ha valamit el kell végezni.

Pszichikus fejlődés alakulása

- ◆ Érzékelése, észlelése differenciálódik.
- ◆ A közvetlen felidézéssel mellett kialakul a szándékos bevésés és felidézés.

- ◆ Megjelenik a szándékos figyelem és emlékezés.
- ◆ Kialakulóban van az elemi fogalmi gondolkodása.
- ◆ Kreatív, önálló, tisztában van saját érdekeivel, képes a konfliktusok kezelésére.
- ◆ Nyitott, érdeklődő, problémamegoldó, tanulásra fogékony, alkalmas az iskolába lépésre, érdeklődéssel várja az iskolakezdést.

A **sajátos nevelési** igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

A **kiemelt figyelmet** igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

9.4. A pedagógiai munka ellenőrzése

A folyamat célja: az intézmény hatékony működésének elősegítése, adatok gyűjtése, a hibák javítása, az eredmények megerősítése, a hatékony módszerek elterjesztése annak érdekében, hogy az intézményben dolgozók munkájának színvonala napról – napra közelítsen a nevelési programban megfogalmazott értékekhez, elvekhez és pedagógiai gyakorlathoz.

Az ellenőrzés alapja mindig egyértelműen megfogalmazott testületi vagy vezetői eredetű elvárás, amit az évente elkészítendő, nyilvános ellenőrzési terv tartalmaz. Az ellenőrzésről feljegyzés készül, amiben az ellenőrzés tapasztalatait rögzítjük. Az értékelést az ellenőrzött személlyel egyénileg végezzük, s az ellenőrzés tapasztalatait a személyiséggjogok megsértése nélkül jobbitó szándékkal tárhatjuk a nevelőtestületi vagy munkatársi értekezleten a többi alkalmazott elé, hogy szükség esetén cselekvési terv készülhessen.

Az ellenőrzés alapelvei:

- az óvodapedagógus önállóságának tiszteletben tartása
- a pozitív folyamatok erősítése
- a kölcsönös bizalomra építés
- az önállóság, önértékelés fejlesztése
- ösztönzés, perspektíva adása
- humánus megközelítés

Az ellenőrzés módszerei:

- szempontok szerinti csoportlátogatás
- szóbeli vagy írásbeli beszámoltatás dokumentumok ellenőrzése
- Az ellenőrzésre jogosult: az igazgató

Az ellenőrzés következményei:

- jól működő folyamatok megerősítése
- visszacsatolás
- dicséret, jutalom vagy elmarasztalás, fegyelmi eljárás
- A belső ellenőrzés éves terv alapján folyik, mely az éves munkaterv része. Tartalmazza az ellenőrzés célját, időpontját, határidőket, felelősöket.

Teljesítményértékelés

A pedagógusok ellenőrzésének szempontjai az Oktatási Hivatal által kiadott módszertani ajánlás és sajátosságok figyelembevételével történik. Az egyéni teljesítménycélokat összehangoltuk a stratégiai és az operatív dokumentumokkal.

Célunk:

- A teljesítményértékelési rendszer sikeres bevezetése
- Pedagógusaink ösztönzése a minőségi munkavégzésre
- Szakmai szervezetünk továbbfejlesztése a pedagógusok teljesítménye által

Feladatok:

- Az értékelési szempont szerint az értékelés megvalósulása
- A határidők és felelősök figyelembevétele
- Az oviKréta TÉR felületének kezelése, ütemezés szerint
- Az értékelő beszélgetés lefolytatása
- Az értékelés rögzítése, zárása
- Teljesítményszintek szerinti besorolások elkészítése, döntés az esetleges illetményeltérítésről.

10. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A Szakmár Község Óvodája és Szociális Étkezője módosított Pedagógiai Programjának érvényességi ideje a legitimációs záradékban feltüntetett kihirdetés napjától visszavonásig, határozatlan időre szól. Ezzel egyidejűleg érvényét veszti a 2023-ban készült 108/2023-as változat.

Hatályosság

A Pedagógiai Program hatálya kiterjed a Szakmár Község Óvodája és Szociális Étkezője teljes nevelői és alkalmazotti körére. A programban foglaltak betartása mindenki számára kötelező.

A Pedagógiai Program módosításának lehetséges indokai:

- az Óvodai nevelés országos alapprogramjának módosulása
- hálózatbővítés, leépítés
- szervezeti átalakítás
- nevelőtestület más program bevezetéséről dönt
- törvényi előírások módosulása
- egyéb érdekegyeztető fórum, módosítása javaslata

Módosításra javaslatot tehet:

- az óvoda fenntartója
- az intézmény vezetője
- a nevelőtestület bármely tagja
- a szülői szervezet

A módosítást előkészítő szerv:

- nevelőtestület (kétharmados többségi szavazat alapján)

A program előterjesztésének módjai:

- írásbeli előterjesztés a vezető részére
- írásbeli előterjesztés a nevelőtestület részére
- véleményezés szóban a nevelőtestületi értekezleten
- írásban a döntés elfogadása

A 2023.09.01. -i módosítás indoka:

- Törvényi változás: 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról és a hozzá tartozó 401/2023. (VIII.30.) számú végrehajtási rendelet
- óvodai fejlesztő program bevezetése

A 2025.09.01. -i módosítás indoka:

- Törvényi változás: A Kormány 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet,

valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala:

Az óvoda pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

Nyilvánosságra hozatalának módja:

- KIR rendszerben
- a községi önkormányzat honlapján az óvoda számára fenntartott helyen
- a nevelőtestület számára: csoportonként egy másolati példány készül az óvodapedagógusok részére
- a szülők számára: vezetői irodában az óvodavezetőnél

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

<p>Intézmény neve, címe: Szakmár Község Óvodája és Szociális Étkezője 6336 Szakmár, Mátyás k. u. 33/A.</p> <p>Intézmény OM azonosítója: 202548</p>	<p>Készítette: Nkt.69.§(1) Óvodaiigazgató, nevelőtestület javaslata alapján</p> <div style="text-align: center;"> Martosvári Gáborné Igazgató aláírása </div>
<p>Legitimációs eljárás: Az érvényességet igazoló aláírások</p>	
<p>..... határozatszámom elfogadta (Nkt.70.§.) Nevelőtestület nevében aláírás</p>	<p>Véleménynyilvánító: (Nkt.72.§.) Szülői szervezet nevében</p>
<p>Egyetértését, jóváhagyását kinyilvánító: (Nkt.83.§.)</p> <div style="text-align: center;"> ..... fenntartó nevében aláírás </div> <div style="text-align: center; margin-top: 10px;"> PH. </div>	
<p>A 308/2011. számú Pedagógiai Program hatályát veszti</p>	
<p>Hatályos: a kihirdetés napjától: 2025.04.08.</p>	
<p>Iktatószám: 1000/2025.</p>	
<p>A dokumentum jellege: nyilvános megtalálható: Községi Önkormányzat honlapján, igazgatói irodában</p>	
<p>Érvényesség: A kihirdetés napjától visszavonásig</p>	

MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet: Eszközjegyzék

2. sz. melléklet: Szakmár Község Óvodája és Szociális Étkezője által szervezett Étkeztetésre
Vonatkozó Szakmai Program

3. sz. melléklet: Szakmár Község Óvodája és Szociális Étkezője Egészségfejlesztési Program

1. sz. melléklet

Eszközbeszerzés, feltételek kialakítása a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 2. melléklete alapján		
Az egyes helyiségek és az udvar jellemző adatait (alapterület, belmagasság, légköbméter, belső burkolat, megvilágítás) a hatályos építészeti, egészségügyi, munkavédelmi és tűzvédelmi jogszabályok tartalmazzák.		
I. HELYISÉGEK		
helyiségek	menyiségi mutató	megjegyzés
Csoportszoba	gyermekcsoportonként 1	2
gyermekágy/fektető tároló helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) valamennyi gyermekágy tárolására alkalmas) csoportonként 1	jelenleg nincs
tornaszoba, sportszertárral	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	van
logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	van
óvodapszichológusi helyiség	ha az óvodapszichológus alkalmazása kötelező óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	nincs
játszóudvar	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	van
intézményvezetői iroda	óvoda székhelyén és azon a telephelyen, amelyen az intézményvezető-helyettes, illetve tagintézmény-, intézményegységvezető- helyettesalkalmazása nem kötelező 1	van
intézményvezető-helyettesi iroda	ha az óvodában intézményvezető- helyettes alkalmazása kötelező (székhelyen és telephelyen) 1	nincs
tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettes	Ha az óvodában tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettes alkalmazása kötelező, székhelyen és telephelyen 1	nincs
óvodatitkári iroda	Ha az óvodában az óvodatitkár alkalmazása kötelező Óvoda székhelyén 1	nincs
nevelőtestületi és könyvtárszoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	nincs
általános szertár/raktár	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	van
többcélú helyiség (szülői fogadásra, tárgyalásra, ünnepek megtartására alkalmas helyiség)	óvodánként (székhelyen vagy telephelyen) 1	van

orvosi szoba, elkülönítő szoba	óvodánként (székhelyen vagy telephelyen) 1	nincs
gyermeköltöző	gyermekcsoportonként 1	3
gyermekmosdó, WC helyiség	gyermekcsoportonként 1	3
felnőt töl töz z	óvodánként (székhelyen és telephelyen) , amennyiben az óvodai csoportok száma több mint hat 2	nincs
felnőt t mosdó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1, amennyiben az óvodai csoportok száma több mint hat 2, vagy az óvoda épülete emeletes, szintenként 1	van
felnőt t WC helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1, amennyiben az óvodai csoportok száma több mint hat, vagy az óvoda épülete emeletes, szintenként 1	van
felnőt t zuhanyzó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	van
mosó, vasaló helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	van
szárító helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	van
felnőt t étkező	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	van
főzőkonyha	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	van
melegítő konyha	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	nincs
tálaló-mosogató	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	van
szárazáru raktár	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	van
földesáru raktár	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	van
éléskamra	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	van
karbantartó műhely	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	nincs
kerekesszék tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) és telephelyen szintenként 2	nincs
ételhulladék tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	van

Eszközbeszerzés, feltételek kialakítása a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 2. melléklete alapján

Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű eszközzel, felszereléssel

II. HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI

eszközök, felszerelés	mennyiségi mutató	megjegyzés
1.Csoportszoba		
óvodai fektető	gyermeklétszám szerint 1	van
gyermekszék (ergonomikus)	gyermeklétszám szerint 1	van
gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	van
fényvédő függöny	ablakonként, az ablak lefedésére alkalmas méretben	van
szőnyeg	gyermekcsoportonként, a padló egyötödének lefedésére alkalmas méretben	van
játéktartó szekrény vagy polc	gyermekcsoportonként 2, sajátos nevelési igényű gyermek esetén további 1	van
könyvespolc	gyermekcsoportonként 1	van
élősarok állvány	gyermekcsoportonként 1	van
textiltároló és foglalkozási eszköztároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	van
edény- és evőeszköztároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	van
szeméttartó	gyermekcsoportonként 1	van
2. Tornaszoba		
tornapad	1	van
tornaszőnyeg	2	van
bordásfal	2	van
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő készlet	1	van

egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	három gyermek egyidejű foglalkoztatásához	van
Eszközbeszerzés, feltételek kialakítása a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 2. melléklete alapján		
Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű eszközzel, felszereléssel		
eszközök, felszerelés	menyiségi mutató	megjegyzés
3. játszóudvar		
kerti asztal	gyermekcsoportonként 1	van
kerti pad	gyermekcsoportonként 2	van
Babaház	gyermekcsoportonként 1	van
udvari homokozó	gyermekcsoportonként 1	van
Takaróháló	homokozónként 1	van
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	VI. rész szerint	van
4. Intézményvezetői iroda		
íróasztal és szék	1	van
tárgyalóasztal, székekkel	1	van
Telefon	1	van
Fax	1	nincs
Könyvszekrény	1	van
Iratszekrény	1	van
Elektronikus adathordozó szekrény	1	nincs
számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	van
számítógépasztal és szék	1	van
5. Többcélú helyiség		
tárgyalóasztal székekkel	1	van
6. Gyermeköltöző		
öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	gyermeklétszám figyelembevételével	van
Öltözőpad	gyermeklétszám figyelembevételével	van
7. Gyermekmosdó, WC helyiség		

Törülközőtartó	gyermeklétszám figyelembevételével	van
Falitükör	mosdókagylónként 1	van
rekeszes fali polc (fogmosótartó)	gyermeklétszám figyelembevételével	van

Eszközbeszerzés, feltételek kialakítása a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 2. melléklete alapján

Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű eszközzel, felszereléssel

III. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK

felszerelés, eszközök	menyiségi mutató	megjegyzés
egyéni tisztálkodó szerek	gyermeklétszám szerint 1	fésű, fogkefe, fogmosópohár
tisztálkodó felszerelések	mosdókagylónként 1	szappantartó
Fésűtartó	csopontonként 1	van
Törülköző	felnőtt és gyermeklétszám szerint 3-3	van
Abrosz	asztalonként 3	van
Takaró	gyermeklétszám szerint 1	van
ágyneműhuzat, lepedő	gyermeklétszám szerint 3-3	van

IV. A FELNŐTTEK MUNKAVÉGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK

szennyes ruha tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	van
mosott ruha tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	van
Mosógép	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	van
Centrifuga	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	nincs
Vasaló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	van
Vasalóállvány	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	van
Szárítóállvány	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	van
Takarítóeszközök	óvodánként 1	van
kerti munkaeszközök, szerszámok	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ásó, kapa, gereblye, kerti locsolókanna
Hűtőgép	óvodánként 1	van

Porszívó	óvodánként 1	van
Eszközbeszerzés, feltételek kialakítása a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 2. melléklete alapján		
Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű eszközzel, felszereléssel		
felszerelés, eszközök	mennyiségi mutató	megjegyzés
V. EGÉSZSÉG- ÉS MUNKA VÉDELMI ESZKÖZÖK		
étel-mintavétel (üvegtartály) készlet	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	van
Elsősegélyláda	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	van
gyógyszerszekrény (zárható)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	nincs
tűzoltó készülék	az érvényes tűzvédelmi szabályok szerint	van
VI. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTÉKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK		
1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszközfajtánként)		
különböző játékok (mozgásos játékok, gyakorló, szimbolikus, szerepjátékok, építő- konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás, bábozás, barkácsolás) eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön van
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön van
ének, zene, énekes játékok eszközei	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	van
az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	van
értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	van
ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	van
a természeti-emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	van

munka jellegű tevékenységek eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	van
Eszközbekzerzés, feltételek kialakítása a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 2. melléklete alapján		
Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű eszközzel, felszereléssel		
felszerelés, eszközök	mennyiségi mutató	megjegyzés
2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök		
Televízió	óvodánként(székhelyen és telephelyen) 1	van
magnetofon/CD lejátszó/hangfalak	három csoportonként 1	van
Vetítővászon	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	van
diavetítő vagy projektor	óvodánként(székhelyen és telephelyen) 1	van
hangszer (pedagógusoknak)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	van
hangszer (gyermekeknek)	gyermekcsoportonként, a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	van
egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	van
projektor vagy írásvetítő		van

SZAKMÁR KÖZSÉG ÓVODÁJA ÉS SZOCIÁLIS ÉTKEZŐJE ÁLTAL SZERVEZETT ÉTKEZTETÉSRE VONATKOZÓ S Z A K M A I P R O G R A M

Telephely: Konyha, Ebédlő és Szociális Étkező

6336 Szakmár, Bajcsy Zs. u. 20.

I.A szolgáltatás célja, feladata:

A szolgáltatás célja

/A megvalósítani kívánt program konkrét bemutatása/

A szolgáltatás célja Szakmár község közigazgatási területén bejelentett lakóhellyel rendelkező szociálisan rászorult személyeknek legalább napi egyszeri meleg étkeztetéséről való gondoskodás. Mindazoknak, akik azt önmaguknak, illetőleg eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani különösen

- a.) koruk,
  - b.) egészségi állapotuk,
  - c.) fogyatékságuk, pszichiátriai betegségeik,
  - d.) szenvedélybetegségeik, vagy
  - e.) hajléktalanságuk
- miatt.

A szolgáltatás megvalósításának célja, hogy a településen élő, rászorulóknak számára egyenlő eséllyel hozzáférhető szolgáltatást nyújtson a legszükségesebb elemi életfeltétel biztosítása érdekében. A szolgáltatás nyújtásának indoka a törvényi kötelezettségen túl az a településünkre is jellemző körülmény, hogy az időskorú (60 év feletti) ill. a szociálisan rászorult lakosok aránya fokozatosan emelkedik, és növekszik közöttük az időszakonként vagy állandó jelleggel magukra maradók száma is.

A szakmai program megvalósításának várható következményei:

Javul a szociális biztonság, étkeztetés igénybevételével javul az ellátottak szociális helyzete, a napi szinten elfogyasztott rendszeres meleg, megfelelő összetételű és változatos ebéd

megakadályozza az átmeneti vagy tartós nélkülözést, éhezést es megelőzi a rendszertelen vagy hiányos étkezes következményeként kialakuló egészségkárosodást.

Az étkeztetésnek a szociális ellátórendszerben betöltött szerepe, hatása:

Szakmár Község Önkormányzatának - mint Szakmár Község Óvodája és Szociális Étkezője fenntartójának az anyagi lehetőségekhez mérten - kiemelt célja a rászorulóknak segítése. Ennek jegyében működteti Szakmár Község Önkormányzata a szociális alapszolgáltatások közül a házi segítségnyújtás mellett az étkeztetés és a tanyagondnoki szolgálatot, melyek működésük túlnyomó hányadát az idős, beteg, egyedülálló emberek életminőségének, körülményeinek javítására fordítja. Az étkeztetés igénybevételének lehetővé tételével teljes az alapellátások köre, a három szociális alapellátási forma egymás munkáját kiegészítve, erősítve teljesebbé teszi a felmerülő igények kielégítését.

Az étkeztetés 2017. január 1. napjától szervezetileg Szakmár Község Önkormányzata – mint fenntartó – intézményének, Szakmár Község Óvodája és Szociális Étkezője keretein belül működik. A munkáltatói jogokat az óvodavezető látja el.

II. Az ellátottak köre, jellemzői, ellátási szükségletei

Az ellátottak körét Szakmár község közigazgatási területén bejelentett lakóhellyel rendelkező szociálisan rászorult természetes személyek alkotják. A jogosultsági feltételek részletes szabályait a 14/2006.(XII.29.) számú önkormányzati rendelet határozza meg, mely szerint szociálisan rászorultnak kell tekinteni:

a) kora alapján:

- ha a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte,
- nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesül,

b) egészségi állapota alapján:

- ha mozgásában korlátozott, krónikus vagy akut megbetegedése, fogyatékosága miatt önmaga ellátásáról – részben vagy egészen – nem tud gondoskodni.

c) fogyatékoság alapján:

- ha a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. Törvény alapján fogyatékosági támogatásban részesül,
- saját jogán magasabb összegű családi pótlékban részesül.

d) Pszichiátriai betegsége, illetve szenvedélybetegsége alapján:

- Fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igényel, de önmaga ellátásra részben képes.

A szolgáltatási ellátási területe: Szakmár község közigazgatási területe

Településünk lakosság száma évről évre csökkenő tendenciát mutat, a lakosság számhoz viszonyítva a 60 éven felüliek aránya 30% feletti. A szociális ellátások iránti igény növekedését vetíti előre, hogy:

- *az időskorú lakosság körében a 70 év felettek több mint fele egyedülálló, azaz egyszemélyes háztartásban él,*
- *nők munkavállalása és a magas nyugdíjkorhatár miatt az idős szülőkről való gondoskodás egyre nagyobb feladatot ró a családokra, ami jelentősen befolyásolja az állami szerepvállalást az idősellátásban;*
- *a lakosság számának és korösszetételének változása az időskorúak szociális és egészségügyi ellátásának átalakítását teszi indokolttá.*

Az ellátást igénylők valós szükségleteinek figyelembe vételével szükséges a szolgáltatások struktúráját átalakítani úgy, hogy hatékony segítséget tudjon nyújtani az egyéni élethelyzetek megoldásához. Az eddig tapasztalatok alapján az egyidejűleg felmerülő igények száma átlagosan 20-25 fő.

A településen egyre kevesebb a több generációs család. Nő az idős, egyedül élő emberek száma. Az étkeztetést zömében 60 év felettek veszik igénybe, leginkább szociális rászorultság és egészségi problémáik miatt

III. A feladatellátás szakmai tartalma, módja, a biztosított szolgáltatások formái, köre, rendszeressége

A feladatellátás szakmai tartalma, formái:

Az étkeztetés biztosítása

- a) megszervezhető helyben fogyasztással
- b) elvitellel (Konyha, Ebédlő és Szociális Étkező)
- c) lakásra szállításával (élelmezésvezető, ill. étkeztetésben részt vevő egyéb közreműködő személy útján (pl. szakirányú végzettségű közmunkás))

Szakmár Község Óvodája és Szociális Étkezője a szociális étkeztetést telephelyéről, Konyha, Ebédlő és Szociális Étkező (6336 Szakmár, Bajcsy-Zs. u. 20.) biztosítja a rászorulóknak részére.

Naponta egy meleg főétkezés (ebéd) biztosított. A konyha iskolai, óvodai, munkahelyi és szociális főzőhelyként is funkcionál. A szociális étkeztetés biztosításának formái közül a helyben fogyasztás lehetőségét rendszerint nem választják az igénylők, az esetek 5 %-ában az elvitel és 95%-ban a lakásra szállítás lehetősége mellett döntenek.

*Ha az étkezésben részesülő személy egészségi állapota indokolja, a házi orvos javaslatára az ellátást igénybe vevő részére **diétás étkeztetést** kell biztosítani, melyet a Szolgáltató biztosítani tud.*

Elvitel esetén hétfőtől – péntekig 11.00 – 14.00 óráig viheti el az igénybevevő a főzőkonyháról az ételt, csere ételhordó egyidejű biztosításával. Lakásra szállítás esetén szintén a főzőkonyháról történik az étel kiszállítása, önkormányzati gépjárművel mely a Kalocsai Járási Hivatal Népegészségügyi Osztálya engedélyével rendelkezik. Az étkeztetésben részt vevő ételmezésvezető, ill. szociális segítő az ebéd kiosztásakor a következő napra szükséges csere ételhordót összegyűjti.

Az ellátott feladata:

- az ételhordók biztosítása,
- az ételhordók tisztántartása

Önkormányzat feladata:

- étel kiszállítása

Biztosított szolgáltatás rendszeressége:

Étkeztetés biztosítása kizárólag hétköznapi megoldott.

Más intézményekkel történő együttműködés módja:

A szolgáltatás nyújtása kapcsán az étkeztetésben közreműködők együttműködnek:

- **szociális területen** a tanyagondnokkal, Térségi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat Szakmáron működő családgondozójával,
- **az egészségügy területén** a házi orvossal, védőnővel, Kalocsa Város Önkormányzata Kórházával,
- **hatósági területen** Kalocsa Város Polgármesteri Hivatal Egészségügyi és Szociális Osztályával - engedélyezési eljárás, működés ellenőrzése.

Az együttműködések informálisak, írásbeli megállapodással nem alátámasztottak, az együttműködés formáját a mindennapi aktualitások szabályozzák. A kapcsolattartás folyamatos, a feladatok megosztottak, nem párhuzamosan, hanem egymást kiegészítve működnek együtt annak érdekében, hogy az ellátottak egyéni igényeiknek megfelelő, differenciált szolgáltatást nyújtsanak.

IV. Az ellátás igénybevételének módja, feltételei:

A szolgáltatás igénybevétele a vonatkozó jogszabályi előírások szerint, az 1993.évi III. tv valamint a 9/1999.(XI.24.) SzCsM rendelet alapján történik.

Az ellátás igénybevétele önkéntes, az igénylő, vagy törvényes képviselője az önkormányzati hivatalban benyújtott kérelem alapján igényelheti az ellátást. Ha az igénylő cselekvőképtelen kérelmét a törvényes képviselője terjesztheti elő. Korlátozottan cselekvőképes személy kérelmét törvényes képviselője beleegyezésével terjesztheti elő.

Az ellátás iránti kérelem, munkanapokon a hivatali munkaidő beosztás (7.30-16.00) rendje szerint nyújtható be az önkormányzati hivatalban.

A jogviszony létesítését megelőzően az önkormányzati hivatal gondoskodik:

- kérelem nyilvántartásba vételéről
- jövedelemvizsgálat elvégzéséről
- az ellátott értesítése a szolgáltatás biztosításának kezdetéről, időtartamáról, a fizetendő térítési díj megállapításáról, a fizetés módjáról, helyéről
- megállapodás elkészítéséről

Az ellátás igénybevételének feltétele a törvény által előírtaknak való megfelelés.

Az ellátás igénybevételét a polgármester döntése alapozza meg a benyújtott kérelem alapján.

A szolgáltatás a megállapodás kölcsönös aláírásával kezdődik meg. A megállapodásban felvállalt feladatok elvégzésének biztosításáért az élelmezésvezető a felelős.

A szolgáltatási jogviszony megszűnése

- a szolgáltatás megszűnésével
- a jogosult halálával
- a határozott időre szóló megállapodás határidejének lejártával
- a megállapodás felmondásával

A szolgáltatási jogviszony megszüntetésre kerül:

- az ellátást igénybe vevő saját kérésére
- a megállapodás felmondásával, ha az ellátott a térítési díjat nem fizetési, és felszólításra kötelezettségének nem tesz eleget. Ha a felmondás jogszerűségét az ellátott, a törvényes képviselője, a térítési díjat az arról szóló értesítés kézhezvételétől számított nyolc napon belül a fenntartóhoz fordulhat
- ha az ellátott előzetes bejelentés nélkül a szolgáltatást 90 napot meghaladó ideig nem veszi igénybe

A megállapodás megszüntetésének feltételei:

- A megállapodás írásban megszüntethető a felek közös megegyezésével.
- Az ellátott, illetve kötelezett a megállapodás felmondását írásban, indoklás nélkül kezdeményezheti.

Térítési díj

Az étkeztetésért térítési díjat kell fizetni, A fizetendő térítési díj mértékét Szakmár Község Önkormányzata Képviselő-testülete külön rendeletben állapítja meg a vonatkozó jogszabályi előírások, aktuális rendeletek szerint az 1993. évi III.tv. , valamint a 29/1993.(II.17.) Korm. rendelet alapján.

Az étkezés térítési díját havi rendszerességgel kell rendezni, minden hónap 15-étől 25-éig, szociális étkeztetés esetében a házi gondozónál (személyesen a hivatalban vagy az igénybevevő otthonában), óvodai és iskolai intézményi étkeztetés, valamint munkahelyi étkeztetés esetében az élelmezésvezetőnél.

A szolgáltató, és az igénybevevő közötti kapcsolattartás módja:

A kapcsolattartás személyesen az ellátást igénybevevőnél, illetve telefonon történik az igénybevevő és a szolgáltatást végző között. Az élelmezésvezető egyéb esetekben a Konyha, Ebédlő és Szociális Étkező telephelyen érhető el. Az élelmezésvezető ill. a étkeztetésben részt vevő egyéb közreműködő feladata, hogy valamennyi ellátottal személyes kapcsolatot teremtsen, majd folyamatosan kapcsolatot tartson.

Az étkeztetés által nyújtott szolgáltatások közzétételének módja:

Az étkeztetés keretében nyújtott szolgáltatásokról szóló tájékoztatást a helyben szokásos módon kell közzétenni:

- hirdetményben, a falu hirdetőtábláin,
- szórólapokon, minden lakásba eljuttatva,
- helyi rendezvényeken: közmeghallgatás, tanyafórum szervezése,
- a helyi hírlevélben,
- személyesen, élőszóban: a tanyagondnok, a polgármester, illetve képviselők, a Közös Hivatal dolgozói, házi szociális gondozó, élelmezés-vezető útján.

A szolgáltatással kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség

A szolgáltatással, és a felmerülő problémákkal kapcsolatban tájékoztatást munkaidejében az élelmezésvezető, házi szociális gondozó, ügyfélfogadási időben a polgármester, illetve a Közös Hivatal erre felhatalmazott dolgozói adnak. A tájékoztatás alapja a szociális igazgatásról és a szociális ellátások helyi szabályzásairól szóló rendelete, illetve az étkeztetés képviselő-testület által elfogadott szakmai programja.

Az ellátottak általános jogai:

- Az ellátottnak joga van szociális helyzetére, egészségi és mentális állapotára tekintettel a teljes körű ellátásra, valamint egyéni szükségletei, speciális helyzete vagy állapota alapján az egyéni ellátás, szolgáltatás igénybevételére.
- Az ellátottat semmiféle hátrányos megkülönböztetés nem érheti az ellátás során.
- A Szolgálatnak a szolgáltatásait oly módon kell végezni, hogy figyelemmel legyen az ellátott személyeket megillető alkotmányos és emberi jogok maradéktalan és teljes körű tiszteletben tartására.
- Az ellátást igénybe vevőt megilletik a személyes adatainak védelme, az ellátott személyes adatai, élettörténete, egészségi állapota, szociális és anyagi helyzete az ellátás során (adminisztráció) bizalmasan kezelendő, betartva az adatvédelemről szóló jogszabályi előírásokat külső információ csak az ellátott vagy törvényes képviselője írásbeli nyilatkozata alapján szerezhető be, belső információ ugyanilyen eljárással adható ki.

- A szolgálatnak biztosítania kell az ellátott személy önrendelkezési jogát, mert az ellátott személy saját szükségleteinek meghatározója, döntési joga van az életminőséget befolyásoló kérdésekben.
- Panasztételi lehetőség: ha az igénybevevő a részére nyújtott szolgáltatással kapcsolatban hiányosságot észlel, panasszal fordulhat az óvodavezetőhöz. Ha panaszára nem kap elfogadható választ, 15 napon belül írásban a Képviselő-testülethez fordulhat.
- Ellátott jogi képviselő elérhetőségét az önkormányzat a helyben szokásos módon közzéteszi.

Az ellátott kötelességei:

- A jogosultságot igazolni kell, aminek érdekében együttműködik gondozási szükséglet vizsgálatával kapcsolatos folyamatban.
- Az ellátott az adataiban, valamint az ellátásra való jogosultság feltételeiben való változásról, továbbá minden olyan körülményről, amely a megállapodásban foglaltak zavartalan teljesítését, illetőleg a személyi térítési díjfizetési kötelezettségét érinti, haladéktalanul tájékoztatja az intézményvezetőt.
- Ellátása érdekében együttműködik a segítségi feladatra kijelölt személlyel.
- Tájékoztat az ellátását befolyásoló, Szolgáltatót is érintő változásokról.
- Véleménynyilvánításával segíti a Szolgáltató munkáját.

A szociális szolgáltatást végző kötelességei:

- Tevékenységét a hatályos jogszabályok és szakmai szabályok szerint végzi.
- Utasítást csak a munkáltatói jogkör gyakorlójától, szakmai vezetőtől fogadhat el.
- A munkarendet betartja, és betartatja.
- Munkára jelentkezéskor, illetve munka befejezésekor a jelenléti íven a munkában töltött idejét aláírásával igazolja.
- A munkáját a tőle elvárható legnagyobb szakértelemmel és gondossággal, a munkájára vonatkozó szabályok, előírások és utasítások szerint végzi.
- A kapott munkaruhájáért és tárgyi eszközökért felelősséget vállal.
- Munkatársaival együttműködik.
- A munkája során tudomására jutott alapvető információkat megőrzi.
- Köteles az adatvédelmi törvény betartására, büntetőjogi felelőssége tudatában.
- Az ellátottnak kölcsön pénzt nem adhat, tőlük ajándékot, pénzt el nem fogadhat.

- Köteles az ellátott személyiségét, méltóságát, jogait és önrendelkezését tiszteletben tartani, valamint egyéni igényeit és szükségleteit, aktuális állapotát, életkorát, képességeit és készségeit figyelembe venni.
- Betartja a szociális munka Etikai Kódexét.

Jogai:

A munkaviszonyban álló személyeknek biztosítani kell, hogy:

- A munkavégzéssel kapcsolatos megbecsülést megkapják.
- Tiszteletben tartásuk emberi méltóságukat és személyiségi jogukat.
- Munkájukat elismerjék.
- A munkáltató megfelelő munkavégzési körülményeket biztosítson a számukra.

A szolgálatra vonatkozó szakmai információk

Szakmár Község Önkormányzata – mint fenntartó – az étkeztetést, mint szociális alapszolgáltatást szervezetileg intézményének, Szakmár Község Óvodája és Szociális Étkezője keretein belül működteti. A működést a Magyar Államkincstár Bács-Kiskun Megyei Igazgatósága által vezetett törzskönyvi nyilvántartás, továbbá Szakmár Község Önkormányzata költségvetési rendelete támasztja alá.

Az étkeztetésben közreműködő élelmezésvezető közvetlen felettese, a munkáltatói jogkör gyakorlója az óvodavezető, a szociális segítő közvetlen felettese, a munkáltatói jogkör gyakorlója polgármester. Feladataikat az óvodavezető, a polgármester és a jegyző szakmai iránymutatása alapján látja el. Munkaidő heti 40 óra, munkaidő beosztás: hétfőtől-péntekig 7.30-16.00 óráig. A munkavégzés helye: Szakmár község közigazgatási területe. Távollétük esetén szakmai munkájukban az óvodavezető és a polgármester által megjelölt személyek helyettesítik. Ügyviteli munkájukat távollétük esetén a közös hivatal igazgatási feladatokat ellátó ügyintézője végzi.

Marosvári Gáborné
igazgató